Erkek hikâyeleri

ÜMİT KIVANÇ

İKÂYELER İLETİŞİM

4. BASKI

ÜMİT KIVANÇ 1956'da İstanbul'da doğdu. Haliyle, birtakım okullarda okudu. 1980 öncesi dönemi malûm şekilde geçirdi. Altın Kitaplar Yayınevi, *Birikim* dergisi, *Milliyet* yazışleri, *Cumhuriyet* Haber Merkezi'nde, *YeniGündem* haftalık haber dergisinde çalıştı. "Piyasaya" fotoğraf ve tasarım işleri yaptı. 1980 öncesinde Afrika Boynuzu ve Nikaragua üzerine haber araştırması-analiz türünde broşürleri yayımlandı. Halen *Birikim* dergisi ve *Radikal* gazetesinde yazıyor. Edebiyat çalışmaları 1989'dan itibaren yayımlanmaya başlandı. İlk kitabı "Birtakım kadınlar, muhtelif erkekler ve hep bildiğimiz şeyler üzerine bir upuzun hikâye" olan *Aşkım Bana Resimaltı*'dır. Bunu "siyasî polisiye roman" *Bekle Dedim Gölgeye* (1989) izledi. *Erkek Hikâyeleri* (1990), hikâyelerini topladığı ilk kitabıdır. *Macbeth. Muhitimize Uyarlama Denemesi* (1991) ise tek oyunu. Yakın tarihimizi yeniden yorumlamaya ve anlamaya bir katkı niteliği de taşıyan *Gaib Romans* adlı romanı 1992'de çıktı. *Siyah Makamı*'ndan (1997) önceki son romanı, 1995'te yayımlanan *Yalnız Olmuyor.*

İletişim Yayınları 105 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 12
ISBN 975-470-046-X
© 1990 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 1990, İstanbul
2. BASKI 1990, İstanbul
3. BASKI 1990, İstanbul
4. BASKI 1998, İstanbul

KAPAK Ümit Kıvanç
DİZGİ Maraton Dizgievi
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Seçkin Oktay
KAPAK BASKISI Sena Ofset
İÇ BASKI ve CİLT Şefik Matbaası

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58

ÜMİT KIVANÇ

Erkek Hikâyeleri

iletişim

İÇİNDEKİLER

I. Erkek hikâyeleri 7
- Halûk'un teklifi 13
- Kesişme 35
- İki kere iki 41
- Bir "ilk görüşte aşk" olayı 63

II. Hatırlamalar 85
- Ses ver, Naci Bey 87
- Ustayı ziyaret 99

III. Bir soygun hikâyesi 121
- Kale 123

I.

Erkek hikâyeleri

Hoşgeldiniz, sevgili okurlar!

Erkeklerin kendilerini başkalarına bir şey yapmaksızın ifade edebilmelerini sağlama amacıyla hazırlanan bu programda sizlerle birlikteyiz.

Sizlere sunacağımız dört hikâyemiz, ayrıca onlardan önce bazı küçük sürprizlerimiz var.

Hikâyelerimizden ilki, değerli bir mimar dostumuzdan, Halûk Bey'den geliyor. Kendisi hikâyesine "Halûk'un Teklifi" başlığını koymuş. Bize bıraksa, belki "Halûk Bey'in Teklifi" demeyi tercih ederdik. Kendisi bu davranışıyla bize samimî bir şekilde yön göstermiş oldu, teşekkür ediyoruz.

İkinci hikâyemizi... doğrusu bize göndermediler, sevgili okurlar. Programımızda görevli reji asistanı arkadaşımız geçen akşam bir pastanede oturduğu koltuğun yanında unutulmuş bir sarı zarf bulmuş, kimindir nedir diye bakmış, zarftan bu hikâye ile, programımız bakımından önemsiz birtakım boş ve dolu kâğıtlar çıkmış. Hikâyeyi getirdi, baktık, tam bizim programlık. Belki henüz tamamlanmamış bir müsvettedir bu, belki yazarı yayımlamayı hiç düşünmüyor-

dur. Zaten adamın uğraşıp didinip yazdığı böyle bir hikâyeyi pastanede unuttuğuna bakılırsa, sanki yazınca üzerinden bir yükü atmış ve gerisiyle ilgilenmemiş gibidir. Bu hikâyeyi yazarından izinsiz yayımlamamızı doğru bulmayanlarınız olabilir. Ama şunu gözönüne alın ki, biz, erkekler de her an her yerde izlendikleri-gözlendikleri hissine kapılsınlar, her yaptıklarını seyreden-dinleyen birilerinin bulunduğunu varsaysınlar, ruhları buna göre biçimlensin, davranışları bu biçimin dışavurumu olsun, böylelikle kadınlara yaklaşsınlar diye gayret gösteriyoruz. Tamam efendim, aksini yapabilseydik şüphesiz daha iyi olacağını biz de biliyoruz, ama şimdilik imkânlarımız bu kadarına yetiyor.

Üçüncü hikâyemizi anlatan, ilk hikâyemizde olduğu gibi, toplumumuzun aydın, seçkin bir kesiminden, bir reklâmcı dostumuz. Yaşadığı sıkıntılı bir durumu açıkyüreklilikle gözler önüne seriyor. Hikâyede kendisi dışındaki herkesin adlarını veriyor, bir tek kendininkini unutmuş. Kasıtlı mı? Hiç sanmıyoruz. Ya başından geçen karmakarışık hadiselerin yarattığı dalgınlığın sonucudur ya da reklâm olmasın diyedir.

Dördüncü hikâyemizi getiren genç, bize kalırsa henüz sağlam bir işi gücü olmayan bir kardeşimizdi. Saçları uzunca, üstü başı biraz -darılmasın ama- hırpânîydi, bir sırt çantası vardı. Gerçi hikâyesini bembeyaz kâğıtlara daktilo etmiş, tape hatalarının hepsini tipeksle bir bir düzeltmişti, yine de, ne bileyim... Bu kardeşimiz de adını vermedi, "Gerekirse beni Köprüaltı'ndan bulursunuz, dedi.

Şimdi, hikâyelerimize geçmeden, size başta sözünü ettiğim sürprizlerimizde sıra...

Arkadaşlarımız geçen hafta çekim için güneye gitme hedefiyle, Adana uçağının kalkmasını beklerken makyajcımız Sebla Hanım'ın yanına yaklaşarak akşam işi olup olmadığı-

nı soran bir genç işadamı, Sebla kardeşimizin görevini ve bu programda da çalıştığını öğrenince, çok heyecanlanmış, "Ben uzun hikâye anlatamam, ama," demiş, "size yazdığım bir şiiri versem..." Sebla dostumuz da alıp bize iletti, sağolsun. Okuyorum:

Seke seke yürürsün,
göz süzersin
YAVRU CEYLAN gibisin.
Yardımcı olalım...

Başka bir şiir gönderme olayını da yazılı olarak yaşadık. Yani diğer bir deyişle, mektup geldi. Mektubu gönderen, 34 yaşındaki devlet memuru S.A.. Altı yıllık evliliklerinde üç çocuk sahibi olduktan sonra bu işe bir son verelim diye düşünmüş, doktora gitmişler. Sayın S.A.'nın eşinin sıhhî nedenlerle doğum kontrol hapı kullanamayacağı ve spiral ve benzeri bir gereç takamayacağı ortaya çıkmış. Sayın S.A., "Bordro mahkûmiyetimize bir de kaput mahkûmiyeti mi eklendi?" diye soruyor.

Sayın S.A., programımız, bildiğiniz gibi, bu tür sorunlara çözüm bulma iddiasındaki bir müessese değil. Sizin üzüntünüzü paylaşmak dışında elimizden gelen, sadece, mektubunuza eklediğiniz küçük şiiri aktarmaktır. Size ve Saadet Hanım'a çoluğunuzla çocuğunuzla steril bir hayat diliyor ve şiirinizi okurlarımıza sunuyoruz:

Aramıza naylon girdi Saadet,
Mutluluğumuz hışır hışır.

Sevgili okurlar, hikâyelerimize geçmeden, son olarak, bize neden gönderildiğini anlayamadığımız bir kısa mektubu sizlere iletmek istiyoruz. Gerçi mektubu yollayanın bir er-

kek olduğu ve kendinden sözetmeye çalıştığı anlaşılıyor, ama yine de burada konu etmeye alıştığımız sorunlarla herhangi bir bağlantı kurmak zor. Evet, aktarıyoruz:

Her şayianın mutlaka dokunduğu adamlardandım.
Küçük bir kasabada elbette. Erkek erkeğe.
Bizi içine katmayan hiçbir rivayet işleme sokulmazdı.
İçine biz daldık mıydı da güldür güldür fılizlenir,
hadise olurdu. İşte böyle bir hadiseye müdahilken
öldüm ben. Dolayısıyla ikiye çıktı ölü sayısı.

Halûk'un teklifi

Başıma gelecekleri... (Bu kadar aşırı öznel çağrışımlı bir ifadenin yaşadıklarıma yaklaşımımı doğru yansıtacağından şüpheliyim. En iyisi 'yaşananları' veya 'olayların gidişi'ni demek.)

Olayların gidişini az çok tahmin etmeliydim. Neden bilmiyorum. Ama etmeliydim. Çünkü ben tedbirli bir insanımdır.

Hayır. Sandığınızın aksine, kötümser değilim, bunu imâ etmek değil niyetim. Bazıları gibi, "Mutlaka şimdi bir şeyler ters gidecektir," diye hayatı kendime kahretmem. (Şimdilerde benim iş çevremde de pek moda olan Murphy Kanunları düşkünlerinden olmadığımı özellikle belirtmek istiyorum.) Ama, demin de belirttim, tedbirliyimdir. Mümkün olduğunca, tasarımlanmış, ötesi berisi düşünülmüş yaşantılarla sürer hayatım.

Bazılarınızın şimdi hemen, insanî ilişkilerin kendiliğindenliğini, anlık heyecanların, sürprizlerin renklerini elinin tersiyle kenara iten bir yaklaşım sahibi olduğum gerekçesiyle beni kınayacağını duyar gibi oluyorum. Hattâ bazıları-

nız bu tedbir ve sistemlilik düşkünlüğümün mimar oluşumla ilintisini kurarak, "Hıh, meslekî deformasyon!" diyeceklerdir. (Onlara, başkalarının hayatı, hayata yaklaşımı ve ilkelerine böyle, aslını astarını anlamadan müdahale etmenin de kendi içinde gayriinsanî bir yanı bulunduğunu hatırlatırım! Gördüğünüz gibi, insanî ilişkiler hakkındaki çağdaş ve güncel tartışmaların uzağında bir insan değilim. Sırf bunu belirtmek ve yanlış anlaşılmayı önlemek için bu parantezi açtım; şimdi kapatıyor ve parantezi açmadan önceki sözlerime devam ediyorum:) Desinler! Ben bunları insanî sorunlara bağışıklık kazanmış tuzukurular veya dinledikleri her olayda birilerinin zaafını yakalamaya çalışan sosyal dedektifler için anlatmıyorum zaten.

Tabiî, tedbirlilik üzerine bunca sözden sonra, size otuzsekiz yaşımda ansızın ve doludizgin yaşamaya başladığım aşk fırtınasından söz edince, "Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu?" diye sorabilirsiniz haklı olarak. (Bu yaygın benzetmeleri, halk deyişlerini, atasözlerini sevmem ve pek kullanmam genellikle. Yalnız bazen bir lafı kısa yoldan anlatmaya yarayabiliyorlar, o zaman kullanıyorum. E, taş yerinde ağırdır zaten.)

Bu ânî aşk macerasının benim açımdan en önemli özelliğini anlatıyorum şimdi: Benim ortaokulda, lisede, üniversitede, mahallede, iş hayatımda pek çok kızla, kadınla ilişkim oldu. Şu ya da bu düzeyde. Yani bu yaşına kadar karşı cinsin elini tutmamış bir geçkin taze değilim. Ama şu var ki, hemen hiç âşık olmamıştım. Yok. Bu yanlış oldu. Âşık olmasına oldum. Yani 'âşık olmak'tan anladığım şey doğruysa, o bende de bir-iki kez oldu. Ama âşık olduğum kızlarla (kadınlarla) bir ilişkim olmadı, olamadı. Başkalarıyla oldu. Âşık olduklarım ya bana karşılık vermediler, ya da ben cesaret edip yanlarına yaklaşamadım. Bir keresinde de ben birine âşıkken bana âşık bir başka kız vardı, üniversitede; dü-

şünüp taşınıp, nereye varacağı belli olmayan bir sevdayı ızdırap çeker gibi çekmektense öteki kızla birlikte oldum. Yaklaşık iki yıl birlikte kaldık. Fena da değildi ilişkimiz. Niye ayrıldığımızı burada anlatamayacağım. Anlatılamayacak bir durum olduğundan değil. Konumuz bu olmadığından. Asıl anlatacağım konunun sık sık dışına çıkmayı ve sözü gereksiz uzatmayı sevmem.

Ben Cevza'ya görür görmez âşık olmadım. İlişkimiz birden başladı, birkaç hafta sonra bir de baktım ki, sırılsıklam âşığım. Bir gece, sabaha karşı kan ter içinde uyandığımda, bunu artık reddedemeyeceğim biçimde anlamıştım. (Bu arada siz de herhalde Cevza'nın asıl konumuz olan olaydaki kadın olduğunu anladınız. Kusura bakmayın, soruyorum, yani sonra anlatacaklarım bakımından önemli de, onun için, baştan bir yanlış anlama olmasını istemem. Hele benim eksik bilgilendirmem yüzünden olmasını hiç istemem.)

Şöyle oldu: Cevza'yla ben iyi kötü tanışıyorduk. Benim bir arkadaş grubumdan insanların biraraya geldiği ortamlarda genellikle o da olurdu. Aşağı yukarı ayda bir birbirimizi görürdük. Cevza pek konuşkan bir insan değildir, bu yüzden fazla uzun boylu bir sohbetimiz, tanışıklığımız var denemezdi. Aramızda herhangi bir özel çekim veya gerilimin bulunduğunu ise hiç sanmıyordum. (Sanmıyor"dum" diyorum, çünkü sonradan söylediğine göre onun açısından durum farklıymış.)

Günün birinde, o arkadaş grubumuzla... Yok, hatırlamıyormuşum gibi "günün birinde" demeyeyim, çünkü bal gibi hatırlıyorum: Mayıs'ın 18'iydi. Hatırlıyorum, çünkü hem ertesi gün Bomonti'deki işhanı inşaatının temeli atılacaktı, hem de 19 Mayıs'tan bir gün önceydi. O arkadaş grubumuzla öğleden sonra arabalarla çıkıp Belgrad ormanlarına gittik, biraz dolaştık, akşama Tarabya'da içtik, sonra Cezmi'lerin evine gelip rulet oynadık. (Cezmi'lerde orta boy bir

rulet masası var, kendi çizip yaptırdı marangozlarından birine.) Bu arada Cevza kocasından ayrılmıştı, bizim bütün arkadaş grubu da Cevza ve benim dışında çift çiftti. Yani her arkadaştan iki tane vardı demek istemiyorum tabii, kimisi evli, kimisi sevgili falandılar... Kimileri evli-sevgili falandı... İşte, çiftler arasında sadece ikimiz tek tektik. Cevza'nın o gün hep benim yanımda bulunmasını, ormana giderken benim arabama binmesini, ormanda gezerken yanımda oluşunu, akşam yemeğinde karşıma oturuşunu, rulet oynarken bir ara neredeyse kucağıma oturacak kadar dibime sokuluşunu hep bu durumun zorunlu sonucu sayıyor ve -bugünden geriye bakarak adlandıracak olursak- aymazlık içinde bulunuyordum.

Sonra, sabaha karşı oradan çıktık, ben -haliyle- Cevza'yı evine bırakacaktım. Yani "haliyle" böyle olacağını sanıyordum. Haliyle olmadı, ne haller oldu...

Cevza'nın evinin önüne geldiğimizde ilk kez onun bakışlarındaki sıcaklığı ve beni çağırışını fark ettim. Bunu önce saatin ilerlemişliğinin ve içkinin etkisine yordum. Sonra da Cevza'nın bir süredir yalnızlığa katlanmak durumunda kalışına ve güvenebileceği, tanıdığı, yakınındaki bir insanla yatmak istediğine. (Bu son noktayı açıklama gereği duymuyorum; hele kadınlar açısından böyle bir durumun anlayışla karşılanması gerektiğini düşünüyorum.)

Bir yandan geleceği olmayan bir ilişkinin arkadaş grubumuzda sorun yaratıp yaratmayacağını düşünürken... Cevza sigarasını söndürüp, "Sarıl bana," diye fısıldadı. Bu sırada soyunmuş, sevişmiş ve onun yatağında yanyana yatıyorduk artık.

Sonra anlattı: Benden ne zamandır hoşlandığını ama ben oralı olmadığım için başka bir sevgilimin bulunduğunu sandığını, ama sonunda, hayatta artık hiç mi hiç çekingen davranmamaya karar vermiş olduğunu; bu gece de bu işi

bitirmeye kararlı olduğunu, başka sevgilim varsa bunun benim düşünmem gereken bir durum olduğunu, v.b... Bana, "*Artık yalnız vücutlar var*," dedi. "Benim vücudum seninkini istiyordu. Bunu kuvvetle hissediyordum zaten. Ama şimdi, seninle seviştikten sonra, artık müthiş eminim bundan."

Onunla tartışmadım. Zaten çok yorgundum.

İşte böyle başladı.

Benim o sıralardaki bir-iki işim hem şehir dışındaydı hem de bir sürü pürüz yüzünden akşamları tartışmalı iş yemeklerine çıkılmasını gerektiriyordu. Ayrıca bir uluslararası yarışma için hazırladığım projeyle gündüzleri uğraşmam mümkün olmadığından, işten erken kurtulabildiğimde gelip projenin başına oturmam gerekiyordu. Bütün bu yaşantı biçimimi Cevza ile ilişkim başladıktan sonra altüst ettim. İşte geç saatlere kaldıysam, geceyarısı falan dinlemeyip Cevza'ya koşuyor, tabiî artık onda kalıyor ve sabah işe oradan gidiyordum; işten erken çıktıysam, eve gelip projemle bir-iki saat uğraşıyor, gece geç bir saatte kendimi Cevza'nın kollarına zor atıyordum.

Neredeyse hiç konuşmuyor, hep sevişiyor ya da dinleniyorduk. Ve bu benim tarzım değildi. Ama nedense, işi akışına, kendimi Cevza'nın yatağına bırakmak içimden geliyordu ve bundan memnun oluyordum.

Nedenini sonra anladım tabiî: Âşık olmuştum!

Ortada 'âşık olmak' gibi bir *neden* bulununca, *sonuçları* kestirmek güç olmasa gerek.

Anlatıma devam edeyim:

Ben Cevza'da ilk gençlik, gençlik ya da bilemediniz en fazla geç gençlik dönemimde olması gereken tatlı acemi aşkımın kahramanını -"nesnesini" demek istemiyorum; sözcüğe felsefî bir anlam yüklenmediğinde bayağı kaçabilir; üstelik benim Cevza hakkındaki hislerimi tamamen yanlış yansıtabilir- bulmuştum. Yalnız şu garip çelişkiyle birlikte:

Elele yürümek, başbaşa oturmak, ormanda, Boğaz'da dolaşmak, durup dururken gözlerinin içine bakmak ve orada, benim yüreğimi ayağa kaldıran duyguların karşılıklarını bulmak istediğim bir sevgilim olmuştu. (Bakın, tekrar ediyorum: Kadına hasretliğimden veya benzerî bir tatminsizlikten değil; çünkü ben sık sık boşta kalan, sap gezen bir adam değildim. Tamam, korkunç çekici ve dayanılmaz bir tip olmadığımı pek iyi biliyorum, ancak kadınların beni genellikle hoş ve yakışıklı bulduğunu sanırım bu hikâyenin yazarı da teslim eder.) Cevza'yı ve onunla ilişkimi kafamda öyle bir tarzda yaşatıyordum ki, sanki akşamüstü onu okulundan alacak, gece çıkmasına ailesi izin vermediği için karalar bağlayacak, haftasonunu iple çekecek, cumartesi akşamüstü onunla diskoya gidecek, tenhada punduna getirip onu bir kez öpebilirsem ya da daha ileri gidip bacağını okşarsam kendimi mutlu sayacaktım. Oysa ("çelişki" dediğim şeyi şimdi anlayacaksınız:) bırakın Boğaz'da dolaşmayı, gündüz onun yüzünü göremiyordum; elele gezmek de bir garip hayaldi, çünkü hemen her gece -geç saatlerde- kapısını çalmamla birlikte kucaklaşıyor ve sevişmeye başlıyorduk.

İlişkimiz başlayalı üç hafta olmuştu ve ben, haftasonlarında da kurala bağlanmış bir kontrol gezim olduğundan, Cevza'yla sadece geceleri birlikte oluyordum. Üstelik âşık olduğumu da anlamıştım!

Bir gün, yani elbette bir gece, ona, "Seni defterimin gizli köşelerinde adı yazılı bir kolejli kız olarak düşlüyorum," dedim. Cevza -o sırada yanımda çıplak yatıyordu- yüzünü sertçe bana çevirdi, "Ben otuzüç yaşındayım, dedi, "ve gördüğün gibi fena halde kadınım!"

Yılmadım. Bir haftasonu işi ayarladım, sabah uyandığı-

mızda ona, "Bugün Bursa'ya gitmeyeceğim, biliyor musun?" dedim. "Ne iyi," dedi, "bütün gün yataktan çıkmayız." Yine yılmadım, onu evden çıkarmayı başardım. Rumelikavağı'na gittik. Yedik içtik. Çıkıp Eskihisar'a gitmeyi önerdim (ben orayı çok severim). "Fark etmez," dedi; zaten evden çıktığımızdan beri doğru dürüst iki laf konuşmamıştı. Ben yavaş yavaş gerilmeye başladım, yani gerilim başgösterdi. "Cevza," dedim Cevza'ya (işte böyle sinirlenince anlamsız ifadeler kullandığım olabiliyor; başkasına Cevza diyecek halim yoktu ya...), "niçin evdekinden çok farklı davranıyorsun bana?" Cevap vermedi. Hafifçe gülümseyerek omuz silkti. "E, pes yani, bu da soru mu yani?" der gibiydi. İçimden, "Beni umursamıyor," diye geçirdim.

Birden zihnimde şimşekler çaktı. "Yoksa benden sadece cinsel yönden istifade ediyor, beni insan olarak, konuşulacak, hayatın başka zevkleri de paylaşılacak biri olarak saymıyor, görmüyor mu?" sorusunun aklımdan yanlış anlamaya meydan vermeyecek biçimde geçtiğinden bugün hâlâ eminim. Ama sonra, ben erkek o kadın olduğumuz için, böyle bir soruyu benim soramayacağıma, onunsa sormasını gerektirecek bir durumun varolmadığına hükmettim. Bu çalkantılı iç yaşantımı dışavurmamaya çalışarak, gençlik aşkımın kolunu tuttum ve "N'olur Cevza, dedim, "ilişkimizde böyle mesafelere, soğukluklara yer olmasın!..

Cevza o anda beni ciddiye aldı işte. Gerçi yüzünde şaşkın bir ifade vardı, ama ben asıl olarak sözlerimi ciddiye aldığını anladım. Bana, "Yahu Halûk, sen ne diyorsun Allahaşkına?" diye sordu. Ne dediğimi tekrarlamama fırsat vermeden, "Bunca yıpranmış ilişkiden, bunca sönmüş heyecandan sonra, dedi, "şunu biliyorum, hem de çok iyi: Sadece yücutlar var." Yüzüme gözlerimi delecekmiş gibi baktı ve "Sadece vü-cuut-laaar, anlatabiliyor muyum?" dedi. "Sadece vü-cuut-laar-vaaar!"

Onunla tartışmadım. Daha doğrusu tartışamadım. Beni zorla, arabayı kenara çekip Eskihisar yolundaki küçücük bir ağaçlığa dalmaya ikna etti. Ağaçlığa daldıktan sonra gömleğimi sıyırıp kollarını çıplak tenime doladı, yani sırtımı sıvazlayarak, işte, böyle, boynumdan... neyse, "Şimdi söyle," dedi, "bu his tek başına yetmiyor mu? İllâ ben senin şantiye şeflerin, projelerin, ayakkabı numaran, beğendiğin filmler, yoldan geçerken gözüne takılanlar v.b. ile birlikte yaşamak zorunda mıyım? Ya vücudun dışında hiçbir şeyinden hoşlanmazsam ne olacak? Sen farkında değilsin galiba, ama ben senin teninden, seninle sevişmekten çok hoşlanıyorum. (Parantez içinde belirteyim: Farkındaydım tabiî.) Şimdi niye buna gölge düşürebilecek ayrıntıları hayatıma sokayım?" Bütün gün boyunca en uzun süren konuşmasını yapmıştı. Ne diyeceğimi bilemiyordum. "Arabayı o anayolun kenarında uzun süre bırakamayız," dedim.

Bunun gibi daha pek çok olay yaşayabilirdik; karşımızda ciddi tehlikeler belirmişti. Ve ben, -sanırım bu benim için herhangi bir ilişki olmadığından ve âşık olmuş bulunduğumdan- bu gibi gerilimler sonucu ilişkimizin yavaş yavaş eriyerek yok oluşunu izlemeye katlanamazdım. Yani sözün kısası, yok yere ayrılabilirdik Cevza ile.

Bize en iyi gelecek ilâcın ortam değişikliği olacağı açıktı. Aslında bunun için normal saatlerde biraraya gelmemiz, sevişmek dışında bir şeyler yapmamız yeterli olabilirdi. Meselâ cumartesi günü elele yürüsek sokaklarda, yağmur çiselese v.b... Ama nerdeee... Cevza'nın aşkın romans yanına hiç meyli yoktu. Hattâ bir keresinde, "Romansı romanları bırakalım," demişti. Bense... malûm... biliyorsunuz artık... kolejli kız, v.b.

Ortam değişikliğini yaşadığımız mekânların içinde -yani

evlerimizin demek istemiyorum tabiî, şehri kastediyorum (o zaman da niye çoğul kullanıyorum?)- gerçekleştiremeyeceğimizi, bunun ilişkimizi zedeleyecek gerilimlere yol açabileceğini gözönünde bulundurarak, aklıma gelen şeytanca zekîce öneriyi geceyarısı kapıyı açan Cevza'nın kulağına usulca fısıldadım: "Tatile gidiyoruz, ne dersin?"

Burada bir açıklama yapayım: Cevza'nın tatil önerisine ne gibi gerekçelerle karşı çıkabileceğini elbette düşünmüştüm. Hem de kılı kırk yararak, hepsine uygun karşılıklar bulmuştum. Bir-iki ihtimale karşı o kadar güçlü hazırlıklı değildim, ama onları da konuşmanın akışı içinde hallederim sanıyordum. Çünkü aşkın her şeyi, hemen her şeyi sonunda halledeceğine güvenmek istiyordum.

Tatil önerimi Cevza, "Hakikaten iyi olur," diye karşıladı. "Her gece aynı yatakta yatmaktan gına gelecekti az kalsın."

Şimdiii... Bir kez daha afallamıştım. Ama sarsılmıştım da. Çünkü:

1. Cevza önerimi hemen kabul etmişti, bunu beklemiyordum.

2. Onun muhtemel red gerekçelerini ve bunların savuşturulma yollarını düşünerek harcadığım mesai boşa gitmişti. Gerçi varılan mutlu son ışığında bu önemsenmeyebilirdi, ama yine de sindirilmesi gereken bir boşa yorulma sözkonusuydu.

3. Cevza yine "yatak"lı bir laf etmiş, tatilin gerekçesini dahi "başka yatakta yatabilmek"te görmüştü. Bu durumda yavaş yavaş "Benim kolejli kızım acaba bir seks manyağı mı?" endişesine kapılmaya başlıyordum.

Sevgilimden şüphe duymaktan beni sağduyu kurtardı. Şöyle düşündüm: Bu kız, yani kadın, kocasından ayrıldı ve pek kimseyle beraber olmadan epey bir zaman geçirdi. Sekse o kadar düşkün olsa herhalde duramazdı onca zaman. ("Durduğu ne malûm?" demeyin, böyle şeyler olsa bilinir...)

İkincisi, benimle sevişmesinde herhangi bir tuhaflık yok. Ben ne kadar kendimi kaptırıyor, ne kadar sürdürebiliyor ve tekrarlayabiliyorsam o da öyle. Zaten herhalde benimle sevişmeyi bu kadar sevmesinde de bu uyumumuzun büyük rolü var.

Üçüncüsü, kız "aynı yatakta yatmak" demekle ille de sevişmeyi kasdetmemiş olabilir. Ben, son günlerde yaşadığım olayların etkisiyle bu sözü böyle yorumlamış olabilirim.

Ve dördüncüsü: Benim bütün cumartesi gezmeye gitme, elele yürüme önerilerimi sessizce reddettikten sonra bir keresinde şunları söyledi: "Bak Halûk, seni seviyorum, sen de beni seviyorsun. Şu ilişkiyi kamuya açık hale getirmeyelim, özel hayatlarımızın bu ilişkiyle ilişkisi olmayan ayrıntılarını bu işe karıştırmayalım, beraberliğimizi tehlikeye atmayalım." Bu sözlerden çıkardığım sonuç, onun bu ilişkiyi sürdürmeyi sırf benimle yatmak için istiyor olmadığı, pekâlâ beni sevdiği için benimle yatıyor olabileceğiydi. Akıl yürütmemde bir sakatlık yok sanıyorum.

(Bir parantez daha açmak istiyorum. İnsanlar insanî meselelere biraz olsun sistemli, rasyonel düşüncelerle yaklaşınca hemen "meslekî deformasyon" diye ayağa kalkanlara bu sözüm! Sistemli düşüncenin beni bir bunalımın eşiğinden nasıl kurtardığını yukarıda açıkladım. Gelin, yol yakınken bazı önyargılarınızı gözden geçirin!)

Cevza ile tatile çıktık. Ama tam çıkacağımız günlerde otomobilim bozuldu. (Şimdi ayrıntılarına girmeyeyim; hem karbüratörle hem de arabanın elektrik tesisatıyla ilgili iki ayrı arıza sözkonusuydu.) Tatile çıkmayı kararlaştırdığımız güne kadar otomobilin tamirinin imkânsız olduğu anlaşılınca, "Erteleyelim," dedim. Yanaşmadı. Yolun büyük bölümünü uçakla katedip zamandan kazanma ve daha az yorul-

ma şansımız da yoktu, çünkü ne bizim gideceğimiz güne ne de bir önceki veya sonraki güne uçak bileti bulunabiliyordu. Otobüsle gitmenin düşüncesi bile kâbustu, bizim gidişimiz daha da korkunç oldu. Çünkü, inanın, tam 16 saatlik otobüs yolculuğu boyunca Cevza iki buçuk kitap okudu, uyudu ve benimle lütfen beş-altı cümle konuştu. Ben de tatilin tatil yerinde başlayacağını içimden tekrarlayarak, eğer şu yolculuğu otomobille yapsaydık nasıl da hoşumuza giden yerlerde durur, sarmaş dolaş, tepelerden aşağıları seyrederdik, gelen geçen araçların plakalarındaki harflerle oyunlar oynardık diye hayıflana hayıflana uyuyakaldım.

Yolculuktan hatırımda kalan en önemli ayrıntı, Cevza'yı haftalardır ilk kez bu kadar uzun süre giyinik görmüş olduğumdu. Ve sevgilimin giyinikken de çok hoş göründüğünü hoşnutlukla saptadım.

Pansiyon bulmamız zor olmadı. İki katlı, çiçek ve ağaç dolu yemyeşil bahçeli, o yöredeki pek çok bina gibi, yüksekçe bir taban betonunun üstüne altı dikme çıkılıp etrafı briketle çevrilmiş, iç bölme duvarları delikli tuğladan, her iki katı da yaklaşık 10-12 m^2'lik odalardan oluşan, her iki katında da 30 m^2 dolayında birer balkon bulunan, beyaz, şirin bir yapıydı. En iyi tarafı da denize tam tamına iki buçuk metre uzaklıkta bulunuşuydu. Bahçe kapısından çıkınca bir adım atıp atlasanız denize inersiniz. Bir de ahşap iskele vardı denize uzanan. Metal borular taşlık zemine saplanmış, onların üstüne yine metal borudan yatay dayanaklar oturtulmuş, üstüne de birer metrelik kalas parçaları yanyana yerleştirilmişti. Tabiî zeminin direncinin değişebilirliğine yönelik hesap kitap olmadığından, iskele bir yana iyice kaykılmıştı.

Daha pansiyon odasına girer girmez, Cevza valizini açtı, mayosunu giydi ve deniz kenarında indi. Ben ilk elde kullanabileceğimizi düşündüğüm eşyayı çıkarıp odadaki alçak

masanın üzerine dizeyim, havluları çıkarıp hazır edeyim diye uğraşmaya koyuldum. Evden çıkarken çantalarımızı beraber hazırlama önerim -ki ne kadar akıllıca olurdu, ikimiz de yarısı boş kocaman valizler taşımak durumunda kalmazdık- Cevza tarafından reddedilmişti, dolayısıyla, şimdi odayı içinde yaşayabileceğimiz biçimde düzenlemek için onun çantasını da açıp karıştırmak zorunda kalacaktım.

Bu sırada dışarıdan, denize düşen büyükçe bir cismin çıkardığı sesi duydum. Kulak verdim: Cismin sadece denize düşmemiş, aynı zamanda yüzüyor olduğunu saptadım. Ses biraz uzaklaştı, sonra yaklaştı ve son bir fışurtuyla birlikte kesildi. Odanın içinde kıpırtısız dururken, adımın bağırıldığını duydum. Cevza sesleniyor, havlusunu istiyordu. Çantasını karıştırmak istemediğimi anlasın diye -madem mesafe istiyordu...-, "Tabii vereyim, ama nerede?" diye sordum. "Aman, nerede olacak canım, çantanın bir yerlerine tıkıştırmışımdır," diye seslendi. Bu durumda mecburen çantasını açtım, havluyu çıkarırken Cevza'nın iki külodu-na rastlayınca içim bir tuhaf oldu, külotlardan bu biçimde etkilendiğimi saptayınca, "Eyvah, bana da sirayet ediyor," diye korktum.

Ve aşkima tam bir karşılık bulamamakta olduğumu ilk kez o anda kendime açıkça itiraf ettim.

Bu hissim gece sevişirken beni bir çeşit tutukluğa sürüklemiş olmalı ki, Cevza, "Senin neyin var?" diye sordu. "Nihayet benimle ilgilenmek geldi aklına," diye geçirdim içimden. Ona da, "Benimle ilgilenmiyorsun," dedim. Gerçi bunu söylemek için o kadar uygun bir durumda değildik, çünkü resmen gayet uygunsuz bir durumdaydık, ama elimi kolumu bağlayan gerilimimi saklamaktansa onu sevgilimle paylaşmam daha mantıklı değil miydi?

Neyse ki, Cevza "İlgilenmiyorum da, dilim ve dudaklarım burada dakikalardır neyle meşgul?" gibi bir soru sor-

madı. Böyle bir vurdumduymazlık, daha doğrusu başa kakma, her şeyin sonunu getirebilirdi. Sevgilisine böyle haykıracak bir kolejli kız... olacak şey mi, yaşatılabilir bir imge mi, söyleyin lütfen!

Bu tatsız yaşantının tek yararı ertesi gün ortaya çıktı. Cevza yine güneşlenmeye yatmış, sessiz, kıpırtısız, iskeleyi süslüyordu. (Bu söz, pansiyonun balkonundan ona bakarken aklıma geldi.) Birden kalktı, yanıma geldi, "Şu ilerdeki lokantaya gidip bir şeyler yiyelim, sana bir şeyler söyleyeceğim," dedi. Ben heyecandan, ikisine de 'bir şeyler' dediği için, 'sana yemek ısmarlayacağım' demek istediğini sandım. Sonra anladım ki, konuşmak istiyor. Tabiî buna daha çok sevindim.

Ancak... konuşa konuşa ne söyledi, biliyor musunuz? "Lütfen Halûk, yaşantındaki herhangi bir şeyin sevişmemizi etkilemesine izin verme!" Evet. Böyle dedi. Aynen böyle!..

Ben, boğazıma kaçan yeşil salata parçasından kurtulmaya çabalayarak, aksırıklar, hıçkırıklar içinde, güçlükle, "Peki," diyebildim. Anladım ki, henüz pek çok şeyi konuşabilmekten çok uzağız.

Gece yatakta, ona bir şey belli etmemeye çalıştım ve başardım.

Ertesi gün, ben bir ara pansiyoncuya binayla ilgili birkaç şey soruyordum; ayrıca köyle ilgili de merak ettiğim noktalar vardı. Yani daha doğrusu, şehirden gelip adamların mekânında yaşadığımıza göre, biraz insanî ilişkinin gerekliliği de yadsınamaz sanırım. Ben pansiyoncuyla konuşurken, onun kardeşi olduğunu sandığım bir adam geldi, başka gelenler de oldu, hayat pahalılığı, ekonomik zorunluluklar, işte bu merkezî ekonomik kararlar niçin alınıyor, siyaset, hangi parti gelse ne olur, turizm v.b. derken sohbet dallanıp

budaklandı. Bu arada Cevza denizden çıkıp pansiyon bahçesine girdi ve beni bir meclisin ortaycrinde, sohbet halinde bulunca hiç sesini çıkarmadan döndü, denize atladı, neredeyse yarım saat yüzdü. Ben, bir bahane uydurarak denize koştuğumda, yarım saatin sonunda neredeyse dişleri takırdayan Cevza'yı zorla sudan çıkararak odaya gelmesini sağladım. Bana, "Tatile seninle geldim, dedi. "Başkalarıyla birlikte olmayı istemiyorum. Daha tatilin başındayız diye söyleyeyim dedim." Ben tam ağzımı açacakken, "Sakın, diyerek o gözlerini kocaman kocaman açtı, "sakın bana insaniyet, kibarlık falan deme. Burada onlar nasılsa cahil diyerek atıp tutuyor, sözümona her konuda şehirden onlara bilgi ve ışık taşıyoruz, sonra da daha otobüs terminaline varmadan isimlerini bile unutuyoruz. Öyle değil mi, ha?" Cevap vermediğimi görünce sürdürdü: "Madem benciliz, bencil değilmişiz gibi yapmayalım. Bu daha dürüstçe değil mi?"

Bu, Cevza'nın, ilişkimizin tarihindeki en uzun tiradlarından biriydi. "Sıkıldı herhalde, diye geçirdim aklımdan. "Bütün gün konuşmadan oturuyor, bir de güneşin altında yatıyor, bunaldı." Fazla gürültü çıkmadan bu olay kapandı. Ama tam üstüne o zeytinyağı olayı geldi.

Denizden çıkmış, duş alacaktım. Banyoya girdiğimde yerin eğiminde bir terslik olduğu gözüme çarptı. Kalebodurların çizgileri mi gözümü yanıltıyordu, yoksa gerçekten, çukurlukta kalması gereken banyo deliği bir yükseltinin üzerinde miydi? Eğer böyleyse, banyo kapısının altı aralık, eşik de yükseltisiz olduğuna göre, ben yıkanırken birikecek sular banyo deliğinden akıp gideceğine pansiyonun koridoruna yayılacaktı. Bu köylü milletinin teknikle, hesap kitapla ne zaman barışacağını düşünerek, deliğin birikecek suları yutacağından emin olmadan duşu açmamaya karar verdim. Canım, tabiî ki, "Bana ne, duş yapacağım, pansiyon batarsa batsın," diyemezdim. Sonra arkasından ne biçim

konuşurlar adamın. Hem, banyodaki eğim yanlışlığını saptarsam, pansiyoncuya nasıl olması gerektiğini anlatırım, hazır ben de buradayken...

Eğim ölçebileceğim bir aygıt yoktu tabiî yanımda. Mimarım diye tatile cebimde su terazisi ile çıkacak halim yok ya.

Banyonun hemen yanında mutfak var, oraya daldım. Bir bardağa su koyup su yüzeyinin bardağı koyacağım yerin eğimine göre, bardak kenarıyla dik açı oluşturup oluşturmayacağını, oluşturmuyorsa eğimin ne yönde olduğunu göstereceğini... Ama bu işi suyla yapmak sakıncalıdır, tam saydam olduğu için gözü yanıltabilir, bu nedenle... Mutfakta renkli bir sıvı buldum: Zeytinyağı ya da Salat Malat onlardan bir tanesi. Üstelik suya oranla daha koyu bir sıvı olduğundan işime daha çok yarayabilirdi, yani su kadar oynak olmadığından...

Bir bardağa zeytinyağı koyup banyoya dalarken pansiyoncunun arasıra ortalıkta gözüken yaşlı annesiyle gözgöze geldim. "Zeytinyağı olayı'nın asıl başlangıcı, benim iyi niyetli girişimime kalkıştığım an değil, işte bu karşılaşma ânıdır.

Elimde yarısına kadar zeytinyağı konmuş bardakla -tuvaletin de bulunduğu!- banyoya girdiğimi gören işgüzar kadın, koşup gelinine oğluna benim kabızlık çektiğimi söylemiş, pansiyoncunun karısı da bilmemne otları kaynatıp gidip deniz kenarından Cevza'yı kaldırmış, "Bunu içsin beyiniz, hemen şey olur," falan demiş...

Ben banyo zemininin eğimlerini saptayıp -bu arada,eğimler doğruydu, dört duvardan da banyo deliğine doğru eğimli yapılmıştı taban; yani olması gerektiği gibi- duşumu aldım ve çıktım ki ne göreyim: Cevza odanın kapısında dikilmiş, elinde bir tas! Öfkesini gizlemeye çalışarak, hattâ gülümsemeye çabalayarak, "Bu kabızlık işi de ne Allahaşkına?" diye sordu. Ben şaşkınlıktan ne diyeceğimi bilemedim.

Sonra, bir akşam önceki başarısız sevişmemizle ilgili bir imâda bulunuyor sanarak, "Güzelim, büyütülecek bir şey değil ki, geçti zaten, öyle değil mi, geçmedi mi sonradan?" dedim. Cevza, "Yahu Halûk, ben nasıl bilebilirim senin kabızın geçti mi?" diye sordu.

Durmadan karşılıklı sorular sorarak anlaşamayacağımız kesindi. Bu sırada yaşlı kadın koridorun kapısından başını uzatıp, "İçiverdin mi oğlum, iç, iç," diye seslendi ve beni allak bullak etti. İlişkimizi sadece sevişmeden ibaret görmek ve kılmak isteyen sevgilim, köylülere cinsel güç artırıcı şerbetler mi kaynattırıyordu?

Uygar şehirliler olarak Cevza'yla karşılıklı bilgilerimizi biraraya getirmemiz ve işin doğrusunun ortaya çıkması uzun sürmedi. Yalnız yaşlı kadının Cevza'yı orada burada kıstırıp kabız ilâcının hangi otlardan nasıl kaynatılacağını anlatması, üstelik bunu yaparken ikide bir, "Madem beyine lazım oluyormuş," demesi sevgilimin sinirlerini azıcık yıprattı. Ben de bağırsak sökücüyü cinsel güç bilmemnesi sanma aptallığını gösterdiğim için kendime kızıyordum, olay aklıma geldikçe. Aptallığımın nedenlerini araştırdığımda da -herhalde nedensiz aptallık yapacak değildim- ister istemez Cevza'ya kabahat buluyordum. Bunu ona açıklayamadığım için de normalden biraz erken boşalıyordum. İlişkimizin üzerinde grimsi bulutlar dolaşmaya başlamıştı. Bu durumu savuşturmaya bir gece sabaha karşı karar verdim. Yatmış, sevişmiş, uyumuştuk, ben gecenin bir vakti uyandım. Yani, işte, 04'ü 17 falan geçiyordu. Şortumu giyip balkona çıktım, bir sigara yakıp oradaki şezlonga oturdum. Yanlışlıkla Cevza'nın sigarasından yakmış olduğumu ikinci nefeste fark edip bu karışıklığa biraz da sevindim. Cevza'nın sigarası benimkinden güzel diye değil elbette. Şuna sevindim: İçiçeydik; sorunlarımız vardı, ama o kadar içiçeydik ki sevgilimle, sigaralarımız karışabiliyordu...

Balkonda, gökyüzünü kaplayan yıldızlardan hangi birine baksam diye araştırır ve sigaramdan -onun sigarasından- derin nefesler çekerek derin derin düşünürken, tam karşımda bir yıldız kaydı. Şıp diye! (Niye şıp? Herhalde yükseklerden denize doğru düştüğü yanılsamasını yarattığı için.) Birden telâşa kapıldım. İçimden bir ses, "Rasyonelliği her şeye rağmen beş saniyelik bir kenara at, Halûk!" dedi bana. "Hattâ, üç saniye bile atsan yeter. Bir dilek dile! Unutma ki, bir dilek dilemiş olmanın kendi başına gücü vardır. Bu ille de, senin dileğini yerine getirecek doğaüstü güçlere inanman anlamına gelmez ki. Dilek dilemiş olmanın, bunu biliyor olmanın, sadece senin biliyor olmanın kendi gücü...

Böyle şeyler diyordu içimdeki ses. Yıldız kayalı bir-iki saniye olmuştu. Dileyeceksem hemen bir dilek dilemeliydim. Telâşla mırıldandım: "Cezmi!" Aman tanrım!

Evet. 'Cevza' diyecekken 'Cezmi' demiştim. Başka bir durumda, ikisi de çok yakınım olan insanlara ait, tam üç harfi ortak iki ismi karıştırıvermem belki feci bir olay sayılmazdı. Ama tepeden tırnağa hayat muhasebesi ve rasyonel düşünce halinden iki saniyede geçilmiş, tepeden tırnağa romans hali içerisinde, kayan bir yıldıza yapıştırıverdiğim dilek kâğıdında sevgilimin değil bir erkeğin ismi yazılıydı şimdi. Ne olacaktı!..

Bir kere, hemen sâkinleşmeliydim. Çevremde, kayan yıldıza bakıp heyecanla "Cezmi!" dediğimi duyan olmamıştı. Bu kesindi: Cevza uyuyordu. O da duymuş olamazdı. Bu da kesin ve asıl önemlisiydi. Ee? O halde? Bu olayda büyütecek ne vardı? Biraz beklesem, gökyüzündeki milyonlarca yıldızdan biri daha kesinlikle kayacaktı ve ben bu kez hazırlıklı olarak, gönül rahatlığıyla, "Cevza'nın ebediyen sevgilim kalmasını diliyorum, diyebilecektim.(Yani, tabiî hiç evlenmeyeceğiz anlamında söylemiyorum bunu.) Ayrıca, o

kadar çok yıldız vardı ki, bir tanesinin kaymasını bekler, "Az önceki dileğimin geri alınması," diyebilir, sonra boş kâğıda, tertemiz, doğru dileğimi dileyebilirdim.

Bütün bunlarla rahatlayabilecekken, bir türlü huzur bulamıyordum. Uykum iyice kaçmıştı; yani çok fena kaçmıştı. İçimi kemiren korkuyu elle tutabilir hale geliyordum yavaş yavaş. Zor olacak, ama anlatmayı deneyeyim: Yıldız kaydığında onca yıllık bir arkadaşımın -erkek arkadaşımın!- adının dudaklarımdan dökülüvermesini bir yana, Cevza gibi hoş ve çok içten sevişen bir kadının ilişkimizin bütün ağırlığını cinselliğe bindirmesinden duyduğum rahatsızlığı öbür yana koyup, aşkın anlamını kolejli kız sevgilimle elele yürümekte aramak gibi, yaşıma başıma uymamakla kalmayan, resmen cinsel fonksiyonlarımı yerine getirmek istemediğim biçiminde yorumlanabilecek tuhaflıklarımı da aralarına serince, hepsi pekâlâ birbirine bağlanabiliyordu. Ve ortaya, üstünde şu ürkütücü sorunun yükseldiği zemin çıkıyordu: Yoksa bende homoseksüel eğilimler mi var?

Şezlongda uyuyakalmışım ve sivrisinekler her yerimi sokmuş. Güneşin doğmasına yakın uyandığımda hem boynum tutulmuştu hem de kollarımda bacaklarımda onlarca minicik volkan için için kaynıyor, kaşınmaktan tahriş olmuş bölgeler canımı yakıyordu. Banyoya gittim, her yerime sular serpmeye, sürmeye başladım. Bunları yaparken aynaya gözüm takıldı. Ayna karşısında kendi bedenimi oğuştururken, mıncıklarken gördüm kendimi. İçimde yeniden bir ürperti başgösterdi. Kendi bedenim de bir erkek bedeniydi! Ve ben ayna karşısında... "Saçmalıyorsun Halûk," dedim, kendimi hizaya getirmeye çabalayarak. "Homoseksüel olsan, gecelerdir seviştiğin kadın anlamaz mıydı bunu?"

Tam, içimde bulunduğum güç durumdan sevgilimin sağduyusunu hesaba katarak kurtulmak üzereyken, yapmakta olduğum aptallığı fark ettim. Yahu, ben bal gibi erkek gibi...

yani işte erkek erkek olarak ne yaparsa yapabiliyordum zaten. Buna şüphe yoktu ki. Mesele, acaba buna rağmen homoseksüel eğilimlerinin olup olmadığıydı. Yani o zaman, demek ki ben olsam olsam biseksüel olabilirdim.

(E, bu işin yaygınlığı da su götürmezdi. Üç-beş ayda bir haftalık dergilere kapak olan bir durumdu. Bu sefer de gelip beni bulmuş olabilirdi..)

Güneş doğmuştu ve ben geceyi hiç uyumadan geçirmişim gibi, o kadar sersemdim. En geç bir saat sonra, artık uyunamayacak kadar sıcak olacaktı. Hemen yatıp uyumaya çalışmalıydım. Zaten sorun hafiflemişti. Homoseksüel eğilimlerimin olduğu söylenemezdi. Yani, belki biseksüeldim. Ama neyse bu öteki kadar feci değildi.

Ayrıca, böyle olduğu da ne malûm? Bir yıldız kaymasına kendi hayat anlayış ve tarzımda hiç yeri olmayan duygusal bir tepki göstermeye kalkışıp, acemisi olduğum bu alanda küçük bir beceriksizlik yaptım diye... Değil mi?

Gidip yattım. Ben yatarken Cevza uyandı. "Ne oldu?" diye sordu. "Uykun mu kaçtı?"

"Yok yok, hayır," dedim telâşla. "Şimdi uyuyorum, hemen!" Ona sırtımı dönüp yattım.

Elini başımın üzerine koydu, saçlarımı okşamaya başladı.

İçimden, "Ne olursa olsun," dedim, "direnecek ve uyuyacağım. En azından şu anda, beni homoseksüellik sınırlarına kadar sürükleyen bu anlayışsız kadına herhangi bir yakınlık göstermeyeceğim." Bu sırada Cevza yeniden uykuya dalmıştı. Sonra ben de uyudum. Uyandığımda yanımda yoktu. Perdeyi aralayıp baktım, iskeledeydi ve yanında yanık tenli, pazulu mazulu genççene bir adam vardı! (Adamın vücuduna özel olarak dikkat etmiş değilim. Bakınca görülüyordu, kim baksa görürdü zaten.)

Garipti, ama şaşırmamıştım. Zihnimden alaycı bir ifadeyle şu cümle geçti: "Demek yalnız vücutlar var, ha?"

Bu sırada adamın Cevza'ya bir şeyler söylemeye çalıştığını, Cevza'nın da onu hiç terslemeyip kısa kısa cevaplar verdiğini, başını salladığını fark ettim. İkisi birlikte, denizde bir noktaya bakıyorlardı. Cevza'nın adamla uzun uzun konuşmayıp onu küçük baş hareketleriyle cevaplamasına öfkelendim. "Tıpkı bana davrandığı gibi davranıyor ona da, dedim içimden.

Hışımla çıktım, yüzümü bile yıkamadan soluğu iskelede aldım. Adam birisinin yaklaştığını fark ederek döndü, beni gördü -tetikte tabiî herif- ve gülümseyerek elini kaldırıp, "Hello," dedi. Ona kibarca gülümsemeye çalıştım ve Cevza'nın yanına çömeldiğim sırada denizdeki sarışın veleti gördüm. Cevza, "İngiliz," dedi. "Bu sabah geldiler." Sonra birden yerinden fırlarcasına doğrulup, "Aman Allahım, Halûk," diye bir çığlık attı. "Niçin donla geldin, iskeleye?"

Şimdi, birden içeri kaçsam, İngiliz herif daha beter uyanacak duruma. (Zaten adamın vücuduna bakmamaya çabalıyorum...) Yavaş yavaş gitmenin başka rizikosu var: Pansiyoncunun karısı falan görebilir. Neyse ki Cevza'nın havlusuna sarınıp gitmeyi akıl ettim. (Gerçi hiç ıslanmamışken havluya sarınmama İngiliz adamın nasıl bir anlam yüklediğini bilemiyorum, ama herhalde bu, o anda düşünmem gereken şeyler arasında ilk sıralarda yer alınıyordu.)

Odada yatağın kenarına oturdum. "Kendini topla Halûk, dedim kendime "Yok, homoseksüel miyim diye tutturuyorsun, yok, Cevza'ya durup dururken kızıyorsun, yok, âlemi yokken kıskançlık olayı yaratıyordun bir de az kaldı... Kendini toplasana!"

Kendimi toplamaya şu noktadan başlamayı akıl ettim: Cevza'yı İngiliz adamla gördüğümde kapıldığım duygular erkeklik bilincimi tazelemişti. Şüpheye yer bırakmayacak biçimde ve ölçüde erkektim. Homoseksüellikle ilgili bir sorunum olamazdı. (Yani öyle olsaydım olurdu da...)

Cevza ile ilişkime gelince. Tamam. Onun istediği gibi olsun. Herkes ilişkilerinde istediği her şeyi yapamıyor. Bizimkinde yaşanabilen, hiç değilse işin yükte ve pahada ağır bir tarafı. Ya tersi olsaydı, bu bana gerçekten mutluluk getirecek miydi? Bilmem... Muhtemelen ben en azından bir noktadan sonra kolejli kızın büyümesini ve onunla sevişmeyi istemeyecek miydim? (Yani böyle, her Allahın günü değilse de.) O zaman, bu olamıyor olsa ne olacaktı?

Kafamın içindeki harala gürele son bulmuştu. Kararımı verdim. Bu kez donumun üzerine şortumu giyerek odadan çıktım, iskelede yalnız yatan Cevza'ya doğru ayaklarımın ucuna basa basa, usulca yaklaştım. Yanağına bir öpücük kondurana kadar varlığımı fark ettirmemeyi başardım. Yüzükoyun yatıyordu, yan döndü, gülümsedi. "Bu kez donla gelmemişsin bakıyorum, dedi. "Niye öyle yaptın demin Allahaşkına?"

"Gece çok düşündüm, dedim. "Hem uyku sersemi hem dalgındım."

Sustum. O zaten susuyordu.

"Bak Cevza," diye başladım yeniden. "Bunu sana tatil dönüşünde sormayı düşünüyordum ama..." Üstüme bir utangaçlık çökmüştü. Cevza'nın yüzüne bakamıyordum. (Baksaymışım uyarıcı olabilirmiş belki de.) Devam ettim: "Şimdi sorabilirim ve gerilimden kurtulabilirim." Başımı kaldırmadan ekledim: "Benimle evlenir misin?"

Yattığı yerden ağır hareketlerle kalktı. İskelenin ucuna doğru önce ağır adımlarla, sonra hızlanıp koşarak ilerledi, denize atladı, var gücüyle açığa doğru yüzmeye başladı.

Kesişme

"Onu öldürdüm," dedi, kılığı kıyafeti bir tuhaf olan o adam. "Onu öldürdüm; vücudu şimdi İzmir'de bir yuppie ile evli."

Sarhoştum. "Bu hikâyeyi biliyorum," dedim.

"Bu hikâyeyi bilemezsin," dedi. "Olsa olsa bu klişeyi bilebilirsin. Ama hikâyeyi bilemezsin."

"E ben de onu demek istiyorum," diye konuştum güç belâ. Kelimeler genleşmişti ağzımda, içleri gaz mı sıvı mı anlayamadığım bir maddeyle dolmuştu. "Uzun etme," dedim. "Anlatacaksan anlat. Benden cevap bekleme. Zor konuşuyorum zaten."

"Yazık," dedi kruvaze ceketli adam. "Sarhoş değilim, diye tutturan tiplerden değilsin. İnsan sana bir şeyler anlatabilirmiş halbuki..."

'Herhalde kalkacak' diye geçirdim aklımdan, 'gidecek'.

Gitmedi. Oturuyor.

"Ee?" diye bir ses çıkardım. Neden bilmem.

Beyaz peynirinden bir lokma aldı. Bir yudum da rakı. İkimizin de ikişer parça beyaz peyniri vardı. O da kalkarken

birini geride bırakacak gibiydi.

"Gelmediler," dedim.

"Gelecekler miydi?" diye sordu.

"Hıı, evet."

"Gelmelerini istiyor muydun?"

"Bilmiyorum..."

"Bu saatten sonra da artık gelmezler herhalde," dedi, "değil mi?"

"Tabiî canım. Aslında bir saattir pek bir şey olamaz zaten."

"Daha erken olsa fark edecek miydi?"

"Bilmiyorum.

'ler' dediğine göre...

Duraksadı.

Devam etmedi.

Sigarası tablada sönmüştü. Ucundaki katılaşmış pisliği uzaklaştırıp yeniden yaktı. Ben de bir sigara yaktım. Sigara yakışımı kokladım. Başka herhangi bir koku istemiyorum. Midem bulandı bulanacak. Saatim yoktu. Onun da yok; köstekli möstekli bir şeysi yoksa. Ama onun köstekli saati olabilir.

"Siz hiç köstekli saat kullandınız mı?"

"Hep istemişimdir. Sende mi var?"

"Yoo. Benim de hoşuma gider, ama kullanabileceğimi hiç düşünmedim. Özenti gibi olurum diye şeyapıyorum."

Cevap vermedi. Bana tuhaf görünen nedir acaba? Ceketinin yakaları mı şu anda gözümün alıştığı yakalardan büyük? Etraftakilere bakıp kıyaslayabilirim. Bunun için sağıma soluma dönmem gerek. Gitmek için de ayağa kalkmam. Fırtınalı bir aşk macerası yaşayıp hazin şekilde terk edilmek, sevgilisini bir yuppie'ye kaptırmak için fazla yaşlı değil mi bu adam? Fazla kruvaze ceketli değil mi?

"Onu öldürdüğünüzden haberi var mı?"

Cevap vermedi. Sordu:

"Sana senin hakkında bir şey söyleyeyim mi?"

"Bu ikinci olacak."

"İstemezsen söylemem.

"Yo, söyleyin söyleyin."

"Ayılıyorsun. Eğer bunu istemiyorsan derhal git vur kafayı."

"Ayılıyor muyum?"

"Başta 'sen' diyordun bana, sonradan 'siz'e geçtin. Bana bir teşhis koydun ki, böyle oldu, değil mi?"

"Bana musallat olunmasın diye kabalık ediyorum zaman zaman."

"Teşhis koyabildiysen, zihnini çalıştırıyorsun demektir."

Bir yudum rakı içti. Çok küçük yudumlarla içiyor. Bardağı masaya bırakmadan derhal yeniden sıkıca kavrayıp bir yudum daha alıyor, sonra bir daha, bir daha... Karşıma oturduğundan beri.

Elbette hayır! Bir ufak söyledi, daha dörtte üçü duruyor. Haaa, anladıım! Ben kurgu yapıyorum. Amerikalı sinemacıları da geçtim ama. 10 metre yaşıyor, elli santimini anca kullanıyorum.

"Gece çok geç matineleri olan sinemalar olsa..."

"Video..?"

"O yine eve gitmek demek."

"Bak bunu bilemem, bir şey de diyemem işte." Başını hafifçe önüne eğerek söyledi bunları. Hiç de yaşlı değildi.

"Hem sarhoşken herkesin zihni çalışır. Bal gibi çalışır!"

"O başka. Kendi kendine çalışır, başka. Senin niyetlenip çalıştırman..."

"Arada ne fark var?"

"Yok mu herhangi bir fark?"

"Var."

Garson geldi. Bir-iki boş tabak götürdü. Buzumuz az kalmıştı.

Sabahı düşündüm. Kötü uyanacaktım belli ki. Bu durumda yumurtanın kaynama zamanını hiç mi hiç tutturamazdım, kesin! Bulaşık da birikmişti.

"Yumurta," dedim.

"Sen de kadınları mı düşünüyordun?" diye sordu.

"Niçin?"

"Yumurtayla büyük benzerlikleri yok mu?"

"Niçin?"

"Soyulmadıkça, neyle karşılaşacağını hiçbir zaman bilemiyorsun. Kestiriyorsun ama bilemiyorsun."

"Siz her seferinde, yeni bir kadın soydukça tabancanızın kabzasına çentik mi atıyorsunuz?"

"Senin evinde yumurtalar kendi kendine mi soyulur?"

"Hayır, ama kadın!.." Bir yeşil zeytini çekirdeğiyle birlikte un ufak edeceğim dişlerimin arasında. Öfkelenmekte haksız olabileceğimi hissediyorum. Hadım ediyor bu his beni. Bu yüzden daha beter kuduracağım. Olmuyor. Yani zeytin. Yani ikisi de. Hem kuduramıyorum hem de zeytinin çekirdeğini uysalca ağzımdan alıp tablaya bırakıyorum. Metal tabla, bu işte çalışmak istemediğini yine, sigaramın buğusunu pis pis lekelere dönüştürüp onun kendisine dokunan kısımlarına yapıştırarak belli ediyor. Şimdi, bu saatte, eminim soyunuktur. Gelmediler zaten..

"Bak," dedi. "Kadınlar ince mevzudur. Ortalıkta lafını etmeye gelmez." Ya da biraz önce demişti bunu; emin değilim.

Adamın paltosunu omzuna alışıydı galiba; ya da açık renk ince çizgili koyu renk ütülü pantolonu; ya da pırıl pırıl boyalı ayakkabıları; aman ne bileyim; belki de hepsi; zaten adam niye tuhaf kılıklı olsun ki...

Ekledi: "Aşkın muhabbeti kendi dışında olmaz."

"Ağır laflara başladınız, bakıyorum."

"Ortada bir cinayet var, anlamadın mı hâlâ!" dedi. "Onu öldürdüm, diyorum."

"E, ben öldüremiyorum da. Daha fena ya!"

"O zaman kendini öldür, onu yaşat."

"Canım, mutlaka birimizin ölmesi mi gerekiyor?"

"Gereklilikten sözeden kim?" diye sordu.

Dumandan soluk alınamaz olmuştu. Savunma ve direnme amacıyla bir sigara daha yaktım. Saat kaç acaba? Şimdi yine bir sürü taksi parası vermek...

Piyango bileti satan her zamanki yaşlı adam geldi. Karşımdaki, onu öyle küçücük ve ustalıklı bir hareketle çağırdı ki, garip bir yoksunluk duygusuna kapıldım.

"Size bir şey sorayım mı?" dedim.

"Sormuş oldun," dedi.

Tuvalete gittim. Yürürken zorlanmıyordum. Kalkmak biraz zor olmuştu. Çişimi edince rahatladım. Çok sıkışmışım meğer.

Birbirini tanıyan, tanımayan bir dolu erkeğin karşılıklı oturduğu uzun masamıza yürürken onu arkadan gördüm. Çok sağlam ve kuvvetli görünüyordu.

"Siz mutlaka düzenli olarak Millî Piyango alıyorsunuzdur," dedim. "Her hafta, onbeş günde bir ya da ne bileyim ayda bir, ama mutlaka düzenli olarak..."

"Cevap vereyim mi?" dedi.

"Yoo," deyip arkama yaslandım.

"İşte bak," dedi. "Böyle. Aynen böyleydi. Ben de sadece söylemek istemiştim. Bu kadarıyla benziyor."

Rakım bitti sonunda. daha fazla içmemek için tatlı bir şeyler yemeliyim. Hiç beklemiyordum, "Soymak sevmek değil sence, ha?" diye sordu.

"Ben," dedim, "soymaktan öldürmeye uzanan sevme faslına yabancıyım. Onun yetiştiği topraklarda büyümedim."

Şaşırmış gibi konuşuyor: "Eğer toprak dediğin hakikaten topraksa sadece o yetişir zaten!"

Direnerek, "O zaman da demek ki onun ömrü bizimki-

lerle hiç çakışmıyor," diye mırıldandım. "Bizim ömrümüz fazla uzun."

"Öyle değil," dedi. Yine de ince bir kararsızlık sisinin ardından konuştu.

Tatlı yemekten vazgeçtim. Çıkınca çikolata falan alırım. Hesabı istedim. Onun daha iki dublelik rakısı vardı en azından. Çıkıp eve gitmeyi hiç istemiyordum. Eve girip ışığı yakacağım anı istemiyordum. Ama gidiyorum, şu anda, kesin!

"Cinayeti işlediğimi birine söylemeseydim intihardan farkı kalmayabilirdi," dedi.

"Ben... ne yalan söyleyeyim... diye kekeledim. "İnanmakta güçlük çektim, doğrusu."

"Ben de," dedi.

Kadehimde iyice sulanmış yarım parmak rakı kalmıştı. Kavrayıp kaldırdım kadehi. Tokuşturduk. Kadehi dikerken göremedim, herhalde yine dudağının ucuyla dokunmuştu rakısının yüzeyine.

Meyhanenin kapısını arkamdan kapatırken buz gibi bir rüzgârın tokadını yedim. Ellerimi cebime sokup loş sokaktan caddeye doğru yürüdüm.

İki kere iki

"Tülay bu gece pek hoştu doğrusu" dememek için kendimi zor tuttum. Nil'le aramızda herhangi bir sorun yoktu, ayrıca ben zaten bazı sorunları aşmış olmamız gerektiğini düşünüyordum; ama demedim. Nil'le ben, Tülay ve Fehmi'yle meyhaneye gitmiş, sonra da bir bara takılmıştık. Müzik iyiydi. İçkiler de o kadar pahalı olmasa... Neyse, güzel bir geceydi. Gerçi bütün güzel gecelerimiz biraz birbirine benzemeye başladı ama...

Eve gidince Nil'le birbirimize sarılıp yattık. Sevişmeden uyuduk. O benden önce uyudu. Benim, nedense, aklım takıldı, bir süredir sevişmeden uyuduğumuz gecelerin sayısı artmıştı.

Geçen gün bir ara Nil -"Hadi bu gece evde kendimize hoş bişeyler hazırlayalım, evde keyif yapalım," demişti, patates doğruyordu- mutfaktayken ona arkadan sokulup sarılmış ve bu durumun dikkatimi çektiğini belirtmiştim. Böyle, "Bak, gözümden kaçmıyor," der gibi ifade etmedim elbette. Zaten öyle düşünmüyordum da; yani bu durumu Nil'deki bir değişikliğe bağlamıyordum. Ancak, bende de bir soğu-

ma falan olmadığına göre..., acaba o mâkus talih meselesi mi? Kötü kader mi? Zaman denen, sevgileri yiyen canavar mı?..

Bu canavarın neden öncelikle cinsel isteklere musallat olduğu ayrı bir merak konusu tabiî. Hattâ belki sadece onlara dadandığı.

Bu iddiamı kanıtlayamam. Ama örneğin ben Nil'le sarılıp yatınca öyle bir zevk duyuyorum ki, aynı zevki başkasına sarılınca duyamam. Öbür yandan, seks düşkünü olmadığımdan çok eminim, bununla birlikte bütün gün birçok değişik bağlamda 'cinsellik üzre' fikirler uçuşuyor kafamda, ama gece gidip sevdiğim kadının yanına yatıyorum ve sevişmiyoruz: Bir tuhaflık yok mu? Niçin, bir ilişkinin ilk dönemlerinde yanyana yatılır yatılmaz, hattâ belirli bir mekânda başbaşa olunabileceği kestirilir kestirilmez haliyle sevişilir de sonradan bu karşı konmaz isteklilik hali, yerini, sanki dürtülerin terbiye edilmişliğine terk eder?

O gün mutfakta, bu konuyu bu kadar derinleştirmedim. Nil de, bazen kafasına böyle soruların takıldığını, ama daha önce de böyle dönemlerimizin olduğunu ve hepsini yine iştahla sarılıp öpüştüğümüz gecelerin izlediğini belirtti. Bunları düşününce rahatlıyormuş. Benim de rahatlamamam için neden yoktu.

Çalıştığım reklam ajansında, korkunç bir fırtınayı atlatmış gibiydik. Yaklaşık on gün, abartmıyorum, sabahlara kadar çalışmış ve bir kampanyanın bütün hazırlıklarını tamamlamıştık. Tahmin edersiniz, tam iş bitti denirken çıkan aksilikler, unutulan küçük ayrıntılar, müşterinin anî fikir değiştirmeleri vesaire ile dolu, yoğun tempolu günleri geride bıraktığımızda, bütün ekip, yere serilmek üzereydik. Neyse ki ardından başka bir furya olmadı, bir-iki gün soluk

alabildik. Ben de, yoğun konsantrasyonu izleyen rehavet içinde, masamda arkama kaykılıp her konuda düşünme fırsatı buldum. Zihnim daha çok, ilişkilerimizle uğraşıyordu. Neler nasıl olsa daha mutlu olurduk? İlişkilerimizi korumak adına, tıpkı anababaların çocuklarına yaptığı gibi, birtakım cendereler, hücreler, oda hapisleri falan mı yaratıyorduk? Kısıtlamalar, sınırlamalar, kendini tutmalar... İlişkilerimizi asıl bunlar yeyip bitiriyordu belki de. Bunları düşünüyordum, ama dediğim gibi. Nil'le aramızda herhangi bir ciddî sorun yoktu.

Tülay aradı. Tülay bir dergide muhabirdir, bizim müşterimiz olan bir firmayla ilgili alâkasız bir şeyler sordu. Telefonda sesi çok hoş tınlar Tülay'ın. Biraz konuştuk, cuma akşamı bir şeyler yapalım deyip kapattık.

"Sen Fehmi'yi ararsın, saptarsınız bi program, buluşursunuz," demişti.

Boşum ya, vaktim bol ya, kafaya taktım. Şimdi, herhangi biri olsa neyse. Tülay, Fehmi, Nil ve ben, bazen iki-üç hafta görüşmediğimiz oluyor ama, çoğunlukla haftanın bir gecesini birlikte geçiriyoruz veya yalnız olduğumuz yerlerde de birbirimize rastlıyoruz; Fehmi'yle ben, 'yakın' denebilecek arkadaşlarız, eskiden çok daha içli dışlıydık, şimdi de yakınız; Nil'le Fehmi veya Tülay'la ben veya Tülay'la Nil diye bakıldığında, yine yakınlıklar sözkonusu; ama Tülay'la ben telefonda konuşup haftasonu beraber bir şey yapacağımızda, normali benim Fehmi'yi aramam! Niçin? "Hanımlar şöyle buyursun, beyler şuraya" muhabbeti neden bizim aramızda da geçerli?

O haftasonu epey gezdik. Bir gecede birkaç yer dolaşınca, hepsi sıkça gittiğimiz yerler olmasına rağmen, sanki değişik bir şeyler tatmışız gibi geldi bana.

Ayrıca, neredeyse bütün gece, sanki ben Tülay'la, Fehmi Nil'le gelmiş gibiydik. Birtakım konulara daldık gittik. "Şu işe bak, ne önyargılıyız, bizlerde bile ne biçim yerleşik kalıplar var," diye düşündüm sık sık. Ben Fehmi'nin sevgilisiyle konuşuyor gülüşüyorum bütün gece, o da benim sevgilimle; bunda kimseye göre tuhaf bir durum yok; şimdi bunun lafını ettiğimi o üç kişiden herhangi biri duysa çok şaşırır, çünkü bu durumun bir özelliği yok; ama neymiş, onlarla buluşmak için ben Fehmi'yi arıyorum.

Yanlış anlaşılmasın, ben Tülay böyle dedi diye takılmıyorum olaya. Ben de doğal olarak böyle yapardım. Yani hepimizin içine işlemiş davranış kuralları...

Sonraki günlerde, ajansta bizim ekibin payına hep kapsamsız, tekil birtakım işler düştü. Dolayısıyla ben de rahat rahat düşünme fırsatları buldum. Bazen böyle olur, bilirsiniz, insan birtakım konuları sanki bir proje hazırlıyormuş tavrı içersinde düşünür de düşünür. Oysa somut bir nedeni yoktur.

Belki, diyorum, o sırada Nil'le aramızda geçen tatsızlık beni biraz etkilemiştir, ama tatsızlık olmadan da başlamıştım düşünmeye. O olaya 'tatsızlık' deyip geçiyorum, çünkü anlatmaya niyetim yok. İncir çekirdeğini doldurmayacak mesele, bizim gibi "tecrübeli" bir çift için kavga sebebi oldu. Şu kadarını söyleyeyim, *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği* ve *Gülünesi Aşklar* üzerine konuşurken birbirimize girdik. Ne alâkası var, değil mi?

Tatsız tatsız otururken, iki laf edecek birine ihtiyacım olduğunu hissettim. Fehmi'yle ne zamandır kişisel meselelerimizi birbirimizle konuşmuyorduk. Ben de Tülay'ı arayayım bari, dedim. Aradım, yoktu, çıkmış.

Bulsaydım ve onunla buluşsaydım, Nil'le aramızda olan

tatsızlık hakkında konuşabilecek miydim veya bu küçük olaydan hareketle ilişkilerimiz hakkında biraz içimi döküp ferahlayacak mıydım, bilemiyorum. E, daha önce böyle sohbetlerimiz olmamış değildi, meselâ en son geçen gece. Yani, derdim belki de sırf iki laf etmekti. İnsan sevgilisiyle kavga ettiğinde, yalnız oturdukça daha çok kuruyor, yumuşaması güçleşiyor bazen.

Bakın, ne kadar ilginç: Tülay'ı bulamamıştım, başka kimseyi de aramadım, ama bu bile yetti; bu girişimim bile beni biraz gevşetti. Hemen telefona sarılıp Nil'i aradım, saçmalamamamız gerektiğini söyledim. O da öyle dedi. Gece ona gittim.

Aramızda sanki hiçbir tatsızlık geçmemiş gibi davranmaya koyulduk. Bu olgunluğu seviyorum. Sadece küçük bir sinek vızıltısı beni rahatsız ediyordu: Nil'e kızgınken Tülay'ı arıyorum, bulmuşum bulmamışım önemli değil, hemen ardından kendimi Nil'i arayıp "Saçmalamayalım" diyecek rahatlıkla hissediyorum... Bir açıdan normal, sağlıklı, güzel bir davranış. Ama bir başka açıdan?.. Ben Nil'e kızmış ve ona karşı kendimi haklı görürken, pat diye onu aramıyorum, "Hadi gel, saçmalamayalım, demiyorum. Ne vakit arıyorum? Tülay'ı aradıktan sonra! Tülay'ı arıyorum ve hemen ardından adetâ soluk soluğa Nil'e telefon ediyor, *"Biz varız Nil,"* diyorum, "boktan bir tartışma mı bizim ilişkimize gölge düşürecek?" Kelime kelime bunu demem gerekli mi? "Saçmalamayalım," demek aynı şey değil mi? Elbette aynı şey. Peki, niçin böyle yapıyorum? Suçluluk mu duydum? Nil'in "kendisine kızılmayı hak etme" hanesinde bir dolu çizik vardı, nasıl birdenbire silindi bunlar? Kim veya ne, bana, "Hadi bakalım oğlum, 'ilişkiye karşı suçlar' hânen kabardı, ilişki için bir şeyler yapmak öncelikle sana düşer," dedi? Hem, niye kabarsın canım, suç hânem? Tülay'la aramızda Nil'in kabullenemeyeceği, benim Nil'le ilişkimi teh-

dit eden herhangi bir özel durum yok ki... Sırf Tülay'a telefon ettim diye Nil'le ilgili olarak vicdan depreşmeleri yaşamam neyin nesi?

Şimdi; bütün bunları böyle anlatmam da doğru değil. Çünkü ikimizin (Tülay ve benim) de uzun süredir birlikte olduğumuz sevgililerimiz var, bu ilişkilerimizi bitirmeye niyetimiz yok. Tabiî Tülay'ı tam bilemiyorum, böyle bir konuda onunla hiç konuşmadım, ama tahmin ediyorum ki böyledir. Zaten bizim aramızda böyle bir yakınlaşma olsa bile bunu Nil ve Fehmi *pahasına* yapmayacağımız kesindir.

On gün kadar sonra, Tülay ve Fehmi Nil'le geldiler. Dışarı mı çıksak, eve bir şeyler alıp yeyip oturup oyun mu oynasak diye yarım saat tartışıp açlıktan bayılacaktık ki, Tülay, "Ben üşenmiyorum, çıkıp alalım bir şeyler, sonra oturup oyun oynayalım," dedi. Bunları söylerken bana baktığı için ben de kalktım, kapanmadan yetişelim diye neredeyse koşarak, alt sokaktaki bakkala gittik.

Ellerimiz dolu dönerken, ona, "Geçen gün seni aradım," dedim. "Ne zaman?" diye sordu. 'Nil'le kavga ettiğimizin ertesi günü' demedim tabiî, herhalde biraz tuhaf kaçardı, "Çarşambaydı galiba," dedim. "Ee, yok muydum?" dedi. "Hayır, vardın ve seninle konuştum," dedim. "Amaaan, canım," diye güldü. Gülerken başını hafifçe geriye atıyordu. "Önemli bir şey değildi," dedim. Dediğim hoşuma gitmedi. İnsan yakın bir insana 'seni aradım ama önemli değildi' der mi! Hemen ekledim: "Yani, öylesine, laflamak içindi," Tülay bana baktı. "İyi olurdu," dedi. Bunu sesini alçaltarak söylemişti. Sokağın ortasındaydık, araba gürültüsünden zor duydum söylediklerini.

Ertesi gün işte otururken, *bu anı* kafaya taktım. Hepimizi birer böcek gibi görmeme ramak kalmıştı. Yahu biz ne korkak

insanlarız. Gölgemizden korkuyoruz. İlişkilerimize yapışmışız... yani, tamam, ilişkilerimize insanlarımıza yapışalım, bunda kötü bir taraf yok; ama böylesine şartlanmışlık, en zarar gelmeyecek durumda bile birtakım yasalara bu tutsaklık...

Bütün bunlara bu kadar takılmamın altında, Nil'le ilişkimin bozukluğu gibi bir sebep aranmamalı. Arasıra birtakım tatsızlıklar, küçük kavgalar her ilişkide olur. Ben, Nil'i çok seviyorum ve ona çok bağlıyım. Anlatmaya çalışığım gibi, genel bir durum olarak özgürlük duygusuna yabancılığımızla, kendimizi tutsak hissetmedeki ısrarımızla ilgiliyim, bununla uğraşıyorum.

Ve bütün bunları Tülay'a anlatmak istiyorum. Çünkü o gün aradığımda onu bulsaydım "iyi olacağını" söylerken, bütün Cihangir pencerelere çıkmış bizi dinliyormuş gibi sesini alçaltması... Yazık. Valla yazık! O gece, dördümüz oyun oynarken, bir ara, "Yahu, izninizle, ben şu kıza iki çift laf anlatacağım," deyip Tülay'ı alarak yarım saat bir köşede konuşsam, diye bile geçirdim aklımdan. Ama, tuhaf olurdu. Bu yüzden kendimi günlerce 'oyuncak tren isterim' diye tutturmuş, trenin durduğu vitrinin önünde hevesini birden kaybetmiş bir çocuğa benzeterek oturdum bütün gece. Benzetme tam da tutmuyordu aslında. Çünkü kaybolan hevesi istemek diye garip bir his veya davranış biçimi vardı. Hiç yabancım değildi üstelik...

İş güç, hay huy derken, kafam biraz dağıldı. Ajansta rahat oturduğumuz günler tabiî çabuk geçti ve o korkunç kampanya zamanındaki gibi değilse de, işe gömüldük. Ben Nil'e birkaç gece üstüste gidemedim. Benim evim ajansa daha yakın, orada kaldım. Son üç yılda kendi evimde kaldığım gecelerin toplamı bir ay etmez, eşyamın çoğu Nil'in evinde. İkinci gece miydi, üçüncü müydü, hatırlamıyorum, yine geç

saatte ajanstan çıktık, bir yerde bir şeyler atıştırıp iki kadeh içki içtik, ben de Osman, Serhat ve Zeynep'e (ajanstan arkadaşlar) gelip bende kalmalarını söyledim. Herkes yorgunluktan ölüyordu, en yakın yatağa kendini atacaktı, geldiler. Bu arada belirteyim, ben evi tuttuğum sırada evsahibinden kalan bazı eşya vardı evde, iki tane de iki kişilik yatak. Evet, komik, iki tane iki kişilik yatak. Ayrıca bir de divan. Bir de benim getirdiğim kanepe. Yani benim evin yatak kapasitesi, ajansta böyle geç saatlere kadar çalıştığımız gecelerden ötürü arkadaşlar arasında haklı bir ün kazanmıştı. Çoğunlukla onlara anahtarı verip ben Nil'e gidiyordum.

Tam eve geldik, Nil telefon etti. Bana biraz bozuk attı, iki gecedir (ya da üç, dedim ya, hatırlamıyorum) gelmiyorum diye. Zaten yorgun argınız, bir de, ısrarla belli ediyorum ki, içerde insanlar var, rahat konuşamıyorum, oralı olmuyor. Hiç anlayışsız ve sert bir tip değildir aslında. Ama işte, ne olduysa, sonunda onun düpedüz bağırıp çağırdığı, benim kısık sesle nalet nalet konuştuğum bir telefon konuşmasını güçlükle sona erdirdik.

Sabah tabiî ki çok kötü kalktım. İşe gider gitmez aradım Nil'i. Yumuşak konuştuk. Gece yengesine gidecekmiş. Onların ailesinde böyle garip bir âdet var; Nil'in amcası kaptan. Adam bir gidiyor, üç ay yok. Sonra, geldiğinde, mutlaka bütün aile toplanıp yemek yiyor. Gidilmezse olmuyor. İmkânı yok. Nil hiç de ana kuzusu bir insan değil, ama amcasını mı pek seviyor nedir, bu yemeklere bunca zamandır sadece bir kere, kürtaj yaptırdığında gitmedi. Şimdi de gidecekti elbette. "Hem belki beni biraz özlersin," dedi. Hafifçe kendisiyle de eğlenerek söyledi bunu, bu yüzden hoşuma gitti. Ciddî hiçbir sebep yokken aramızı bozacak değildik herhalde.

Sonra Fehmi aradı. "Akşama gelin de size Kuşcenneti dia'larımı göstereyim," dedi. Fehmi sıkı fotoğrafçıdır. Çok değişik fotoğraflar çeker. Çok da fazla çeker. Onun evindeki

dia gösterilerinin birinde, biz dia seyrederken başka bir arkadaşın televizyonu yandaki odaya götürüp tam iki futbol maçı seyrettiğini (Dünya Kupası vardı galiba), o yanımıza geldiğinde henüz projektöre sürülmemiş iki dolu magazin (ellişerden yüz dia) bulunduğunu hatırlıyorum. Ama inanın, konsantrasyon güçlüğü dışında, hiç sıkılınmaz. Herif zevkli heriftir, dia'ları, şaşırtıcı etkilerini artıracak şekilde ardarda dizmeyi de iyi beçerir. Bazen ona, "Asıl sen reklamcı olmalısın," diyorum. "En azından piar'da çok başarılı olursun.

Fehmi'ye Nil'in durumunu (yengesi-amcası...) söyledim. "İyi, o zaman sen yalnız gel," dedi. Ekledi: "Ama Nil kızmasın." Haklıydı. Nil bozulabilirdi, çünkü Fehmi'nin dia'larına pek düşkündür. Fehmi, "O da sonra bir zaman seyreder artık," dedi. "Tabii," dedim.

Gerçekten çok müthişti. Herifte göz var. Ajansta benim elimden yüzlerce fotoğraf geçiyor. Birbirinden kaliteli, birbirinden hoş fotoğraflar. Nedense Fehmi'ninkilerde tanımlayamadığım bir özgünlük buluyorum. Herif bu işte o kadar güçlü ki, dia'larını izlerken rahatça şamata yapıp onu kızdırabiliyor, sinemaya dalga geçmeye gelmiş fırlama seyirci rollerine bürünebiliyoruz, alınması ihtimal dışı. O gece, Fehmi projektörü başında, Tülay'la ben "seyirci koltuklarında", yani divanda, epey eğlendik. Formumdaydım, onları epey güldürdüm. Fehmi yattıktan sonra da Tülay'la oturduk biraz. Tülay, "Kalsana, sabah kahvaltı ederiz," dedi. Ama ben eve döndüm. Yalnız başıma o divanda yatmak istemedim.

Ertesi gün Nil biraz canımı sıktı. Yenge-amca muhabbetinden sonra kolejli arkadaşlar faslı çıkmıştı. Evet, bu da pek gelenekseldir. Nil'in kolejli arkadaşları arada bir zuhur edip, "kız kıza" yemeğe çıkarlar. Hiçbirini doğru dürüst sevmez ve bu yemekler dışında onlarla görüşmez, bu ye-

meklere ille niye gider, bilmiyorum. Baştan, bana iki gün önceki meseleden ötürü tavır koyuyor sandım, bozuldum. Sonra böyle olmadığını anladım, ama pek hoş bir durum olmadı tabiî. Aslında, biz kaç gündür görüşemiyorken o saçma arkadaşlarıyla beraber olmayı tercih etmesine sinirlenmiştim. O arkadaşlar hakkındaki bütün fikirlerimi açıkça söylesem mi diye geçirdim aklımdan. Vazgeçtim.

Sonraki gece beraber olduk. İyiydik. Bana, Fehmi'nin fotoğrafları için "telâfi" gösterisi düzenleyeceğini söyledi. Daha ben ona bir gece önce dia seyrettiğimizi anlatmadan!

"Fehmi seni mi aradı?" diye sordum. Öyleymiş. Fehmi onu arayıp, "Akşam bir yerde yemek yiyelim, sonra da gel dia'ları gör," demiş. Nil bana dia'ları bir kez daha seyredip seyretmeyeceğimi sordu. Ben prensip olarak aradan bir süre geçmeden ikinci kez görmeyi istemezdim hiç Fehmi'nin fotoğraflarını. Üzerimdeki etkileri azalıyor. Ayrıca Fehmi Nil'i yemeğe davet etmişti. "Tülay ne yapacakmış?" diye sordum. Nil bilmiyordu. Bu soruya da şaşırmıştı sanki. "E... evde olur herhalde," dedi.

Sabah Tülay'ı aradım. Henüz gelmemişti. Not bıraktım. On dakika sonra aradı. Biz de buluşup ayrı bir program yapsak komik olacağı hissine kapıldım. "Valla ben bir gün arayla ikinci kez seyretmek istemem," dedim. "Biz içerde bilgisayar oyunu falan oynarız," dedi. Sustum. "İstemez misin?" diye sordu. "Bilgisayar oyunu istemem," dedim. "Ne istersin peki?" diye sordu. "Sen oradan rahat konuşabiliyorsun galiba?" dedim. Sustu. "Tülay," dedim. "Evet?" dedi. Sustuk.

Gece kös kös eve gittim.

Ertesi sabah erkenden Nil aradı. Dia'lar ona göre de çok müthişti. Tülay'ın gece çok geç geldiğini söyledi.

Akşamüstüne doğru Tülay'ı aradım. Son derece sulu bir

ifadeyle, "Neredeydiniz hamfendi dün gece o saatlere kadar?" dedim. "Aaa?!" Şaşırmıştı. Gülmeye başladı. "İnanmayacaksın ama," dedi, "bir arkadaşlara gittim ve ne yaptım, biliyor musun..." Bilemeyecek bir şey yoktu, bilgisayar oyunu oynamışlardı. Karşılıklı güldük. Güldük güldük, sonra bitti. "Neyse," dedim, "görüyorsun ki kaçamakları kaçırmıyoruz, hemen haberimiz oluyor." "Ben de sık sık merak ediyorum senin nerede olduğunu, ne yaptığını," dedi. Ses tonu ciddîleştiğini belli ediyordu. "Galiba seninle biraz konuşsak iyi olacak," gibi bir şeyler söylemeye çabaladı. İçimde sıkıntı hissettim. Nedense hüzün verici bir halim olduğunu düşünüyordum. "Konuşsak mı dersin?" dedim. "Bilmem," dedi. Sonra birden ses tonu değişiverdi ve birazdan röportaja gideceği adamla ilgili komik şeyler anlattı. Gülmeye çalıştım.

Sonraki haftasonu, bu sefer dördümüz değil, daha kalabalık, diskoya gittik. Nil'le Fehmi'nin neşesi pek yerindeydi. Bütün gece dans ettiler. Ben, nedense, Tülay'la rahat konuşamadığımı fark ettim. Birkaç kez uzun uzun izledim onu. Uzaklara bakıyor gibiydi. Arasıra başını çeviriyor, bana bakıyor ve acı acı, eğer bu abartmalıysa hüzünlü hüzünlü, gülümsüyordu.

Giderken Nil Fehmi'nin arabasına bindi. Tülay ve ben, ayrı birer arabaya (toplam üç arabalıydık). Nil'i ve beni Nil'in evinin köşesinde bıraktılar. Eve gittiğimizde Nil hâlâ şen şakraktı ve durmadan gülümsüyordu. Yatakta bana âdeta saldırdı. Onun böyle bir davranışına pek alışık değildim.

Birkaç gece sonra Nil evine birtakım arkadaşlarını çağırmıştı, ben kendi evimdeydim. Fehmi'yi aradım. Telefonu

Tülay açtı. "Geçen gece bir eyvallah diyemedim sana," dedim. "Ya evet," dedi. "Ben de." Bu 'ben de'yi öyle bir tonlamayla söyledi ki, çok huzursuz oldum. tıpkı 'ben de bir paket margarin istiyorum' der gibiydi. Sustum. Herhalde konuşmam gerekiyordu. Tülay, "Nil'de misiniz?" diye sordu. "Hayır, evdeyim," dedim. Bu kez o sustu. Sonra "Fehmi'ye bişey söyleyecektim," dedim ve çabucak ekledim: "Sesini duymak iyi oldu." Yüksek sesle, "Sağol," dedi. "Ben de sana. Hadi, veriyorum Fehmi'yi." Fehmi'ye, bir çekim işinden bahsettim. "Mankenli çekim istemiyorum," dedi, "biliyorsun. Parası iyi oluyor ama sizin o sanat yönetmenleriniz çok başımı ağrıtıyor." İstemeyeceğini biliyordum. Telefonu kapatacakken Fehmi birden heyecanlanmış gibi, "Yahu, ne yapıyorsunuz, gelsenize hadi," dedi. Ona da evde yalnız olduğumu söyledim. "İyi ya," diye konuştu. "Tülay da erken yatacağım filan diyor, gel işte, ekran maçı yapalım." Yorgunum, dedim. "O zaman yarın gece gelin," dedi. "Yarın konuşuruz." deyip kapattık. Zaten maç düşkünü değilim; ekran maçı arada sırada zevkli oluyor, ama Tülay içerde uyurken Fehmi'yle ben, yani "beyler" bilgisayar başında... ne bileyim, hoşuma gitmedi...

Ertesi gece dördümüz birlikteydik. Nil, nedense, birden bilgisayar oyunlarından birine gönlünü kaptırdı. Saat gecenin ikisi olmuş, Nil'in gözler kıpkırmızı, yanıbaşında onun kaybettikçe küfür etmesinden acayip eğlenen Fehmi'nin kahkahaları, elde joystick... Bu sayede, yani bu yüzden, yani işte, neyse, bu nedenle, onlar bilgisayarın bulunduğu çalışma odasında, biz Tülay'la salondaki divanda, sabahı etmemize pek az kaldı.

Fehmi yine çekime, bu kez Bergama'ya gitmişti. Nil'e, "Tülay'ı çağıralım," dedim telefonda. Nil, "Hay Allah, ben

de ne zamandır başbaşa bir keyif yapmadık diyecektim," diye mızıldandı. Haksız değildi, ama bana haklıymış gibi de gelmedi. "Yarın yaparız," dedim. "Tülay'ı yarın çağıralım," dedi. "Tamam," dedim, "ben ararım." Nil, "Akşam beraber olmayacak mıyız, ararız," dedi. Sırtımın üşüdüğünü hissettim, pencere önünde oturan arkadaşlara seslendim: "Şu camı kapasanıza biraz." Nil, "Ne dedin?" diye sordu. Ona bir şey demediğimi, arkadaşlara camı kapatmalarını söylediğimi belirttim, akşam için evde buluşmaya karar verdik, kapattık.

Fehmi dönmüştü. Tabiî birkaç gün içinde dia seyredecektik. Nil'e, "Hadi yaşadın," dedim. "Aa. Sen her zaman benden çok heveslisindir Fehmi'nin fotoğraflarını görmeye," dedi. "Ne yani, sen bayılıyorsun," diye üsteledim. "Canım tamam da, sanki sırf ben..." diye başladı, "şu altlığı sofraya götürsene," diye bitirdi. Biftekler kızarmıştı. Altlığı götüreceğime tabakları getirdim.

Fehmi'yle telefonda buluşacağımız geceyi saptarken, o gece ajans müşterilerimizden biri için düzenlediğimiz tanıtım kokteylinde bulunmam gerektiği bir an aklımdan çıkmış. O sabah bunu hatırladıysam da akşama kadar Fehmi'ye ve Nil'e haber verecek vakti bulamadım. Zaten ne olacak, bu kez de ben sonradan seyredebilirdim.

Ajansta hep böyle olur. Hafta sekiz gün dokuz tanıtım kokteylleri ya da multivizyonlar düzenleriz, her seferinde sanki bu işi ilk kez yapıyormuşçasına telaş edilir, ortalık birbirine girer. O curcunanın ortasında, bir ara Tülay'ı arayıp onların dergiden bizim kokteyle kimin geleceğini sordum. Bilmiyordu. Onun bu akşam başka bir yere, bir şirketin yemeğine gitmesi sözkonusuydu, ama hep beraber Fehmi'de olacağımızı düşünerek işi başka birine yıkmaya çalışı-

yordu. Biraz konuştuk. Sonra o da o yemeğe gitmeye karar verdi.

Ertesi sabah işe gider gitmez Nil'i aradım. Evden. Yoktu. Bu saatte çıkmış olması normaldi. Fehmi'yi işinden aradım. Henüz gelmemişti. Onun da bu saatte henüz gelmemesi doğaldı. Bizlere göre daha geç gidiyordu işe. Yani İstanbul'da olduğu zamanlar. Evinden aradım. Uykulu bir sesle açtı telefonu. "Nasıl gitti gösteri?" diye sordum. Cevap verdi mi, tam ayırt edemedim. Birtakım homurtular çıkardı. "Saat kaç?" diye sordu, günde kaç sigara içtiğini eleveren sabah hırıltıları arasında. Bir sessizlik oldu. Konuşmasam, 'niye aradın' demeyecek gibiydi. "Nil *çıktı* mı?" diye sordum. Biraz duraksayarak, "Evet," dedi. "İyi," dedim. "Onu bulmam lâzımdı da, hadi sen uyumana devam et."

Nil "çıkmış"tı demek... Yani; gece orada mı kalmıştı? Nil'in geceleri nerede olursa olsun eve dönmeyi istemek gibi garip bir huyu vardır.

O gün öğleye kadar içim kıpır kıpırdı. Hem heyecan hem burukluk. Ajanstaki arkadaşlar "düşünceli bir halim" olduğunu söyleyip durdular. Pek çok insan gibi benim de, içinden çıkamadığım durumlarla boğuşurken dışavurduğum ifade bu karmaşıklığı yansıtmaz. Tersine, son derece bilinçli, akıl mantık sınırları içinde, belirli bir konuyu enine boyuna düşünmekte olan bir adam halidir, görülen. Oysa bu anlattığım durumda ben, sabah okuluna gelip sırasına başkasının oturtulmuş olduğunu gören, bu sayede, ayakta ders dinlemeyi reddetmenin meşruiyetiyle bahçeye fırlama, önlüğünü fora edip top oynama hakkını ele geçiren, gerçekte hep efendi ve çalışkan, ama şimdi, şu anda haylazlık heveslisi bir çocuktum. Yerime öbür çocuğu oturtmasalar derse girecektim, bundan kim şüphe edebilirdi? Ders saatinde

bahçeye fırlıyorsam, beni incittikleri içindi. Tamam, içimde zaten böyle bir istek bulunmasa, davranışım bu olmayabilirdi? Ama bu istek hangi çocuğun içinde yoktu ki? Ayrıca, tabiî, yarın yine sınıfta olacaktım.

Yine de huzurlu değildim. Çünkü sınıfın kapısından şöyle bir bakıp yerimde oturduğunu gördüğüm oğlan belki kazara o sırada orada bulunuyordu, dolayısıyla, bir koşu soluğu bahçede alışımın meşruiyeti yoktu belki de. İkincisi, bu meşruiyet eğer varsa, öğretmen açısından da var mıydı? Sırf benim hayal gücümün belirli biçimde bağlantılandırdığı olguları başkaları ilişkisiz sayıyorsa öğretmen bana yine de kızardı. Ders saatinde bahçede görülürsem kulağım çekilirdi. Üçüncüsü, o oğlanın benim yerime oturtulmuş olduğunu düşünmem, böyle olmasını istememin sonucu muydu? Hayal mi görmüştüm?

Canım, tamamen hayal değildi herhalde. Asıl sorun bu mu? Gerçekte incitilmediğimi öğrenmekten korkmak ne kadar ters ve girift bir durum? Ve ne kadar yorucu. Bana karşı suç işlendikçe benim haklarımın artacağı varsayımını birkaç yerden doğrulatsam mı acaba? Tülay muhabir, ona söyleyeyim, bu "çek etme" işlerini o daha iyi becerir.

Telefona elimi atmışken bıraktım. Telefon çaldı. Birinci Kat'tan arıyorlardı; bizim ajansta Birinci Kat genellikle patronlar, bizim müşteri temsilcileri ve müşterinin kendi temsilcileriyle toplantı demektir. Toplantı da, dünyayla her türlü ilişkimizin kesilmesi anlamına gelir. Bizim gibi, ikinci, üçüncü kademedeki insanlara toplantı sırasında asla telefon bağlanmaz. Gerekli notları, bloknotumu kalemlerimi alıp toplantı odasına girerken patronun sekreterine, "Beni ararlarsa n'olur bir yolunu bulup haber ver, önemli olabilir," dedim. "Hayrola?" diye sordu. "Bir terslik yok ya?" Belli etmedim tabiî, ama kızdım. Varsayıma bak: Herif dünyanın en önemli olayı olan toplantı sırasında telefondan haberdar

edilmek istediğine göre ancak bir felaket sözkonusu olabilir! Neden ille de böyle olsun canım? Birinci Kat'ın âleminde, ancak başımıza kötü şeyler geldiğinde mi insan sayılıyoruz? Şimdi gel de, incitildikçe haklar kazandığını düşünme! Küçükken de sabahın köründe kaldırılıp okula gönderilmeme hakkı ancak hasta olarak kazanılıyordu. "Hayır," dedim. "Terslik falan yok. Ama bir haber bekliyorum. Benim için önemli." Bizim ajans medenî bir yer olduğundan, "Benim için önemli" kategorisi geçerlidir. Bireye saygının doğal gereği olarak, bu yeterli bir açıklama sayılır. Öbür yandan, adama toplantı sırasında telefon bağlanmaz, o başka... Ayrıca, ne kadar medenî olursak olalım, alaturkalıktan da kurtulamamışızdır, işte kanıtı: Sekreter bana, "Peki, dedi, "Nil Hanım ararsa bağlarım."

Buyur burdan ye!.. Yahu, nereden biliyor, benim için önemli haberin sadece Nil'den gelebileceğini? Kurumuz ya biz Nil'le; müesseseyiz ya; ben toplantı denen ulvî müessesenin karşısına ancak başka bir müessese ile çıkabilirim ya...

Şeytan dedi ki o sırada: Sekreterin önünde duran bilmemkaç tuşlu o tuhaf alete yapış, Tülay'ı ara, fısıltıyla konuş. Ya da kaç oradan.

Bahçeye çıkamadım, toplantıya girdim. Aklımda sekreterin münasebetsizliği. Müesseseleri başlarına kakıp gözlerine sokup insanları zorla birbirinden biktıracaklar...

Ben toplantıdayken Nil aramış. Ve... ve sekretere, "Yok canım, *önemli bir şey yok*. Ben işten çıkıyorum, akşamüstü döneceğim, ararsa bulamaz, beşten sonra arasın," demiş. Sekreter bana bunları aktarırken nasıl bir muzaffer edâ takındı, Allah yarabbim!..

Akşamüstünü beklemedim, Nil'i hemen aradım. Elbette yoktu. "Akşam onu evden ararım artık," dedim. "Lütfen iletir misiniz." Bu, Nil'in işyerindekilere karşı güvenlik kalkanını oluşturan tedbirlerdendi: Evli olmayan bir kadına heri-

fin tekinden, 'Akşam ona gideceğim' notu iletilemiyordu da, 'Onu evinden ararım' mesajı sütten çıkmış ak kaşık oluyordu. Kaç senelik sevgilime şifreli mesajlar göndermenin ne esprisi vardı? Başlangıçta olsa belki...

Gece biraz geç gittim Nil'e. "Neyi fark ettim, biliyor musun?" dedi. "Ben fotoğraf çekseydim Fehmi'ninkilere çok benzerdi çekeceklerim. Belki onun kadar beceremezdim ama yapmayı isteyeceğim şey, onun yaptığına benzerdi."

"Bugün yine çok sıkıcı bir toplantıdaydım," dedim.

"Valla, ne yalan söyleyeyim, sen daha kapıdan girdiğinde aklımdan geçti," diye cevap verdi. "Toplantılarda sıkıldığın zaman öyle bir suratla geliyorsun ki, insan seni tanımasa ürker."

"Bu fotoğraf meselesi nereden çıktı? Fotoğrafçılığa mı niyetleniyorsun?" diye sordum.

"Yoo," dedi. "Dolapta Konyalı'dan şöbiyet var, ister misin? Almaya üşenirsen ben getiririm."

"River Raid miydi neydi, o bilgisayar oyununu oynayacak bol bol zaman bulmuşsunuzdur bu sefer herhalde," dedim. Oynamamışlar.

Tülay'la ne zamandır konuşmamıştık. Telefon suskunlukları artık beni sinirlendirir olmuştu. Herhalde Tülay için de bu böyleydi. Zaten şey, insan bir de telefonda iç geçire geçire karşılıklı durdu mu çaresizlik bulutları ortalığı kaplıyor, kendimi bir şekilde zavallı hissediyorum. Ne şekilde, bilmiyorum, ama toplantılardaki gibi hissediyorum. Toplantılarda, patronlarımız, onların emrindeki biz dâhî çocuklar ve hepimizin velînimeti müşterilerin dış dünyadan korunması için her tedbir alınıyor, yine de akşamüstü arka sokaktan geçen simitçinin sesi içeri sızmayı başarıyor; o sıra-

da onunla iki laf konuşabilsem diye yanıp tutuşuyorum. Sırf dış dünyayla bağlantımı sonsuza dek kaybetmediğime inanabilmek için. Ömürboyu toplantıya mahkûm edilmişiz ve artık bir daha o salondakiler dışında kimseyle görüşemeyecekmişiz hissinden kurtulmak için. Bir de, dünyayla aramızda o nalet sekreterin bulunduğunu düşündükçe... Sanki bizi bir odaya kapatmışlar ve oradan çıkamayacağımızı söylemişler, dışarıyla ilişki kurabilmemiz için tek şansımız var, bir telefon, o da kilit biçiminde; ve üstümüze lank diye kapadıkları kapıya vurulmuş... Katmerli müessese tutsaklığı!

Gecesinde Nil'in fotoğraf yaklaşımının Fehmi'ninkine ne kadar benzediğini anlattığı o gün, toplantı yüzünden arayamamıştım Tülay'ı. Şöbiyet yerken aklıma geldi. Ağzım dolu olduğu için Nil'in daldan dala konuşmalarına cevap veremiyor, düşünüyordum.

Nil, "Yahu sizin Necdet Bey bizim şirketin Halkla İlişkiler'ine geliyormuş," dedi.

Koca bir şöbiyet parçası yüzünden zor bitişen dudaklarım ve şişmiş yanaklarımla, "Hmmmm, sesi çıkardım. "Senin konumunu etkiler mi adamın gitmesi?" diye sordu. Haklı bir soruydu, çünkü, Necdet Bey'den sonra en kıdemli iki kişi vardık ve aramızdan biri onun postuna yükseltilebilirdi. Lokmamı bitirip, "Şimdilik sanmıyorum," dedim. "Giden birinin arkasından hemen önemli değişiklikler yapılmaz, onun terk ettiği konumun pek de önemli olmadığını göstermek için, 'işler onsuz da yürüyor' dedirtmek için." Nil ayağa kalktı, "Canım, hep öyle gitmez ya," dedi. "Çay için ateşe su koyacağım. Sen de demlersin." Mutfağa gitti.

Döndüğünde ona, "Etkileyebilir," dedim. "Şimdilik bir şey belli olmaz." Kafam çay suyu meselesine takılmıştı. Yıllardır, eğer birimiz feci yorgun ya da hasta değilsek ve içki içmiyorsak, aramızdan biri çay için su koyar öteki kalkar demlerdi. Bu kadar kurumlaşmış bir olay için her seferinde

kurallar saptayıp programlar üzerinde anlaşmak mı gerekliydi Allahaşkına? "Benim canım pek çay istemiyor," dedim. "Amaaan, biliyorum," dedi, "sana sorduğum sorunun cevabını beklemeden araya çay meselesi karıştırıp mutfağa gittim diye kızdın." Bir şeyler daha söyledi ama ben dinlemez olmuştum. Şu işe bak: Ben onun çay suyu koyacağını biliyorum, o birazdan kalkıp benim demlememi söylüyor ve böyle olacağını ikimiz de biliyoruz, o benim neye kızdığımı biliyor, ben onun...

Bu doğrultuda düşünmeye biraz daha devam edersem sonu kötü olacaktı.

Ve bütünüyle haklı olmadığımı hissediyordum. Böyle bir durumda tartışırsak ve ben sonradan ayıp ettiğime, aşırıya kaçtığıma inanacağım sözler edersem, biliyorum, başlangıçta haklı olsam bile bunu unutacaktım. Uğradığım haksızlığın veya kötü muamelenin karşılığını çirkin bir şekilde vermiş olacak, alacaklı kalmayacaktım.

Böyle durumlarda Tülay'ı aramam da güçleşiyordu. Bir türlü elim gitmiyordu telefona.

Şöbiyeti bitirdim, tabağı götürmek ve su kaynamışsa çayı demlemek üzere kalktım, odadan çıkarken, "Fehmi yine bir yerlere gidecek miymiş yakında?" diye sordum. "Evet," dedi Nil. Fehmi'nin önce nerelere sonra nerelere gideceğini anlattı.

Ertesi gün Tülay'ı aradım. Tam iki laf edecektik, onu yazılışlerinden çağırdılar. Telefonu kapamak zorunda kaldık. Bir saat kadar sonra o aradı, bir iş vermişler, hemen çıkması gerekiyormuş. Sonra üç gün boyunca benzer aksilikler yaşandı. Ardından Nil hastalandı.

Bir akşam işten geldiğinde hastaydı, ertesi gün güçlükle kalkıp gitti, ama öğleden sonra evden aradı, dayanamayıp gelmiş yatmıştı. Benim elimdeki iş müsaitti, eve gittim, ona

baktım. Ertesi gün sabah ajansa gelip işleri ayarlayıp yine Nil'e bakmaya gittim. Üçüncü gün kalktı, ama işe gidecek halde değildi. Ben artık zorunlu olarak ajansa gitmiştim. Devamlı telefon edip yokluyordum onu. Düzeliyordu.

Fehmi'yi aradım "Nil hasta, evde," dedim. "İstersen bir arayıp geçmiş olsun de." Hastalığın ne olduğunu sordu. "Arayayım," dedi. "Numarayı versene." Saçmalamamasını, o numarayı muhtemelen ezbere bildiğini söyledim. Sanki şaşırmıştı. "Yahu beni her zaman nereden arıyorsun be?" dedim. Kendi aptallığına güldü. Öyle dedi güldükten sonra.

Akşam Nil, Fehmi'nin aradığını, eğer bir süre daha evde yatacaksa oyun oynaması için bilgisayarı birkaç günlüğüne ona getirmeyi teklif ettiğini anlattı. Nil yarından itibaren işe başlayacağını söylemiş.

Oturmuş televizyon seyrediyorduk. Kafamın içinde, seyrettiğimi algılamama imkân vermeyen bir hareketlilik... Sonunda kalkıp Fatih'i aradım. Nil, "Kimi arıyorsun?" diye seslendi. "Fatih'i," diye cevap verdim. "Hayrola?" diye sordu. "Soracağım," dedim, "yine salı sabahları mı oynuyorlar." Nil şaşırmıştı: Bunca zaman sonra top mu oynayacaksın yine? Belin düzeldi mi ki?" Telefon açılmıyordu. Ahizeyi yerine bıraktım. "Zaten bulamadım," dedim. "Altı ayda bir buna kalkışıp bir yerlerini sakatlıyorsun. Böyle oğlan çocukları gibi, birden sokaklara fırlayıp haytalık etmeye kalkışmazsın ki bu yaştan sonra..."

Emin miydi bundan?..

Telefon defterimi telefonun yanında açık bıraktım. Fatih'in numarasına bakmak için açtığım "F" sayfasında en çok yeri, iki iş, bir ev numarasıyla Fehmi kaplıyordu.

Ertesi gün işe geldiğimde Tülay'ı arama isteği içimde gitgide güçleniyordu. Onun numarasını Nil'in evinde bırakti-

ğım telefon defterim dışında ayrıca masamdaki küçük bloknotun bir yerlerine yazmıştım. Zaten ezberimdeydi de.

Sabah kahvemi içerken fincanı dondurmaya, köşedeki kocaman saksısının içinden tavana yükselen bol yapraklı kauçuğu komşunun bahçesindeki erik ağacına benzettim. Pencereden bir ıslık duyduğumu sandım, omuz silktim; ödevimi bitirmeden sokağa çıkamazdım ve aşağı mahallenin çocuklarıyla oynamam zaten doğru değildi.

Nil'i atkuyruğu yapılmış dümdüz uzun saçları, kırmızılacivert ekose eteği, beyaz soketleriyle, üstü başı müthiş temiz pak, güzel bir kadın olacağı belli bir kız çocuğu haliyle gözümde canlandırdığımda, bana bakmadan bir yerlere doğru yürüdüğünü gördüm. Demek yanından geçtiği arsada top oynayan gürültülü kalabalığın içinde benim bulunacağıma ihtimal vermiyordu.

Düşüne düşüne, kura kura, ne idüğü belirsiz bir 'anlaşılmamışlık' duygusunun üzerime çökmesini sağlamıştım galiba. Fehmi'nin oyuncaklarıyla geçirilen zevkli saatleri düşünmek, insanların beni dışlarken hiç de benim kadar rahatsızlık duymadıkları fikrini bu duygunun üzerine eklememi sağladı.

Tülay'ı aramak için daha ne bekliyordum? Bu ruh halimin olgunlaşmasını mı? Telefonu bu kez, tartışılmayacağı kesinleştirilmiş o yoksunluk duygusuna yeni bir zafer kazandırmadan kapamak niyetindeydim. Her gün mini etekler ve daracık elbiseler giyen, bizim kattaki sekreter kız odaya girdi. 'Kundera'nın gözü dönmüş maçolarından biri olabilseydim sorun kalmazdı' diye düşündüm. Kendime güldüm. O sırada kız bana baktı, ona gülümsüyorum sanıp kibarca karşılık verdi, çıktı. 'İşte bak,' dedim kendime, 'her şey ne kadar basitleşecekti o zaman.' Saçmaydı bu düşünce; veya o kadar sağlam değildi, ama o anda rahatlatıcıydı. Hayır, o da değildi. Rahatlatıcı bir durumun gerçek olmayaca-

ğını bilmek adamı rahatlatır mı? Üstelik karşısında bir çift bacak görünce hemen 'Keşke ben de ööyyle bir maço olsaydım' diye düşünebiliyorken, neyin ne kadar gerçek olduğu olabileceği belli mi?

Yumurta çikolatadan çıkmış yarış otomobilimin altındaki çarkı masaya sürtüp sürtüp minik arabayı bıraktım, gitsin, masanın kenarından halının üstüne düşsün diye. Son anda tutup kurtaracakken bıraktım onu düşsün. Dizlerimi tuttum. Blucin kumaşı yerine yaralı bereli tene dokunmayı istedim. Köşesine ajansın amblemi basılı A4 bloknotumdan bir yaprak koparıp uçak yaptım, kalktım, pencereyi açıp uçağı dışarı fırlattım. Hafif rüzgâr vardı, çabuk uzaklaştı, nereye düştüğünü görmedim. Onu gözden kaybettiğim ânı zihnimde korumak istiyordum.

"Tülay, biliyor musun az önce ne yaptım." dedim ahizeye sıkı sıkı yapışarak. "Bir kâğıttan uçak yapıp pencereden attım."

Bir "ilk görüşte aşk" olayı

'Bir görüşte aşk' konusunda fikriniz nedir? İnanır mısınız böyle bir şeye? Ben hep 'bir görüşte aşk'a inandığımı düşünmüşümdür. Bunda şüphesiz, bugüne kadar arkadaşlık ettiğim, yani aramızda bir duygusal ilişki oluşan bayan arkadaşlarımla beraberliklerimin benim açımdan istenen niteliklere sahip bulunmamasının etkilerini arayabilirsiniz. Pek bulabileceğinizi sanmam. O beraberliklerimin genellikle kısa sürede sona ermelerinin nedeni, kadın-erkek ilişkilerinde, benim çok önem verdiğim bir formülasyonla, duygusal-düşünsel-bedensel beraberlik üçlüsünün yaratabileceği güçlü bağlardan yoksun oluşlarıdır. Özellikle kafa bakımından anlaşmak, hayat anlayışları, çok önemlidir ve benim ilişkilerimde genellikle bu sorun pürüz yaratmıştır. Çünkü ben kimseyle sırf beraber olmak için beraber olmam.

Tabiî, ilişkilere ve hayata yaklaşımımın uyuşmadığı kızlarla bu yüzden kopan ilişkiye baştan neden girdiğim gibi bir soru, haklı bir soru olmaz, çünkü insanın bir ilişkiye girip birbirini tanımadan, yani hayat ve ilişkiler hakkında konuşmadan, uyuşup uyuşmadığını anlaması mümkün ol-

maz; bu konuşma-tanıma evresinden geçerken de, haliyle, bir ilişkiye girilmiş olunur.

Ben, bu bahsettiğim türden beraberliklerim sırasında da bir görüşte aşk diye bir şeyin varlığına, her an olabileceğine hep inandığımı düşünmüşümdür. Bunu, o sıradaki beraberliğimin beni yeterince tatmin etmeyişinden ileri geldiğini belki varsayabiliriz; ama böyle bir varsayım, o beraberlik içinde beraber olduğum kızlara haksızlık olur, onları incitebilir. Çünkü, birisiyle beraberken 'bir görüşte aşk'a inanmaya devam ediyorsam, burada elbette zaten beraber olduğum kişiye karşı birdenbire duyacağım bir anî aşktan söz etmediğim açıktır sanıyorum. E, ortada bir beraberlik varken, beraber olan iki kişiden birinin sokakta rastlayacağı birine bir görüşte âşık olması olasılığından sözedilmesini herkes normal karşılamayabilir. Ben burada bunları tartışma niyetinde değilim ve aşk hakkındaki düşüncelerimi sıralamayı düşünmüyorum, size bir 'ilk görüşte aşk' öyküsü anlatacağım. Benim başımdan geçen bir öykü.

Ben edebiyatçı sayılmam, sadece kendi kendime bir şeyler çiziktiriyorum, yazdıklarımı dergilere falan yollamayı ise yalnız birkaç kez denedim. (Aslında edebiyatçı sayılmak-sayılmamak diye bir olay olamaz tabiî; sanki 'Şu edebiyatçı bu değil' tasnifleri yapabilecek bir kurul varmış gibi oluyor böyle deyince.) Yazdıklarımı daha çok sayıda insanın okumasını ve onların görüşlerini öğrenmeyi isterdim tabiî (şimdilik yalnız arkadaşlar, eş, dost, çevreden insanlar okuyabiliyor). Ben çok kitap okurum. Yeni çıkan kitaplardan haberim olur ve her zaman yanımda bir ya da birkaç kitap taşırım. Kitaplığım da artık odama sığmıyor. Yani edebiyata düşkünüm. Sinemaya da düşkünüm. Sinemaya olan merakım nedeniyle, televizyon dizilerini bile izliyorum.

Bir görüşte aşk konusunun kitaplarda ve filmlerde bu kadar çok yer alması, tahmin edeceğinizin aksine, benim bu-

na inancımı güçlendirmiş değildir. Edebiyata ve sinemaya saygı duymama rağmen, onların bu kadar fazla konu ettiği bir duygusal durumdan insan ister istemez şüphe ediyor, yani en azından tam da öyle anlattıkları gibi değildir, diye düşünüyor. Çünkü edebiyatta da sinemada da mümkün olduğu kadar çok insana kitap ya da bilet aldırma kaygısı var, dolayısıyla birçok şeyi hayatta olduğu gibi değil de insanların merak ve ilgisini uyandıracak şekilde işleyebiliyorlar. 'Bir görüşte aşk'ı da çoğu kez çarpıtarak gösteriyorlardır bize, diye düşünüyorum, anî aşkın kendisine olan inancım zayıflıyor. Bir yandan da, bu çok güzel bir şey. Bir kız görüyorsunuz, ilk kez, daha önce hiç görmemiş, tanımamışsınız, hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz, birden ona doğru sizi kuvvetle çeken bir enerjiyi fark ediyorsunuz. Ona ille de yaklaşmak, konuşmak istiyorsunuz. Deniz kıyısında benim içine düştüğüm durumun ta kendisi işte...

Zaten nedense yazın, özellikle bütün hayatın denize girip çıkmaya göre düzenlendiği küçük tatil yörelerinde bu anî aşk kıvılcımları daha kolay çıkıveriyor ortaya. Bende de böyle olur. Tatile giderken hep sanki böyle bir olay yaşayacakmışım gibi hissederim. Bunun temelsiz olduğunu da sanmıyorum.

Tabiî bunun özel olarak benim duyarlık ve beklenti evrenimle ilgili bir yönü de vardır, inkâr etmiyorum, çünkü ben tatile gitmezken de böyle durumların hayalini sık sık kurarım, hattâ sokakta, şurada burada, olası bir anî aşk ilişkim için adaylar tesbit ederim. Bir yere giderken, böyle bir olay yaşayacağımı umarım, yani düşünürüm, sonra, karşıma ilgimi çeken, eli yüzü düzgün kızlar çıktıkça 'Acaba o mu?', 'Yoksa şu mu?' diye zihnimi çalıştırırım. Yine de tatil ortamının bu konuda özel bir yeri olduğunu düşünüyorum.

Bu gerçeği inkâra çalışmak yerine 'Acaba nedendir?' diye sormak sizce de daha doğru değil mi?

Bu konuda herkesin aklına çeşitli nedenler gelebilir. Meselâ, biraz da espri olsun diye anlatıyorum, bir keresinde ben, gayet namuslu, oturup düşünmüşümdür, bunun kadınların mayolu oluşuyla ilgisi var mı diye. Yani mayolu işte ne bileyim, elbiseye göre çok daha fazla ortadalar, bütün kişilikleriyle, yani daha serbest oluyor tatil ortamları. Bu etkiler mi acaba diye düşündüm. Ama o kız akşamüstü etek-bluzunu falan giydiğinde de durum değişmiyordu.

Fazla hızlı mı sıçradım asıl konuya? Ama bir yerinden başlamam gerek, yoksa derli toplu anlatınam güç olabilir, yani konunun kendisi karmaşık olduğu için. Ve sizin dikkatiniz dağılabilir.

Bu yaz tatile hemen hemen sadece turistlerin ilgi gösterdiği küçük bir yere gittim. Birkaç pansiyon, birkaç lokanta, iki iskele, kayalık bir küçük koy, bir de öbür yöne yürüyünce, denize görece kolay girilebilen alçak bir kayalık; işte o kadar, öyle bir yer. Cafeydi diskoydu hiçbir şey yok, gece tek gürültü, restoranlarda grup falan olursa teyplere kasetler konuyor, işte onlardan gelen ses. Mehtap çıktı mı önünde hiçbir engel olmuyor, denizi mosmor edip karşı kıyıyı da hafif puslar içersinde bir koca karaltı haline getiriyor, karşınıza dikiyor, yani tam 'gel de içme' türü bir manzara.

Ben yalnız gittim. İstesem bir bayan arkadaşımla da gitmeyi düşünebilirdim, ama onun yerine Macit'le gitmeyi tercih ettim. Macit iyi İngilizce konuşur, dışarda da okudu, şimdi rehberlik yapıyor, tam kafa dengi değiliz, ama tatil için iyi arkadaştır, sosyal bir çocuktur, eğlenmeyi bilir, insanlarla çok kolay ilişki kurar ve tanımadığı, grup halinde gelmiş tatilcilerle dahi hemen bir yakınlık yaratıverir. Bir keresinde Erdek'te, gittiğimizin ikinci saatinde Ankaralı bir grupla öyle bir samimi olmuştuk ki, sonradan o küçük tatsızlık çıkmasaydı neredeyse on günü sabah akşam beraber geçirecektik.

O tatsızlığı şimdi anlatmayacağım, asıl lafımı bölmemek için, ama kısaca söyleyeyim: Ben Erdek'e gitmeden bir ay önce güneydeki bir arkadaşların yanına gitmiştim, yani bir tatil daha yapmıştım, orada yanmıştım çok güzel. İşte biraz da gitar çalıyorum falan, o gruptaki kızlardan birinde bana karşı bir duygusal şey oluştu, ben de onu incitmemeye ve biraz uzak durmaya çalışıyordum, çünkü böyle bir kapalı grup halindeki ilişki içinde büyük gerilimlere yer olmadığını düşünüyordum -ki ne kadar haklı olduğum sonradan ortaya çıktı- (zaten bir ay önce gittiğim güneydeki arkadaşların yanında da benzer bir olay yaşanmıştı, yani ben zaten bu konuda neler olabileceğini bilmiyor değildim, ama başımdan da daha yeni bir tecrübe geçmişti, bir arkadaşın arkadaşı olan bir kız arkadaşla bizim aramızda bir yakınlaşma oldu, bir akşam iskelede oturup şişeyle şarap içip çok güzel konuşmuştuk geceyarısından sonra, üstelik çok da eskiden beri tanışmıyor olmamıza rağmen ilişkiler üstüne falan konuşmuştuk, sonra ben ertesi gün onunla yalnız ikimiz, biriki laf etmek istedim, çok doğal değil mi bu, artık bu kadarını da kısıtlarsak insanî ilişkilerde nereye düşeriz, sonradan ertesi gün, yani bir sonraki gün, müzikli bir cafe var, oraya gidilecekti, ben gitmeyi istememiştim, insanın bir grupla beraber tatil yapıyor diye onların her yaptığını yapması gerektiğine inanmıyorum, bunu tartıştım da onlarla, gitmek istemediğim gece, o dediğim kız arkadaş da gitmiyordu oraya, erkek arkadaşı gidiyor diye gitmek zorunda değildi herhalde, sonra biz onunla dolaştık biraz, sonra... ben bunu anlatamayacağım şimdi oğlan geldi, çok tatsız şeyler oldu, ben iki insan arasında ne güzel, çok güzel bir yakınlaşma oluyor diye seviniyordum, bunun ille bir somut sonuç doğurması gerekmezdi ki, insan bir gecelik ya da ne bileyim, birkaç saatlik de yakınlaşamaz mı? Tabiî bazen insan, aradan kısa süre geçtikten sonra yakınlaşanın sadece

bir taraf olduğunu anlıyor, böyle bir hisse kapılıyor ya da. Meselâ o Erdek'de bana karşı duygusal şeyi olan şişman kız bunu bir türlü fark etmiyordu, benim ona yoktu ne yapabilirdim ki, onu incitmemeye çalıştım, ama belki benim o sırada gruptaki başka bir kız arkadaşla ilgilendiğimi görerek ve bu ilgide derin ve boyutlu birşeyler tesbit ederek üzülmüş olabilir, oysa benim için sadece grup halinde güzel bir tatil yapılıyordu, o kadar. Ben zaten İstanbul'daki arkadaşlarımın, çevremin dışına çıkmış, adı üstünde, tatile gelmiştim, yani ille de etrafımda birtakım insanlar olsun diye bir şeyim yoktu, Macit'i o gruptan insanlarla konuşurken bulduğum zaman, deniz kenarında, o kadar hevesle gitmedim yanlarına, şimdi, kimbilir kimlerdir falan diye düşündüm, sonra, akşamüstü çay bahçesinde otururken öbür kızlar falan da gelince işte bir kalabalık olundu, şamata falan, o zaman ben de şey oldum tabiî, gece de, ben gitarla gelince çok sevindiler sanıyorum, karanlık olduğu için yüz ifadelerini göremedim, ama o meselâ, işte bana ilgi duyduğunu söylediğim kız, hemen yanıma gelip neler çalıyorsun filan diye konuştu benimle, sonra da ben onlara bildiğim birkaç parçayı çaldım eskilerden, yani birkaç parçadan fazlasını biliyorum da, orada birkaç tane çaldım, kumsalda oturduk, yani gayet güzeldi her şey, o grupta hemen herkes çift çiftti, benim hoşuma giden bir kız olduğunu söylemiştim galiba daha önce, onun da bir erkek arkadaşı vardı.

Pardon; daldım gidiyorum... Erdek'de olanları anlatmayacaktım ki size.

O küçük yerde Macit'le sabah, yani öğleye doğru uyanıyor, sıkı bir kahvaltı çekip biraz miskinlik ediyor sonra denize giriyor, çıkıyor, güneşleniyor, öğleden sonra pansiyonun teras gibi bir lokantası var, orada oturuyorduk, akşam rakı içiyorduk. İki gün böyle geçti, öğle yemeklerinde bira içiyorduk. Ben pek etrafla ilgilenmeyi istemiyordum, kafa-

mı rahat tutmak için. Çünkü ben nedense etrafımdaki insanlarla, onların neler yaptığı, nasıl davrandıklarıyla bazen çok ilgileniyorum, âdetâ kendimi kaptırıyorum. Belki edebiyat merakım yüzünden, içimden gelen bir gözlemcilik isteği duyuyorumdur diye yorumladım bunu bir keresinde. Bazı öyküler yazdığım için, etrafımı gözlemem ve çevremden ayrıntılar yakalamam gerektiğini biliyorum, çünkü okuduğum iyi öykülerde hep böyle sistemli bir gözlemciliğin olumlu etkilerini tesbit edebiliyorum.

Bizim pansiyonda bir sürü turist kalıyordu. Ben yabancılarla konuşmayı çok severim, çünkü insanların birbirlerinin varlığından bile haberdar değillerken böyle, dünyanın herhangi bir yerinde karşılaşıp konuşmaları bana çok insanca geliyor. Güzel bir taraf var bunda. İnsanın yanında Macit olunca, tanımadığı insanlarla ilişki kurması çok kolay; tatile Macit'le çıkmayı isteyişimde bu da rol oynadı haliyle. Yalnız, hiçbir güzel duygu duymadıkları halde, malûm, sırf her sarışın uzun boylu kadının herkese şey göstereceği saplantısıyla ağızlarının suyu akarak turistlere yaklaşanlara da ifrit oluyorum ve onlarla aramızdaki farkı nasıl belli edeceğim diye bir sorunu, yanlarına gitmek konuşmak istediğim yabancı insanları ilk gördüğüm andan başlayarak yaşıyorum.

Demin dediğim gibi, etrafımla fazla ilgilenmeden günlerimi geçirmeye çabalıyordum. Geldiğimizin ikinci günüydü. Macit'le pansiyonda kahvaltı ederken, artık alıştığımız görüntü, birileri eşyalarını toplayıp gidiyor, sırt çantalarıyla, kan ter içinde başkaları geliyordu. O kızı o zaman gördüm. Yanında erkek arkadaşı, yani beraber tatil yaptıklarına göre erkek arkadaşı olması normal sayılacak biri vardı. Kız çok güzeldi. Aslında, genel geçer ölçülere göre muazzam güzel sayılmazdı, yani meselâ güzellik yarışmalarında geçerli ölçülere göre değildi güzelliği, saçları sarıydı. Parmaklarına

oje sürmüştü, ayağında sandalet vardı onun için görebilmiştim. Sırt çantası eflatundu. Saçında da bir eflatun bant vardı, saçlarını ensesinde toplamıştı, zaman zaman ellerinden biriyle onları kaldırıp sallıyor, terleyen ensesini havalandırıyordu. Macit kıza bakmıyordu.

Kızı gördüğümde, ilkin, onu nasıl karşılayacağımı düşünmeye başladım. Birdenbire! Yani, o merdivenleri çıkıp bizim oturduğumuz yerden geçerek pansiyoncuyla konuşacaktı gelip, çünkü pansiyoncu o sırada mutfaktaydı, kahvaltı saati olduğu için, karısı ve enistesiyle beraber kahvaltı servisi veriyorlardı, karısı mutfaktan hiç çıkmaz, sadece yumurta pişirir, çay koyar, peynirleri tabaklara dizerdi, servisi pansiyoncuyla enistesi yaparlardı, böyle yeni gelenlerin çoğu da kahvaltı saatinde gelirdi, sabah ya, onun için, dolayısıyla gelip pansiyoncuyla mutfak kapısında konuşurlardı. Biz mutfak kapısından biraz ötede oturuyorduk, kapı benim arkamda kalıyordu, kız gelip pansiyoncuyla konuşmak için orada durunca ben onu göremeyecektim, arkama dönüp bakmam gerekecekti. Bunun kıroluk gibi algılanacağını biliyordum. kız gelmeden sandalyemi çevirip masaya yan oturdum. Ekmeğimden bir lokma koparıp üzerine yağ sürdüm. Bu sırada kız merdivene yönelmişti, bizim oturduğumuz yerden merdiven gözükmüyordu, ancak son birkaç basamağa gelince başı görünecekti. Elimdeki lokmaya, yağın üzerine biraz reçel sürdüm ve merdivenlerin orada kızın yanındaki oğlanın kumral başı göründü. Oğlan sırt çantasıyla bizim yakınımıza geldi ve sırt çantasını çıkarmadan pansiyoncuya doğru ilerledi. Kız yok olmuştu! Merdivenin oraya girip kaybolmuştu!

İşte 'bir görüşte aşk' öyküm sanıyorum o anda kendini, başlayacağını belli etti. "Macit" dedim. Macit "Efendim" dedi. "Şimdi hemen denize gitmeyelim, biraz pinekleyelim burada," dedim. Macit başını salladı. Ben, "Dinlenmeye geldik

madem," dedim, "sonuna kadar yapalım bu işi, abi, kıçımızı kaldırmadan yayılıp oturalım." Macit yüzüme baktı, "Başka ne yapacağız ki zaten" dedi. Güldüm. Macit gülmedi. O sırada iskelelerden birinin az ötesine demir atan ve yanaşmaya çalışan bir yabancı yatı seyrediyordu. Yatın güvertesinde kadınlı erkekli bir grup vardı, o kadar mesafeden yüzleri falan seçilmiyordu. Bunu düşündüğüm anda kız yeniden aklıma geldi, aynı anda da, kızın bana bir görünüp bir kayboluşundaki hoşluğa aklım takıldı. Böyle tuhaf şeylere pek merakım olmadığı halde 'Bunda bir manevî taraf, bir işaret var benim için' gibi garip şeyler geçti aklımdan. Aslında bu hissimi daha doğru olarak 'bir işaret olsa ne iyi olur' diye de açıklayabilirim, çünkü kız çok güzeldi, yani benim çok hoşuma gitmişti, belki de herkes çok güzel bulmayabilir.

Size orada kızı uzaktan seyrederek, yanına gidemeyerek, durumumu Macit'e de açamayarak, gerçekten baştan benim de tahmin edemeyeceğim sıkıntılar içinde geçirdiğim üç günü uzun uzun anlatmayayım. Zaten o üç günü hatırlamayı pek de istemiyorum, çünkü düpedüz acı vericiydi.

İkinci gün, âşık oluyorum kararını vermeme ramak kalmıştı. Kızın yanındaki adam erkek arkadaşıydı besbelli. Onları gözlüyordum. Açıkça söyleyeyim: Aynı durumda beni birisi gözlüyor olsa elbette hiç hoşuma gitmez, ama benim onları gözlerkenki duygularım öyle değildi. Adeta kızın yanına koşup bunu ona anlatacaktım. Sabah, öğlen, akşam, yanımızdaki masada, karşı masada ya da bilemediniz iki masa ötemizde yemek yiyorlardı, ona bakmaktan kendimi alıkoymaya çabalıyordum. Bunu kimse inkâr edemez. Ben şuraya tatil yapmaya gelmiş bir kızı yemek yerken bile rahat bırakmayan, musallat olan bir kıro değildim.

Ama ona karşı hissettiklerim de vardı öbür yanda.

Mesele onun benden, varlığımdan, hissettiklerimden haberdar olmayışıydı.

Kaç kere görmüştüm, erkek arkadaşıyla kavgamsı sert tartışmaları oluyordu pansiyonun az ötesindeki kayaların üzerinde otururlarken. Sonra, gece mehtap oluyor, en katı insanı bile duygulandıracak zamanlarda, bakıyordum, pek ender sarılıyor ve neredeyse hiç öpüşmüyorlardı. Benim bir kız arkadaşımla çıktığım tatil geldi aklıma.

Güle oynaya çıkmış, ama sonra olmadık şeylerden tartışmaya başlamıştık. Tatil zehir olmuştu. Yani, ben ilk kez yanımda bir kız arkadaşla tatile çıkıyorum, hattâ geceleri aynı odada kalacağız falan diye ne kadar memnun olmuştum, o böyle bir durumu önceden kafasında pek canlandıramadığı için olacak, biraz çekingendi tatile çıkmadan önce -kız-erkek tatile çıkmak ve gündüz denizle güneşle gevşeyen vücutları akşam içkiyle mayıştırdıktan sonra rehavetin yerini şehvete bırakması gibi hayalleri onun gibi bir kızın benim kadar somut ve ayrıntılı kurmasını bekleyemezdim tabiî, çünkü bizde kızlar, ne kadar serbest ailelerde yetişirlerse yetişsinler ve sonradan ne kadar edebiyat ve sinemayla ilgilenirlerse ilgilensinler, hayal kurarken dahi kendilerini tam serbest bırakamıyorlar galiba. Galiba değil, öyle. O tatile çıktığım kızla böyle ciddi ve büyük meselelerden kavga etmedik ama. Tatilde insan, kısa süreli de olsa birlikte yaşıyormuş gibi oluyor. Kafa dengi olmak bu nedenle önemli. Onunla uyuşamıyorduk, oysa tatile çıkmadan, İstanbul'dayken, iki ay sekiz gün kadar çıkmıştık ve pek tartışma falan olmamıştı aramızda. Haftasonları sinemaya gider, gezerdik, oturur birşeyler içerdik, ona yazdığım öyküleri okutmayı bile düşünüyordum, yazdığımdan sözetmiştim tabiî, nasıl konular, neleri vermeyi amaçlıyorum, falan anlatmıştım. Tatilde sudan şeylerden çok tartışmaya başladık. Sonra, bir kez tartışma oldu mu, onun soğukluğu saatlerce sürüyor, geçe başka problem, neyse...

Ben şimdi, kendisine âşık olup olmama kararsızlığı çekti-

ğim kızla erkek arkadaşı tartıştıkça bunları düşünüyor ve ne yalan söyleyeyim- ilişkilerinin durumunu, onlar benim bildiğimi bilseler çok rahatsız olacakları kadar özel hayatlarına girmiş olarak, berrak biçimde görebiliyordum. Çok kalıcı bir ilişki değildi bu. Belki de tatilden dönerken ayrılmış olacaklardı. Belki de burada gerçekleşecekti bu ayrılış. Ve ben tabiî hemen fark ederdim, böyle bir şey olsa. Mesafeli bir ilişkileri vardı.

Ama sorunlar bir değildi, iki değildi. Yabancı kızlar artık Türkiye'ye geldiklerinde kendilerine musallat olacak tatil yeri delikanlılarından ve heriflerinden haberdardılar. Üstelik, dışarda okuyan birçok arkadaşımın anlattıklarından biliyordum ki, bu yabancıların önemli kısmı, meselâ Almanlar, İskandinavyalılar, Türk erkeklerinin, evlerinde karıları veya başka yerde kız arkadaşları varken gelip kendilerine asılmalarından rahatsız oluyorlardı. E, aynı kızlar, kalkıp buraya gelince neden karşılarına çıkıp kendilerine gülümseyen bir adam hakkında aynı şeyi düşünmesinlerdi ki...

Benim bu konularda herhangi bir kırığım yoktu. Zaten benim kıza yaklaşımıma "asılmak" falan denemeyeceğini buraya kadar anlattıklarımdan anlamış olmalısınız. Kızı devirip üstüne çullanmak gibi bir öküzlük yapmayı da düşünmüyordum. Meselâ onu öyle seyrederken hiçbir an, kendimi onun memelerini ayı gibi avuçlarken düşünmüyordum.

Başka bir dolu herif bu kızlara böyle isteklerle bakıyor ve üstelik bunu belli de ediyorlar. Hoş, bu kızların bir kısmı da gidip bu heriflerle yatıyor matıyor ve böyle tipleri daha çok cesaretlendiriyor, bu da durumu daha fazla bok ediyor. Ben kendimi daha çok, o kızı usul usul sevip okşarken falan düşünüyordum.

Zaten ben âşık olduğumu hep böyle anlamışımdır. Bazı kızlar bende hemen cinsel çağrışımlar yaratır. Belki onların bunda bir kusuru yok, insan bedeninin türlü enerjiler,

elektrik dalgaları falan yaydığı biliniyor, hattâ aşk için bile böyle elektrikli açıklamalar yapılıyor. Ama bazı kızlara bakınca ben hiç sevişme düşünmem. Dahası, kendimi onlarla sevişirken düşünecek olursam sanki bana kırılacaklarmış gibi bir endişeye kapılırım, âdetâ yanlarına gidip özür dileme isteği duyarım. Meselâ, bunları açıklamak kolay değildir, ama ben söyleyeyim, kendimi tatmin ederken hiç, şimdi bu turist kıza bakarken hissettiklerimi hissettiğim kızlar gelmezdi gözümün önüne, onlarla ilgili hayallerim hep sırtüstü uzanıp sigara içtiğim veya deniz kenarında oturduğum, güneş batışı seyrettiğim, mehtaba baktığım zamanlarda gözlerimin önünden gelir geçer ve genellikle bir yerinde mutlaka pembelerin, açık mavilerin bulunduğu, çok hoş görüntülerdir, imkân olsa, size gösterebilsem, eminim sizin de bozulmasını istemeyeceğiniz mutlu, masum görüntülerdir bunlar. O öbür görüntülerse, elbette geçmişte kaldı.

Ben hissettiklerimin ne kadar insanca ve onun da hoşuna gidecek şeyler olduğunu biliyordum ama kızla henüz tanışmamıştım bile. Ona bunları anlatabilmem için gereken yakınlık henüz çok uzaktaydı. Macit "Tavla oynayalım mı?" dedi. Kız birazdan erkek arkadaşıyla birlikte denize inecekti herhalde. Şimdi Macit'e 'hayır' desem de olmazdı. "Oynayalım, dedim. Bunu derken içimden birşeylerin kırıldığını hissettim, ama yaşayacağım bir mutluluk diliminden kırıntı koparmaya kalktığından Macit'in haberi yoktu, ona kızamazdım. (Macit fazla kitap da okumaz, edebiyatla ilgisi yoktur, oyun sever, çok sever, ciddî paralarla poker de oynuyor.) Kendi kendime, "Kızı rahat bırak biraz," dedim. Onu biraz kendi başına bırakayım da düşünsün, durumu değerlendirsin gibi şeyler geçti aklımdan. Ama işin acı tarafı, varlığımın farkında değildi ki, onu rahat bırakmam sözkonusu olsun. Sanki ben ona açılmışım, duygularımı belli etmişim, kız da bana karşılık verip vermeme kararsızlığı ya-

şıyor da, şimdi onu rahat, kendi başına bırakacağım da düşünecek ve sonunda gelip kollarıma... Hay Allah kahretsin! Bunların gerçekle ilgisi yoktu tabiî.

İşte bunu kendime itiraf etmekte zorlanıyordum.

Yok... aslında, itiraf edeyim, zorlanmıyordum, çünkü kafamın içinde resmen saçmalamıştım; ne alâkası vardı, varlığından bile henüz haberi olmayan bir kızı rahat bırakmak ne demekti!.. Sağduyuya bu kadar şiddetle ihtiyaç duyduğum bu ağır duygusal durumda her türlü zayıf düşünceyi kafamdan atmalıydım.

Macit, "Haydi atsana," dedi. Oyuna kim başlayacak diye zar atacaktık, o atmıştı bile. Sanırım dört atmıştı. Zara bakıp gülümsedim (içimden). Yek ya da şeş atmış olabilirdi Macit. Bunlar net durumlardır. Karşındaki yek attı mı, büyük ihtimalle ne atsan sen başlayacaksındır, şeş attı mı da tersi. Ama cihar atmıştı. Yani iki ihtimale de açık bir durum vardı. Siz benim yerinde olsaydınız o anda, bu olayın ne ile bağlantısını kurardınız acaba?

Bu sırada kızla erkek arkadaşı kahvaltılarını bitirmiş, pansiyonda kaldıkları odanın önündeki balkonumsu yere geçmiş sigara içiyorlardı, kız bir yandan oradaki ipe astığı, dün giydiği mayoyu ipten alıyordu, birazdan denize gidecekti tabiî, bilmiştim, artık hareketlerinin manasını çok iyi bilmeye başlamıştım. Sadece somut yaşantının etraftaki herkesin gözlerine gösterdiği ayrıntıları bilerek bir kişinin hayatının muhtemel seyrini bu derece isabetle tahmin edebilmek, eğer o kişiden yayılan birtakım dalgaları alabilecek şekilde ayarlanmış bir alıcınız yoksa mümkün değildir. Bunu o sırada düşündüm ve kızı ilk gördüğüm gün bana bir görünüp kaybolması (bunun üzerine de sonradan birkaç kez düşünmüştüm, o sahneyi kafamda yeniden yeniden canlandırarak) olayındaki gibi, gizemli bir şeylerin varlığına hükmettim.

Bu arada, sanırım açıklamayı unuttum, şimdi anlatayım, kızın o görünüp kaybolması olayı şöyle olmuştu: Bizim oturduğumuz terasımsı düzlük pansiyonun bahçesinde bir yükseltinin üzerinde, merdiven de işte onun için var, eğer hemen kenardaki masalardan birinde oturmuyorsanız, merdivenin ilk basamaklarına yönelenler haliyle bir süreliğine gözünüzden kaçıyor ve merdiven başından iki adım ötedeki tuvalete girerlerse siz onları göremiyorsunuz. O kızla ilgili durumda da böyle olmuş olabilir, olabilir değil, böyle olmuştur, muhtemelen, ama zaten 'gizemli' ne demek ki?

Mutlak anlamda gizemli diye bir şey olabilir mi?

Kimbilir, belki...

İşte bu da gizemli bir cevap, benim verdiğim. Ama önemli olan, bir olayın hakikaten gizemli olup olmadığını araştırmak değildir, çünkü o sırada kız isterse tuvalete gitmiş olsun, ben o olayı kızın bana bir görünüp sonra hemen kaybolması şeklinde yaşamadım mı? Benim öznel kavrayışım açısından bu olay böyle olmuştur diyemez miyim? Bunları konu ediyorum, çünkü sonradan dayanamayıp Macit'e konuyu açtığımda tabiî bu 'kız bir göründü ve kayboldu' meselesinden sözettim, ama o, sanki hayatının her dakikasında çok rasyonel davranırmış gibi, bana kızın tuvalete gitmiş olduğunu söyledi. (Macit o kızla özel olarak ilgilenmediğinden, benim düşüncelerimi saran gizem çemberini kırmak ve beni olaydan uzaklaştırmak için kasıtlı yaptığını sanmıyorum. Zaten kızla ilgileniyor olsa gider hemen yılışırdı.)

"Beraber tatile gittiğin adam hakkında ne biçim konuşuyorsun!" diye beni ayıplamayın, çünkü o gün o tavlaya başladığımız sırada, Macit gidip benim duygusal şeyimin olduğu kıza yakınlaşmaya çalışsa, bunun 'yılışma' dediğim şekilde olacağından emindim. Üstelik bu biraz da, biraz değil bayağı haksızlık da olacaktı.

Bana karşı.

Ben, şu anda da söyleyebilirim ki, galiba demin de söyledim ki, kızın davranışlarını uzaktan izleyerek, bir sonraki davranışını, yanımdan geçerken yüzünün nasıl olacağını kestirebilmeye başlamıştım, dolayısıyla, artık o kızla ilgili olarak, bana ait olan, benden alınması doğru olmayacak yanlış olacak bir şeyler vardı. Gizeme ne kadar inanmazsanız inanmayın, ben de inanmıyorum, söylemiştim; ama gizem diye bir şeyin tamamen kafamızda yarattığımız bir şey olduğunu da iddia edebilir misiniz? Bu belki gizem olmayabilir, ama bu tarz bir şey olduğunu da mı söyleyemeyiz? Düşünsenize, ben, hayatımda ilk kez 71,5 saat önce gördüğüm bir insanın az sonraki davranışını kestirebiliyorum. Tamam, bunu belki benim bir özelliğime yorabilirsiniz. Ama o zaman niçin başkalarının bir sonraki davranışlarını kestiremiyorum? Böyle bir manevî gücüm varsa, bu niçin sırf o kız için geçerli olsun? Olamaz herhalde, değil mi?

Neyse, Macit gidip kızla konuşmaya falan kalkmamıştı zaten. Ayrıca, kızın erkek arkadaşı vardı yanında. Yanında erkek arkadaşı varken Macit'in gidip kıza asılması pek olacak şey değildi, zaten topu topu otuz-kırk kişinin bulunduğu küçücük köyde ve onüç kişinin bulunduğu bizim pansiyonda! (Otuz-kırk kişi derken, yerli-yabancı tatilcileri kastediyorum, köyün ahalisini saymıyorum.)

Tavla oynadığımız güne döneyim, çünkü öyküm bakımından o gün ve o anlar çok önemli. Sanki bir büyük güç, tasarlayarak öyle bir ânı, yani o anda olanı o günün, o köyün, o köyün o günkü hayatının içine yerleştirmişti.

Ne oldu biliyor musunuz? Daha doğrusu, neler oldu? Tam da benim tahmin ettiğim gibi, (içime doğduğu gibi, demek istemiyorum, insanın içine bir şey doğması gibi bir olay bana çok tuhaf geliyor, çünkü insanın içine bir şey doğması için onu doğuracak bir başka şeyin daha önceden

içinde bulunması gerekiyormuş gibi oluyor, ayrıca 'içim' de nedir, neresidir, belli değil) kız az sonra denize indi. Ama tahmin ettiğim gibi denize inmekle kalmadı, çok istediğim gibi, yalnız indi! Erkek arkadaşı pansiyonun balkonumsu yerinde uzandı kaldı. Herif miskinlik etmek istedi herhalde biraz.

Öyle güzel bir yere kaç bin kilometre öteden kalkıp geldikten sonra, denize, güneşe koşmayıp balkonun gölgesinde uzandığına göre, kızın canlılığına eşlik edebilecek hareketlilikte bir adam değildi belli ki.

Tatil gibi bir olayda en büyük sorunlar genellikle böyle şeylerden çıkar. Çift olarak giderler tatile, birisi dağ taş, harabe falan gezmek ister ya da devamlı denize girmek, güneşlenmek ister, öteki yan gelip yatmak, sabah akşam uyuklamak ister, sürekli tartışırlar ve belki de ortak yaşantılarını beraber yapılmış güzel bir tatilin ekleyeceği keyifle taçlandırmak isteyenler, tatilden ilişkilerini kaybetmiş olarak dönerler. Ya da yaptıkları tartışmalar ilişkilerinde öyle yaralar açar ki, döndükten sonra bile bunları kapatamazlar. Böyle şeyleri çok duyuyoruz, ayrıca ben kaç arkadaşımın başından geçenleri biliyorum.

Tabiî tatillerde kurulan çok güzel ilişkiler de olabiliyor.

Kız denize indi, demin söyledim, bu ilk olaydı. Kızın denize yalnız gitmesi de, olayın benim tahminim dışında kalan, tatlı sürpriziydi. İkinci olayı da söyleyeyim mi? Macit'in ciharına karşılık ben ne attım bilin bakalım: Ben de cihar attım! Sanırım basit bir tavla oyunu başlangıcında, olasılık hesaplarına göre diğer olasılıklardan daha az olası olmayan bir durumdan olmadık sonuçlar çıkarmaya kalkıştığımı iddia edemezsiniz. Tamam, ben de biliyorum ortada bir rastlantının bulunduğunu, ama tam size anlatmaya çalıştığım serüven yaşanırken ('serüven' demekle kızla olan ilişkimi küçümsemeye veya önemsiz göstermeye çalışmıyo-

rum, serüven'i burada büyük bir anlam yükleyerek, 'macera' anlamında kullanıyorum) bu cihar olayının meydana gelmesinde bir anlam aramam yanlış mı? Hadi böyle sormayayım da sizi biraz sıkıştırayım: Siz olsanız bir anlam aramaz mısınız bu işte? 'Anam ben falа, mala, öyle şeylere inanmam' diyen kaç arkadaşımı birine âşık olduklarında 'Acaba bu iş olacak mı?' diye fal bakarken yakalamışımdır. Onlar sanki bilmiyorlar mı, beş-on iskambil kâğıdının hayatın gidişini değiştiremeyeceğini veya olacak bitecekleri önceden söyleyemeyeceğini? Eee, o zaman?

Ha, tabiî bir başka olasılık var: Her insan aynı ölçüde duyarlı olmayabilir.

Bir şey daha var: Ben duyarlığın doğuştan varolan ya da olmayan ya da yabanî bitki gibi kendi kendine büyüyen bir şey olduğunu hiç mi hiç sanmıyorum. İnsanın okudukları, seyrettiği filmler, düşünceleri, ilişkilerine bakışı... bunlar hep, kişinin duyarlığını yükselten ya da genişleten şeylerdir. Bazılarının duyarsızlığı o ölçüde oluyor ki, insanın duyarlığını onlara fark ettirmesi için oturup anlatması gerekiyor. Macit bazen böyledir. O gün de, tavlaya başlayacağımız sırada benim içimde kopan fırtınalardan habersizdi. Habersiz oluşuna bir diyeceğim yok, henüz haberi olması gereken bir şeyin ortada olmadığını söyleyebilirsiniz, ama insan biraz karşısındakiyle ilgilenir. Benim ne sıkıntılar çektiğimi hiç mi anlamıyor? Gidip en olmadık sinir tiplere yanaşıp iki espri, gülüş mülüş derken samimiyet kurmaya gelince hiç duraksamaz ama. Şurada kaç gece oturduk. Biz bu masada, kız iki masa ötede. Kızla kız olarak ilgilenmemiş olabilir. Ama işte, belli, güzel insan var bir tane karşında. Masamıza çağır, beraber oturalım. Tamam, ben kızla yalnız kalmayayım, ayrılacağı erkek arkadaşı da olsun şimdilik yanımızda, sen de ol, oturalım, konuşalım, hayattan bahsedelim, insanlardan, ilişkilerden... Böylece kıza sandığı gibi biri

olmadığımı anlatma, gösterme şansım olsun. Değil mi?

Macit'den bunları beklemem, boşuna umutlanmaktı. Hiç oralı değildi. Ben sanki yanında yoktum. Yalnız çıksaydı tatile o zaman!

Deniz kenarına inmek için can atıyordum. Yüreğim hopluyordu resmen. Macit'se, kapı almak, pullarımı kırmak derdindeydi. Genellikle böyle olur zaten. Ben, kafamın içinde bin türlü düşünceyle ya da büyük duygusal yüklerin baskısı altında oynarım, o, pek bir şeye yormadığı kafası tabiî ki rahat, nasıl oluyorsa toplayabildiği dikkatini tavlaya verir ve, marifetmiş gibi, sonunda beni yener. Aman ne mühim iş! Mars çekmiş de, bana oyun vermemiş de falan, saçmalar durur.

Ben bunu, insanın, anlamlı uğraşlarla tatmin sağlama düşüncesine uzak olmaktan kaynaklanan ama yine insanî bir zaafı olarak değerlendiriyorum. Onun da tatmine ihtiyacı var, ama bunu böyle ucuz ve kolaycı yollardan sağlıyor. Tatminsiz yaşanmaz ki...

Sonunda oyun bitti. Bitsin diye nasıl yenileceğimi bilemedim. Bir an önce yenilmek istediğimi belli etsem, bu kez kızabilir, çünkü onun elindeki tek tatmin sağlama mekanizmasını bozmuş, parçalamış olacağım, tabiî bunu kabullenemeyecek. "Sen de şu oyunu bir türlü öğrenemedin," dedi. O anda onu boğabilirdim. Ben ne zaman iyi tavla oynayan biri olmayı istedim ki!

Tam tersine, Macit'in yanından geçemeyeceği duyarlıkların peşindeki bir gezgin olarak ben, pulların şaak diye cilalı tahtanın üzerine indirildiği bir kaba oyundan uzak durmaya bile çalıştım. Ne zaman tavlaya çağrılsam, oturtulsam, zorlansam, bunu gerçekte istemeyerek yaptım. E, bizde, insan hiçbir zaman yalnız kalamıyor, tavla oynayan olunca seyreden de oluyor, etrafında arkadaşların, meselâ bir gruplasın, 'haydi tavlaya' falan deniyor, benim kafamda bu ko-

nuda kendim hakkında oluşturduğum tablo hep şöyledir: Ben bu oyunu sevmem kardeşim, banal buluyorum, ama madem istiyorsunuz, oynayayım, diyen (ama bunu açıkça söylemeyen, çünkü o zaman kırıcı olunur ki, böyle bir durumda buna gerçekten gerek yok, neyin mücadelesini yapıyoruz ki, değil mi?) ve buna karşılık, oturdu mu bu oyunun inceliklerini de bildiğini ortaya koyan, iddiasız, fazla konuşmadan, sessiz sadâsız karşısındakinin eline pulları veren, tavlayı kapatıp karşısındakinin koltuğunun altına... sıkıştırmak gibi basitliklere, çiğliklere hiç yönelmeyen, yine oturduğu gibi ağırbaşlı, alçakgönüllü tavrıyla masadan kalkan bir adamım ben. Kendimi böyle değerlendiriyorum. Tabiî bazıları, âdetâ insanın istediği gibi olmasını engelleme misyonuyla yeryüzüne gönderilmiş gibidirler, hep insanın karşısına çıkıp en olumsuz koşulları yaratırlar, insanın yoluna hendekler, çukurlar kazarlar. Artık tavladan bahsetmek istemiyorum; tavla, bir kere, edebiyata bile elveren bir şey değil.

Oyun bittikten sonra, "Bir şey alacağım, deyip odaya gittim. Yatağın üzerine oturdum ve bir süre düşündüm. Çıktım. Tuvalete gittim. Orada da düşündüm. Çıktım. Macit'in hâlâ oturduğu masaya gittim. Kararımı vermiştim. "Ben biraz dolanıp geleyim," dedim ve deniz kenarına indim.

Pansiyondan aşağı doğru inince sağa kıvrılıyor ve küçük kayalık koya gidiyorsunuz. Orası, çeşitli ağaç altı gölgelikleriyle bir küçük plaj âdetâ. Oraya yürürken, kızın hangi ağacın altında yattığını tahmin etmeye çalışıyordum. Bir yandan da korkuyordum, ya bilemezsem diye. Gözlerimi kapattım. Bir kaya parçasına takılıp düştüm. Dizim çok fena acıdı. Sıyrılmıştı, kanadı kanayacaktı, yanıyordu. Yerden kalkarken, içine düştüğüm fırtınanın bir umutsuz aşk yangını olup olmadığını düşünmüşüm. Bunu bir-iki adım attıktan sonra fark ettim. O anda vücudumda fizikî bir acının

meydana gelmesi de bana fazlasıyla anlamlı göründü. Elde edeceğime karşılık bedeller ödemeye başlamıştım. Ona ulaşabilmek için, çektiğim acıya aldırış etmemek dışında herhangi bir davranışı benden bekleyemezdim. Gidip kızı bulacaktım, her şeye rağmen.

Yolumdan dönmedim. sonunda onu gördüm. Daha doğrusu, denize inerken yanına aldığı havluyu gördüm. Bir ağacın altına serilmişti. Arasıra, beklenmedik şekilde bir üfürüp kaçan rüzgâr, havlunun bir köşesini kaldırmış, öbür köşesine doğru savurmuştu. Havlunun yanında, yerde açık bırakılmış bir kitap (o da kitap okuyordu!) ve havlunun üzerinde... bir bikini üstü vardı. Çok heyecanlandım. Ama heyecanım birden umutsuzluğa dönüştü. İlkin, bütün bu eşya oradaydı da, kız neredeydi? İkincisi, kız elbette denizdeydi ve denizden üstsüz olarak çıkacak, dolayısıyla ben ona bakar ya da yanına yaklaşırsam kendisini dikizlemek için bahane yarattığımı düşünecek ve beni onlardan biri sanacaktı. Acaba göğüsleri nasıldı? Küçük mü? Kalkık mı? Peki, ne diyecektim ona? "İyi günler, ben sana âşığım," diyemezdim. Çünkü tam olarak âşık olup olmadığımı henüz tam bilmiyordum. Bu aşk mıydı? Tamam, ortada pek de güçsüz olmayan bir duyarlık oluşmuştu, ama bunu, bunun sahibi olarak benim, tam manasıyla değerlendirmiş ve yerine oturtmuş olmam gerekmez miydi? Bunu yapmadan kıza doğru atacağım yaklaşma adımları sorumsuzluğun batağına sürüklemez miydi beni?

Bu karmaşık duygular beynimi, sıyrığın acısı dizimi kasıp kavururken kız denizden çıktı. Ona bakmamayı gözüm yemedi. Onu nasıl olmuşsa yalnız yakalamıştım, ona kendimi, duygularımı belli etmem için bu belki de son fırsattı. Tamam, üç gündür beraberdik, yani aynı yerdeydik, yani bütün gün karşılaşabiliyorduk, ama belki de onun açısından 'ilk görüş' anı şimdi olacaktı. İkimizin de aynı anda bir-

birimizi görüp aynı şeyleri hissetmemiz zaten (dört cihar gibi) daha zayıf bir olasılık sayılmaz mıydı? O sırada bana baktı!..

O güneşin altında, kız bana bakmadan önceki durumumdan daha fazla nasıl ısınabilirdim, birisi bunu bana sorsa, 'hayır, daha fazla ısınılamaz' derdim, ama birden bir alev dalgası bütün vücudumu yalayıp geçti. Ve, bakın, şimdi bu talihsiz olayın bir başka gizemli ayrıntısını anlatacağım: Aynı anda kız da birden ürperdi! Beni bayıltacak hale getiren sıcak dalgası, onun yanıbaşındaki havadan kopup gelmiş, orada, onun etrafında bu nedenle bir soğuk dalgası meydana gelmişti. Ürperdi o. Sol eliyle sağ, sağ eliyle sol pazusunu tutarak kollarıyla göğüslerini örttü, havlusuna doğru koştu ve arkasını bana dönüp otururak bikinisinin üstünü giydi, kurulandı.

Beni görmüştü, ama ne kadar bakmıştı, beni ne kadar fark etmişti, bilemiyorum. Oradan hemen uzaklaştım.

Bir itirafta daha bulunayım: Şehir hayatının maddî, insanı sürekli hesap kitaba dayalı ve sözüm ona akılcı düşünmeye yönelten olumsuz etkileri ne kadar güçlü olmalı ki, benim gibi aşırı duyarlı bir insanın dahi, o müthiş karşılaşmadan dönerken şunları düşünmesi mümkün olabildi: Acaba kız benim onun göğüslerine baktığımı düşünüp kollarıyla göğüslerini mi örttü?

Hayır.

Böyle olmadı.

Eminim.

Ben bir sıcak dalgasıyla kavrulduğum anda o bir serinlik hissetti ve ürperdi. Ona varlığımı fark ettirebilmiştim. Aramızda sadece ikimizin bildiği, yaşadığı ve herkesin her zaman yaşayamayacağı türden, özel bir olay vardı artık. Kendimi çok iyi hissediyordum.

Âdetâ koşarak Macit'in yanına gittim, masaya oturdum.

"Birer biraya ne dersin?" diye sordum.

Macit önündeki bira şişesini göstererek, "Soğuk değil," dedi, "istersen kola falan iç."

Ne yaparsa yapsın beni bozamayacak, keyfimi kaçıramayacaktı. Ben kıza mesajımı vermiştim. Belki yeterli değildi, tam değildi, onun kafasında benim hakkımda bir imaj oluşturmaya yetecek kadar kapsamlı değildi, ama bir mesaj vermiştim ya. Her şeyin bir ilk'i vardır.

Kızın beraber geldiği adamın eşya toplamakta olduğunu gördüğümde neler hissettiğimi anlatmama gerek var mı? Onu gülümseyerek izliyordum. Sonra kız geldi, odasına gitti, adam gelip, öğle yemeği hazırlıklarına başladığı için mutfakta olan pansiyoncuyu buldu, hesabını çıkarttırdı, ödedi, kız giyinmiş olarak geldi, pansiyoncuya ve karısına bozuk bir telaffuzla Türkçe veda ettiler, gittiler.

II.
Hatırlamalar

Ses ver, Naci Bey

Taşlar kimsenin ayağını yakmıyor gibiydi. Hepsi orada, taşların üstünde, öylece, kıpırtısız durabiliyorlar, aralarına yeni yeni insanlar da katılıyor, yere çömelmiş dört-beş adamın çevresindeki kalabalık, sahille pansiyonlar arasındaki yola bitişik lokantada elini çabuk tutup denize bakan yer kapmış müşterilerin bakışlarını giderek daha çok çeliyordu. Yemeğini bırakmış ayağa kalkmış olanlar vardı. O kızgın taşların üzerinde hızlı hızlı yürümek bile zorken, şemsiyeci çocuklar, yani şemsiyeci çocukları her sabahtan her akşamüstüne kadar işe koşan şemsiye işi sahipleri, işlerin bir anda, öyle pek yeri göğü inletir cinsten olmayan bir çığlıkla nasıl duruverdiğine tanık olmuşlardı. Şemsiyeci çocuklar, birkaçını birden nasıl taşıdıklarına herkesin hayret ettiği demir gövdeli şemsiyelerini çığlığı duydukları anda bulundukları yere bırakmış, herkesin arasına karışmışlardı. Beş-on dakika öncesine kadar, oysa, onları ayırt etmek, her zamanki gibi, pek kolaydı: Sanki yaptıkları işin raconuymuş gibi, taşların üzerinde çıplak ayakla dolaşabilen yalnız onlar oluyordu. Ama şimdi, sandaletinin kenarına basıp kaza-

ra taşların küçük dokunuşlarıyla karşılaştıklarında bile ancak ufak sıçrayışlarla ilerleyen insanlara karşı ayrıcalıklarını kaybetmişlerdi.

Kalabalığın gitgide sıkıştırdığı, yere çömelmiş dört-beş adam, dikkatleri ne kadar üzerlerine toplarlarsa toplasınlar, herkesin oluşturduğu çemberle aralarındaki küçük boşluklara sıkışmış iki çocukla bir genç kadını bütünüyle gizleyemiyorlardı. Dört-beş adamdan biri kalktı, genç kadının omzundan kolunu dolayıp onun sırtını okşamaya başladı. Genç kadının hıçkırıkları o anda duyulur oldu. Oysa ne zamandır ağlıyordu orada. Üstelik hıçkıra hıçkıra. Ama o çığlık: denize bakan lokanta masalarında kaç tabak yemeğin yarım bırakılmasına, taşıdığı yolcuları hiç umursamayan ve başka neyi umursadıkları da belli olmayan minibüsçülerin, sahille lokantalar arasındaki yol kenarında uyuşuk uyuşuk bekleşirken, önce oturdukları yerden kulak kesilmelerine, sonra, hattâ, minibüsün boşalmasını bile beklemeden altına sığınıp son yolcu binene kadar ayrılmadıkları uyduruk çardağın altından dışarı fırlamalarına yolaçan, denizdeki herkesin kıyıya, taşlık sahilde şemsiyelerin altında yatanların da onların yanına üşüşmesi için üflenmiş o büyülü borunun, tiz mi pes mi olduğunu şu anda sorsanız kimsenin hatırlayamayacağı sesi, sanki bir süre başka herhangi bir sesin duyulmasına engel olmuştu. Bir şeyleri massetmiş, yutmuş, sindirmişti o çığlık. Onca insanın zihnine ulaşan bir kıvılcım, kulağının dibinde şaklatılan bir parmak, kimsenin bulunmaması gereken bir yerden gelen gerçekliği imkânsız bir 'hşşt' sesi gibi...

Nasıl bir sesti o, Naci Bey, sopranomsu muydu ne?

Gökyüzünde herhangi bir değişim olmamıştı sabahtan beri. Şimdi de yoktu. gelen turist sayısı, turistlerin getiriliş tarzı, garsonların harekete geçme saati, o gün tutulan oda miktarı, otobüsle köylerden mi kasabalardan mı işte neredense gelen alaturka turistlerin kumanyalarının bileşimi, çocuklarının adedi, hepsi aynıydı. Hattâ sabah beri ufka yakın bir yerde, tatildeki herkesin patronu tarafından görevlendirilmiş gibi duran o iki tehditkâr orta boy bulut kümesinde de hiçbir değişiklik belirtisi görülmemişti. Onlar, şemsiyeci çocukların mesai saatlerinin başlangıcı itibarıyla şu andaki pozisyonlarıyla kaydedilmişlerdi gerçi, ama güneşin henüz mahmur, turuncu suratıyla onları kovalamaya çabaladığı sıralarda daha kalabalıktılar. Yalnız, sivrisinek tellerinin güvencesindeki sükûneti bozacak güçleri yoktu. Etkili olabilmeleri, şemsiyeci çocuklardan erken davranıp yer kapmalarına bağlıydı. Şemsiyeci çocuklar, nasıl olmuşsa, onları iyi bir korkutmuşlardı belli ki. Çocuklar gelmeden toz oluyorlardı. İşte, şimdi, bu ikisi, kovalandıklarında kolayca kaçabilecekleri kadar uzakta bir yerde mevzilenmiş, hepten yok sayılmaya karşı direniyorlardı. Tabiî şu sırada kimsenin onları fark etmesi mümkün değildi.

Belki de onlar iki melek değildi, ha? Ne dersin Naci Bey?

Yok... Yapacak bir şey yoktu. Götürmek? Artık götürülebileceği tek yer vardı. Hıçkıran kadının etrafını hıçkırmayan başka kadınlar almıştı. Lokantaların oradan kopup gelen o çocuğa kim, ne zaman 'koş çarşaf getir' demişti, anlamak mümkün değildi. O çığlık... Hep o çığlık... Hayatı birden durdurmuş, birden hızlandırmıştı sanki. Etrafları kıllı, kılsız, tombul, düzgün bir sürü baldırla, dizle, plastik ter-

likle, sandaletle sarılı, yere çömelmiş dört-beş adamın kollarına, sırtlarına hâlâ utanmazca uzanmalarının üstünden ne kadar zaman geçmişti de, dalgalar böyle kaçışıp yok olu-vermişlerdi? Gıkı çıkmıyordu hiçbirinin. Belki pişmandılar. İşi buralara vardırmayı istememişlerdi belki. Belki herkesle oynadıkları gibi oynamak istemişlerdi onunla; sadece o kadardı. Varlığını ancak yok olduktan sonra fark ettiği ve kendisi için ancak birazdan biraz üzüleceği orta boylu, gribeyaz saçlı adam için; hıçkıran genç kadının babası, dört-beş adamdan kolunu genç kadının boynuna dolayanın kayınpederi, şimdi şaşkın şaşkın "Dedem orada mı kalacak?" diye soran ufaklıkla henüz o kadarını da soramayan kardeşinin dedesi, Çanakkale'nin Çan ilçesinden (merkez), merhum emekli maarif müfettişi Burhan Bey'in oğlu emekli müzik öğretmeni Naci Conk için, kalabalık şu tatilinde dalgalara hınç besleyecek değildi. Şimdilik sadece, o uğursuz çığlığın, çevresindeki her şeyi bir anda içine çekip kaynaştıran, bütünleştiren, yarattığı muazzam uyumun enerjisiyle bir an herkese ve her şeye hükmeden o tuhaf, korkunç sinyalin aksine, uyumsuz ve dağınık bir uğultu çıkarıyordu.

Elinde keman yayın yok ki Naci Bey, tık tık vurup kürsüye, kesiveresin şu uğultuyu...

Sabah gözünü açar açmaz bira içmeye başlayan ve yanyana dizdiği boş şişelerle kaplı masasına pansiyonun lokantasındaki garsonları kollarından çekiştirerek oturtan, kahkahası burnu kadar cart kırmızı Alman bile fısıltıyla konuşuyor, sekiz gündür bir kez selâmlaşmamış uzun bacaklı sarışın kadınlarla şortlu, rengârenk tişörtlü, güneş gözlüklü adamlar birarada oturuyor, izliyorlardı. Birkaç komi, elle-

rinde topladıkları kirli tabaklarla geride, garsonların bir kısmı önde, sessizce duruyorlardı, gözleri minibüse dikili. Naci Bey'i sarıp sarmalamışlar, getiriyorlardı. Üç-dört adam. Yarı çıplak insanların taşların kızgınlığını umursamadan çevresinde şaşkın şaşkın bir yürüyüp bir durdukları bu garip cenaze alayı bir-iki adım ilerledikten sonra, harekete geçebilmek için, yanında iki erle gelip elini Naci Bey'in göğsüne koymasını beklediği jandarma astsubayı tarafından tekrar durduruldu. Astsubay elini kasketinin siperliğine koyup, ilerdeki minibüse baktı, gözlerini kıstı, dönüp tekrar Naci Bey'e baktı. Bembeyaz çarşaflar içindeydi Naci Bey ya da sarımtırak masa örtülerine sarılmıştı. Astsubay erlerden birine döndü. Taşlar şöyle bir sersemleyip gıcırtılar çıkararak yerleştiler, postalların altında. Er koşarak kalabalığın içinden fırladı, yolu aştı, lokantaya, oradan pansiyonun bahçesine geçti, hıçkıran kadının çevresini sarmış hıçkırmayan kadınlardan elinde kolonya olanı ona geldiği yönü işaret etti, er geri döndü, gene koşarak lokanta çardağının gölgesine daldı, yol kenarındaki garsonlara baktı, yüzünü sahile çevirdi, Naci Bey'in damadı, astsubayın "Yakınları kim?" sorusunu cevaplamış olmalıydı, dört adamın omuzlarında Naci Bey, peşleri sıra bir dolu çocuk -şemsiyeci çocuklar dahil- ve astsubay, kortejin iki yanında sağlı sollu yürüyenler, minibüse doğru ilerliyorlardı.

Bu törene bir müzik istemez miydi şimdi Naci Bey? Sen kimbilir kaç senesinde, maaşın üç kuruş bir şeyken makaralı teyp almış adamdın.

Çocuk gökyüzünü hemen hiç göremiyordu. Eller, kollar, arada bir uzatılıp çekilen kolonya şişesi, mendiller, kâğıt

mendiller, ama daha çok parmaklar, bilekler, başının üstünde dolaşıyordu. Hepsinin arasından annesinin yüzünü seçebiliyordu ve yüzünü kapatan ellerini. Annesi ağlıyor diye o da ağlayabilirdi pekâlâ. Onu oracıkta, annesinin dizleri arasında unuttular diye de ağlayabilirdi. Annesinin çöktüğü şezlongun madenî bacaklarını tutmuş, annesinin karnına sırtını yaslamış, başını, boynunu yırtacak gibi kaldırmış, annesinin gözlerine ulaşmaya çabalayıp da bunu beceremediği için ağlayabilirdi. Önce başını öne eğdi. Fark etmediler. Sonra gözlerini kıstı. Alt dudağı çenesini büzüştürürken de fark etmediler. Ve sonra, işte, bir an, gene her şey durdu. O çığlık! O, onun gibi, öyle, o ses... Tıpkı sahildeki gibi. Annesinin, yüzünü kapatan elleri, hıçkırmadan başlarını usul usul iki yana sallayan kadınların iç çekişleri, annesinin sırtında gezinen başkalarının parmakları... hepsi dondu, kıpırtısız kaldı; bir an. Sonra yine, herkes ve her şey sahildeki gibi, o kaybedilen saniyeyi hayata yeniden katmak için amansız bir yarışa kalktı. Annesinin elleri, gözyaşından merceklerin kadına puslar içindeki bir karaltı gibi gösterdiği, kıvırcık lülelerle kaplı başını sarıverdi, hemen önündeki iki plastik terliğin üzerinde iki diz, bir el belirdi, el ona uzandı, göğsünü okşamaya başladı. Hıçkırmayan kadınlardan biri burnunu çekti, aynı anda çemberin dışında kalmış, hareketsiz duran öteki çocuğu gördü, ona doğru yürüdü. Çocuğun gözleri kocaman kocamandı. Her zaman böyle miydi? Ne güzeldi, kara kara. Kıpırdamıyordu çocuk. Hızla soluk alıp veriyordu. Minibüs, taşlık sahille pansiyonları ayıran yolun üzerinde, jandarma karakolunun önündeydi hâlâ. Çocuk koşarak gelmeden önce son olarak, minibüsün kapısı kapatılırken çıkan sesi duymuştu. Sessizlik içinde koşmuştu çıplak ayakla, lokantanın masaları arasından geçmemiş, pansiyonun çadır da kurulabilen, otomobil de çekilebilen geniş bahçesinin öteki girişine yönelmiş, bahçedeki

kalabalığı görmüş, annesini çevreleyen kadınları izlemişti bir an durup. Sonra gene koşarak, daha yavaş, ama koşarak, yaklaşıp, o pembe çizgili beyaz bol elbiseli kadının onu gördüğü ağaç dibine gelmiş, durmuştu. Kardeşinin ağlamaya başlarken çıkardığı ses, olan biteni galiba anlatmıştı ona. O sesle başlamış, o sesle bitiyordu. Arada, fazladan, sadece minibüs kapısını kapattıkları an vardı, ama onda bir sonucun saklı olması şart değildi ki, minibüse binilir ve inilebilirdi, minibüsle gidilebilir, geri gelinebilirdi. Şimdi böyle olacak mıydı peki? Hayır.

Sen, Naci Bey, bal gibi yuva özlemi çektiğin son mesai yıllarında bile etüd ağabeyleri yatakhanesinin yanıbaşındaki odada yaşayan, kemanının perdesiz sapında işaret parmağının ucuyla dokunduğun tek bir sesi sıkılmadan bir akşam boyu içine çeken; seslerinle yetinip gerisine yutkuna yutkuna, üstüne yeni takım aldığın vakit dahi kurtulamadığın o boynu bükük halini, ancak odanda bir başınayken, boynuna, saçlarına, göğsüne sesler serperek kovalayabilen sen, böyle bir anda herkese ve her şeye hükmedebilmiş bir sesi duyamadan mı gidecektin? Bu hangi makama sığar Naci Bey?

'Varken varlığını fark etmedik' diye kimsenin hayıflanması gerekmiyordu. Bunu onlara hatırlatacak bir iz bile kalmamıştı geride. Sahilde gezenin ayağını, oturmaya kalkanın kıçını, bacaklarını yakan taşlar denize yaklaştıkça ufalıyor, dalgaların beyaz beyaz sırıttığı bir-iki metrelik şeridin dibinde azman kum taneleri sûretine bürünüyorlardı. Dalgaların her geliş gidişinde alçalıyor, yükseliyorlardı. Naci Bey'in usul usul, yumuşacık alabora olan vücudunun deniz dibinde açtığı oyuk, daha onu kıyıya çektikleri sırada orta-

dan kalkmıştı. Şimdi jandarma karakolunun önündeki minibüsün çevresine üşüşen 'Yaaa... nerede oldu?'lara şemsiyeci çocukların her biri ayrı bir yer gösteriyordu. Aralarındaki kopya kâğıtlarıyla birlikte iğneyle birbirlerine tutturulmuş kâğıtların en üsttekine saat 16.35 sularında, karakolumuzdan... yazdıktan sonra başını kaldıran astsubaya erlerden biri "50 metre kadar solda" öteki "100 metre ilerde" demişti. Artık mendil uzatılmayan, az önce güç belâ yaktığı sigaradan acemice nefesler çeken genç kadının, gömleğini pantolonunu giymiş, cebindeki parayı kontrol etmiş kocası, geride birşeyler kaldı mı diye bakmaya gittiği sahilde, bir saat kadar önce kayınpederinin torunları tarafından ellerine yapışılıp denize doğru götürüldüğü yeri saptayamamıştı. Onu üzerlerine yatırdıkları taşlar da sır vermiyordu. Onlara kalsa verirlerdi belki, ama güneş bütün izleri yok etmişti. Buhar olmuştu Naci Bey'den akan, damlayan ne varsa. Adam dönüp önünde minibüsün durduğu jandarma karakoluna doğru yürüdü. Taşların sıcakta tozlu tozlu uyuşmuş yattığı yol kenarında durdu. Pansiyon bahçesine gitmeye niyetlendiğini anlayanlar oldu. Tekrar yüzünü denize çevirdi. Ne arıyordu o kıyıda bakışları?

Sen zaten, müdür kendine muavin seçerken de 19 senelik sicilini alıp avluya kaçmıştın Naci Bey; "en kıdemliyi muavin yapacaklarmış" dediler diye, ortada çok gözükürsen hevesli sanırlar diye. Müdür unutmuştu seni, senden sonra gelenin topu topu 10 sene hizmeti vardı, müdür odaya bakmış, onu görünce tereddütsüz kararını vermişti de, sonra koridorda sana rastlayınca yüzünün rengi atmıştı adamın. Öyle anlatmıştın. Oysa seni muavin yapacaklarından emindin de, ayıp olmasın diye, herkesin ortasında övülürsen utanırsın diye bahçeye çıkmış, gelip seni bulmalarını beklemiştin. Sonra o... 69-70'in

açılışında mıydı, kazara öksürük tutmasa, "en eski hocalarımıza" teşekkür edilirken gene atlanacaktın ve ikinci sırada sayılman gerekirken en sona zar zor eklenmiştin. Bu kadar da olmazdı ki, Naci Bey! Bak, seni üzerlerinden çektikleri anda, sana son kez dokunmuş o küçücük taşlar ya da azman kum taneleri, senin ağzını burnunu tıkayıp soluğunu kesen açık mavi jölenin derinliklerine dalıp kayboldular, o düştüğün yeri Mozart gelse bulamaz, Naci Bey!

Kadın ikinci sigarasının dumanını da neredeyse dudaklarına değdiği anda uzaklara savururken, dirseği açılır-kapanır masaya dayalı, alnını avcuna gömmüş, mırıldanıyordu. Çevresi tenhalaşmıştı. Omzuna iki kez dokunup çekilen ellerin sahipleri yavaş yavaş dağılmışlardı. Ayrıca, artık herkes gereken bilgileri edinmişti. Naci Bey'in öğle yemeğinde gene önden zeytinyağlı, ardından şiş -yanında pilavla- ve sonra tatlı -kadayıf mıydı, Kemalpaşa mı?- yeyip kahvesini içtiği öğrenilmişti. sahile inmek için "akşamüstü" kavramını "öğleden sonra"ya doğru çekmeye kararlı çocuklarla her günkü mücadele yapılmış, kaybedilmişti. Şemsiyeci çocuklar aracılığıyla birilerine para yollanmış ve gölge satın alınmış, ellerde gazeteler veya tenlerde güneşyağları, Naci Bey'in başında o kâğıt gibi hafif beyaz fötrümsü şapka, oturuluyordu. Çocuklar ne zaman dedelerini ellerinden çekip suya doğru götürmüşlerdi, bilinmiyordu. Onun ellerine sıkı sıkı yapışıp kendilerini suya bırakıyor, gelen dalgalar onları kaldırdıkça Naci Bey'in bacaklarına sürtüne sürtüne batıp çıkıyorlardı. Naci Bey, torunlarının beyaz köpüklere sarılan, sonra birden onlardan sıyrılıp parlak, sapsarı tomurcuklarıyla güneşi emen taze bedenlerini seyrediyor, beline, göğsüne sıçrayan damlalar ona bu bedenlerden birşeyler aktarıyordu. Ayağının altından çekilip tekrar gelen yığınlar onu

santim santim gömdükçe yere daha sağlam bastığını hissediyor, daha az sendeliyordu. Önce dizlerinin üstüne düştü. O sırada hâlâ gülümsüyordu. Gülümsemesi biraz donuklaşmıştı, ama vardı, gerçekti. Kendilerine yapışmış küçük elleri bırakmamaya çaba harcayan parmakları tekaüt olduğunda Naci Bey sadece, alçak sesle, "Çocuklar..." diyebildi. Duyulmadı bu. Dalgalar geri çekilirken sağ dizinden yukarısını da götürüyorlar sandığında, son kez karşıya bakacak fırsatı buldu. Gençliğinden bu yana tanrı inancı yoktu, hiçbir zaman hiç kimsenin yanında telaffuz etmediyse de dine 'safsata' derdi, ama o sırada biri önde -büyük gözüküyordu öteki arkada -daha küçük gözüküyordu- iki meleğin kendine yaklaştığını gördü. Sonra saçları suyu tel tel yararak yavaşça dibe kaydı. Çocuklardan küçük olanı bu sırada dengesini kaybetmiş, Naci Bey'in elini bırakmak zorunda kalmıştı, o da biraz dibe battı ve dedesinin yüzüyle karşılaştı, telaşla debelenerek ayağa kalktı, birden, sekiz gündür sarmaş dolaş olduğu suyun değil bir buz kütlesinin içindeymiş hissine kapıldı. Suya soktuğu kollarıyla dedesini çekiştiren ağabeyinin ağır ağır doğruluşunu izledi, onun gözlerini hiç bu kadar büyük görmemişti. Çığlığını duyan dört-beş adamın kendilerine doğru atılışından korkup kıyıya kaçtı. Gözlerini kapatıp güneşe yatmış annesi doğrulup, az ötesindeki şemsiyenin altında oturuyor sandığı Naci Bey'e "N'oluyor baba?" diye sordu, o tarafa bakmadan.

Zaten hep böyle olmadı mı, Naci Bey, Alla'aşkına? Herhangi bir yerde, meselâ sınıfta, sen yokken bile varlığını hissettirmek mesleğinin şanındanken, senin soluk alıp verişini, kalp atışını algılamak ne mümkündü... Kocaman varlığını başkalarının da yaşadığı yere lök diye oturtanlardan olmayı, haydi, sen istemedin diyelim. Yokluğun da fark edilmiyordu ki, Naci Bey!

Komşun da olmamıştı senin. Ya herkesle ancak uzaktan selâmlaştığın taşra kasabalarındaydın ya da kenara köşeye sıkışmış birtakım lojmanlarda, okul yatakhanelerinde. Komşuların ya yeni gelmiş ya da kısa süre sonra gidecek oluyordu. Kimse için uzun süre varolmayayım diye mi seçtin komşusuz yaşamayı, Naci Bey? Karın, çevrende her an iki kişi birden bulunursa dayanamaz, boğulursun diye mi kızını doğururken öldü? Sen... sen nasıl vardın, Naci Bey? Ortalıkta kan gövdeyi götürüyordu, herkes ya bizdendi, ya bize karşıydı, sen ikisinden de sayılmıyordun. Bize nerede rastlasan gülümserdin, biz de sana mutlaka selâm verirdik. Ama bir gün, özellikle öğle teneffüsünde bahçenin en kalabalık olduğu, kimin kiminle ne yaptığının başkaları tarafından pek izlenemeyeceği o zaman aralığında, bizi yanına çağırıp ne mânâya geldiğini bir türlü anlayamadığımız sözler ettin, olmadı, biz seni duyamadık, senden gelen sesleri algılayamadık, sen bizim seslerimizi duyuyor muydun, onu da fark edemedik, ama sen bu durumu fark ettin, sıkıldın, yapmak istemediğin bir şeye zorlanıyormuş gibiydin, konuşmadın bir süre, öyle yürüdün yanımızda, sonra, "Gelin benimle," dedin, bizi odana çıkardın, üç kişiydik, hatırlıyorum, odanın orası olduğunu biliyorduk, ama görmemiştik daha önce, yatağını, küçük masanı, nota sehpanı, üstünde W. A. Mozart yazılı bir sürü notayı o zaman gördük. Ve sen orada ceketinin iç cebinden o küçücük not defterini çıkarıp bize tükenmezinle yazdığın şiirlerini gösterdin, okudun, şaşkınlığımızı sindirmemiz için de zaman tanıdın bize. Senin yüzüne tekrar bakabildiğimizde, sanki o ana kadar hayatında hiç böylesine mutlu olmamış gibiydin. Bize varolduğunu göstermiştin ya, artık, "Lütfen fevrî olmayın çocuklar," diyebilirdin, "sizin gibi insanlar gerekli, gelecek için gerekli; sabırla, azimle, bilinçli tedbirli davranın lütfen." Neyin geleceği, gelecekteki neydi sözkonusu olan? O fırtınanın ortasında pek fazla incelik anlayacak halimiz yoktu, Naci Bey, anladığımız yet-

mişti: Şiirlerinle 'ben de sizin istediğinizi istiyorum' demiştin ya bize! Ama, şimdi düşününce, Naci Bey, öyle görünüyor ki, sen bizim geleceğimiz için kaygılanıyordun; basitçe, bizler için. O zaman açıkça bir şey dememiştik, ama, tavrımızla anlattığımız, herhalde, 'Hayır hocam, bu şiirler bundan böyle sizi yok saymaktan vazgeçmemize yetmez' gibi bir şeydi. Sana o zamandan bir teşekkür borcum kalmış, Naci Bey. Bunu ödemeyi çok istiyorum. Ama sen hiçbir zaman alacaklı olamadın ki. Hiç değilse böyle sessiz sadâsız ölmeseydin veya ölümün yüzüne dahi gülmeseydin, Naci Bey.

Usta'yı ziyaret

Ben senden hiçbir zaman korkmadım, usta; bilirsin, korksam korktuydum derim. Ama senin için korktum. Hem de kaç kere. İlki ne zamandı, biliyor musun: Hani bizim bir Japon radyo vardı, hani senin bir Japon radyo vardı, senindi de sen bizimmiş gibi yapardın hani; istasyonları sağ üst köşesindeki küçük pencereden -ilk başlarda hiçbir mânâ veremediğim- kırmızı ya da siyah numaralar halinde gösteren, tepesinde, telsizlerdeki gibi bir çubuk anten yükselen, lavaboların en soldakine yakın, lavabodan hafif yukarda, iki duvarı birleştiren köşeye raptettiğin çeyrek daire biçimindeki tahtanın üzerinde duran... yanında da gümüş çerçeveli bir küçücük ayet mi bismillah mı öyle bir şey dururdu, birisi hediye etmiş de onun için koymuştun oraya, söylemiştin kimin getirdiğini de, ama unutmuşum. Hatırladın di mi usta? Soruyorum diye kızma; son zamanlarda pek dalgın olmuştun. Ha, işte, o radyo; iki günde bir sabahları beni yollayıp pil aldırırdın ona. Sen o radyoyu adamınmış gibi idare ederdin usta. Sanki o küçücük kutudan sesleri çıkan şarkıcı türkücü orkestracı takdimci, hepsi senin işaretine bakar,

sen sus deyince susar, sen konuş deyince konuşur, sen "Hadi" deyince türküye başlar ya da gene senin ha demenle o anda yaptıkları işi bırakır başka bir fasıla geçerlerdi. Sen parmaklarının arasındaki saç tutamlarının, köpüklerin içine dalıp kaybolur gibiydin ama radyoyu idare faaliyetini bir an aksatmazdın. Çoğu zaman o bidolu kemanlı piyanolu tantanalar başladığında; dükkâna biraz ısındıktan sonra artık sen seslenmesen de ben duyar olmuştum; hemen bi "Oğluuum" çekerdin bana, ama öyle bangır bangır değil, usulca, bazen de ses etmez kaş göz ederdin, "vur şuna bir tokat bakalım" derdin.

Ben önceleri senin hangi programları sevdiğini bitürlü çakamamıştım. Bi seferinde istemediğin programın bi sonraki sefer özellikle sesini açtırıyordun. Ben fazla kafaya takmamıştım, usta. Onbir yaşında mıydım, neydim. Zaten her sabah daha ortalık ağarmamışken kalkıp trenlerde ezile mezile işe geliyordum, 'Bana ne' diyordum, 'usta işte, herif ne derse yapacaksın, sana ne programdan mrogramdan' diyordum içimden. Sonra çaktım numaranı, usta. Sen dükkânın kapısından içeri ayağını atan herkesin her şeyinden sorumluydun. Radyo açık kalacaktı, sen radyosuz yapamazdın, ama müşterinin keyfini anlıyordun, radyo senin takviyendi, müşteriye de kıyak oluyordu. Senin radyonda senin için ve müşteriye göre yayın yapılıyordu. Ama, ha, dedim ya, usta, işte ben ilk ne zaman senin radyoyla hiç ilgilenmediğini fark ettim, o zaman nedense iş çıkışında aklıma sen geldin. Ama, bak yalan söylemeyeyim, önce sen gelmedin. Önce başka bir şey geldi. Zaten bundan ötürü sonradan aklıma sen gelince tuhaf hislere kapıldım. Önce aklıma gelen, annemin bir gün merdiveni çıkarken, bir ayağı üstten üçüncü bir ayağı üstten ikinci basamakta, iki büklüm, elini de en üst basamağa koymuş hızlı hızlı soluklanışıydı. Orada öylece durmuş, göğsünden hırıltılar çıka-

rıyordu. Ben kapıdan bakmış, onu orada öyle görünce korkmuştum. 'Anne' dedim, cevap vermedi. Ben de soluğumu tutup onu izlemeye koyuldum. Hani, dokunsan ağlayacaktım, usta. Sonra, neyse, doğruldu kadıncağız, benim yanıma geldi, sırtımdan tutup içeri sürükledi beni, sonra da gidip yatağa uzandı. Ne kadar sürdü bilmiyorum, ama o kalkana kadar ben hareketsiz bekledim. Sonrasını hatırlamıyorum. Fenalık mı geçirmişti, neydi, bilmiyorum. Ama şimdi sen şu işe bak usta, dükkândan çıkmışım, trene binmişim, tıklım tıklım gene, onca iten kakan arasında aklım bizim küçük radyoya gidiyor, sonra birden annem o haliyle gözlerimin önünde beliriyor, ardından senin artık bana radyoyla ilgili komutlar vermeyi bıraktığını düşünüyorum. Ne ilgisi var, di mi usta?

Aslında o radyo amma zahmetimizi çekti, usta haksız mıyım? İlk büyük korkumu da o yaşatmıştı bana. Yerinden alıp dalgasını ayarlamış tekrar yerine koyarken, aman, ulan kayıveriyordu elimden, ama son anda yakalamayı becermiştim. Tabiî, daha iki aylık çırağız, ilk hareket, hemen sana bakmıştım. O anda bir tek şey düşünüyordum usta: 'Bu herif müşteri varken gelip de beni dövmez. Ama müşteri gittikten sonra... Allah vere de bir-iki şaplak atıp bıraksa' diyordum içimden. Sen, artık, bana işkence etmek için miydi neydi, ama sen pek öyle uzun süre kötülük yapacak bi adam değildin usta, herhalde sen de pek ne yapmak gerektiğini kestiremediğin için, akşama kadar tek laf etmemiştin, ben de dükkânın boş kaldığı her sefer, 'Hah, oğlum şimdi yedin işte dayağı' diye titriyordum orada, neyse, sonunda, işten çıkarken, 'Oğlum gel buraya' deyip radyoyu almıştın, durduğu yerden, bana onu Tahtakale'den gelip hep sana traş olan bir müşterinin sırf kıyak olsun diye neredeyse bedavaya verdiğini anlatmıştın, kaç istasyon alıyor, pili nereden konuyor, onları göstermiştin, sonra da, bütün bu özel

ders boyunca koruyamadığın o hafif kalınca ses tonunu uğraş didin yeniden takınarak 'Bi daha dikkatli ol, bak kırarsan harçlığından keserim' gibisinden bi laf etmiştin. Ama sen de biliyorsun ya usta, benim harçlığım bi de kesinti kaldıracak kadar mıydı o sırada Allahaşkına?

Sen galiba beni hiç dövmedin usta. Bir keresinde kulağımı çeker gibi mi yapmıştın, enseme mi bi tane patlatmıştın, tam hatırlamıyorum. Hatırlamadığım için de, dövmediğinden eminim, usta. Seni düşününce kulağım, ensem, ya da başka bir yerimde acı hissetmiyorum. Bak, meselâ ben babamı bayağı severdim, Allah için. Ama babam deyince kıçımdan bacaklarıma doğru bi cereyan oluverir. Zaten, usta, babam bana bi keresinde, "Oğlum, adam olasın diye seni usta yanına çırak verdik," demişti, "ama senin ustada da iş yok galiba, şımartıyor mudur nedir seni!" İşte, kızmıştı bana, öylesine konuşmuştu...

Şey, usta, bu son söylediğim doğru değil... Zaten onca olan bitenden sonra sen de inanmamışsındır buna. Tabiî ki babam 'öylesine' konuşmamıştı. Babam, nedense, ya sana kızıyor ya da senden korkuyordu, usta. Bir gün, düşünürken, buna hükmetmiştim. İnan bana, o sıralarda anamla babam ve enişte min arada senin adını geçirerek niçin bağrışıp çağrıştıklarını hiç anlayamıyordum. Beni yolluyorlardı, 'Git, sen git' diyorlardı. Ben şaşırıyordum, hiç olmayacak iş, babam falan gelmiş, akşam vakti, ben yalvarsam yalvarsam en çok köşeye kadar beş dakika gidip gelmeye izin var, bir de bakıyorsun bunlar gene o mevzuya dalmış bağrışıyorlar, hemen bana hürriyetin katmerlisi doğuyor... Bi tuhaflık vardı tabiî, ama neydi? Biz o sırada misket biliyoruz, içinden futbolcu resmi çıkan on kuruşluk çikolataların peşindeyiz, yaldızlarını da biriktiriyoruz, onlardan elli tanesine bir kafacı Amerikan misket değişiliyor, falan... ben ne bileyim bizimkiler niçin birbirlerini yiyor seninle ilgili olarak.

Ama ne yeme, usta. Konuştukları her neyse, başkalarının duymaması şart, bunu anlıyordum, çünkü hepsi birbirini fısıldamaya zorluyordu, hışşşt'lar, şşşştt'ler gırla gidiyordu, ama hem fısıldayıp hem de o kısılınca hışır hışır olmuş sesleriyle üste çıkıp çıkıp birbirlerini bastırmaya kalkıştıklarından boyunlarında damarlar şişiyor, babamın gözleri kızarıyor, ne de olsa onun kadar içini döküp rahatlayamayan eniştemin sıkılmış yumruğu daha sonra avucunda yer etmiş tırnak izlerine dönüşüyor, zaman zaman ablam bile lafa karışıyor, anam da 'Aman bey, deme bey' falan diye, her zamanki gibi, ortalığı yatıştırır havalarda kendi tutumunu belli ediyordu. Ne yapsın kadın, di mi usta, doğrudan girişip 'yok efendim, şöyle böyle' dese, babam iyice parlayacak. Parlayıp da bi halt edeceğinden değil, anama fiske vurmazdı, ama işte masaya bi yumruk atar, bi şey kırılır, tutar bana hiç kızmayacağı şeyden köpürür, falan işte, tahmin edersin, usta. İşte ben onları bu vaziyette bırakır çıkardım, dışarı postalandığımda, ama o saatte ne yapacaksın, bütün çocuklar evde. Gidip birinin kapısına, ıslık çalsan, mazallah, kimisinin babası terstir, kimisinin annesi ertesi gün anamı görür laf koyar, 'Oğlan ne geziyor o saatte sokaklarda' falan der. Büzülüyordum sokak kapısının az ötesinde bi yerlere. Sonra, aynen dönüyordum tabiî, ne yapayım, di mi usta?

Bi gün, gene böyle bi vaziyet vardı, ben mâlûm, çıkıp döndüm. Babam yanına çağırdı beni. Ha, bak onu da atlamayayım. Bundan ya bir ya iki gün önce, bizim mahallede komisyoncu bi Zeki Amca vardı, o gelmişti bize. Anamla babamla bi fısır fısır da o etmişti, ama öyle bağrışıp çağrışmadan. Sonra işte, ertesi gün, ya da sonraki gün, dedim ya, tam hatırlayamıyorum, babam beni yanına çağırdı. Gene ablamla eniştem var, ekip tamam yani, ama onlar konuşmuyor, sırf babam konuşuyor benimle, acayip acayip şeyler sordu, seninle ilgili, usta. 'Ustan niçin evli değil, biliyo mu-

sun' dedi. Nereden bileyim, usta. Gelen giden bir-iki müşteri, o Kemal Abi falan vardı, turistik eşya falan satıyordu, anacadde üstünde dükkânı vardı, sonra o Hacı diye çağırdıkları akşamcı herif, bir de Ziya Bey, zırt pırt gelip bıyığını düzelttiren hani, işte onlar falan sana takılırdı arada bir, yok evlisin bekârsın falan şakalaşırdınız, sana mücrim mi müzmün mü bişey derdi, sen de işte, adamına göre bi şeyler der savuştururdun, bir de bir keresinde, o Kemal Abi, tutturmuştu sana, bi akrabası mı varmış neymiş, onu al, çok iyi kadındır madındır bi şeyler anlattıydı, hattâ bi gece zorla içmeye götürmüştü seni, iş bağlamaya, ama anladığım, sen yanaşmamıştın herhalde ki, o laf daha uzun süre devam ettiydi, sonra da bi gün gelip sana, 'Hah, şimdi otur derdine yan' falan demişti Kemal Abi. O kadını bi herifle evlendiriyorlar mıymış neymiş. Peki, sen niçin o gün akşama kadar hiç konuşmamıştın, usta? O kadar aklın kalacak idiyse gidip evlenseydin... yani bi görseydin kadını. Haksız mıyım?

Ha, sonra babam, 'Bi sakatlığı falan da yok' dediydi. Doğru söylüyordu usta. Maşallah sağlam adamdın. Yokuşu bazı günler seninle birlikte çıkmıştık, sabah ben trenden çıktığımda sana rastlamıştım, aslında utanmıştım o zaman ama çaktırmamıştım, usta, 'Anam tam çıkarken bakkala yolladı' falan bi şeyler uydurmuştum, sen de ses etmemiştin, halbuki o saatte ne bakkalı, usta, herif dükkânda yatıp kalksa daha yüzünü yıkamamış olurdu. Biz niçin dükkânı o kadar erken açıyorduk, bu türlü anlamıyordum, aslına bakarsan. Senin sabah namazıyla falan da alâkan yoktu ki usta.

Yokuşu ne hızlı çıkıyordun... Sen sağlam adamdın. Babam 'Sakatlığı falan da yok, neden evlenmiyor yahu bu adam?' diye tutturmuştu. Ama, hani, öyle bi konuşuyordu ki, sanki o sorduğu şeyin cevabını biliyordu da bana buldurmaya çabalıyordu. Ben, tabiî, nereden bileceğim o yaşta, 'Nereden bileyim' diyordum, yani 'Bilmiyorum baba' diyor-

dum. Galiba o da bilmiyordu usta be; belki de bulmak istemiyordu, kendine göre.

Sorgu mu değil mi belli olmayan o acayip seansı atlattık, oh dedik. Meğerse bu daha gelecek programmış usta. Bu sorgular bi alıp yürüdü ki, sorma. Şimdi, işe bak, ulan her gün gidip geliyorum dükkâna, hani arada bir gitsen de, geldiğinde 'Ne oldu bugün?' falan deseler, bişeyler bulur anlatırsın, e, her Allahın günü de 'Hiiç, ne olsun' demekten ben bıktım usandım, babam usanmaz olur mu, o da usandı. Baktım olmayacak, bir de, ben, çocuk aklımla da olsa, tabiî kelek bi vaziyet olduğunu sezmiyor değilim ki. Arada, unuttum, bizim komisyoncu Zeki Amca gelip gidip babamı dolduruyor, hissediyorum. Ne dolduruyor, niçin, ne istiyor, hiç bilmiyorum, yemin ederim usta, ama bi pislik var, belli, tamam mı? Ha, ben, baktım olmayacak, uydurmaya başladım. İlk zaman biraz zorlandım, ama sonra... ulan ne keyif! Trende gelirken, her gün, artık neredeyse yazar mazar olacağım ha, eskiden olsa meddah olurdum, ne biçim hikâyeler uyduruyorum her gün. İşte, ne bileyim, efendim, müşterinin üstünü süpürürken düğmesini koparmışım da düğme gidip lavabonun altındaki, hani o müşteriler ayaklarını koyuyordu ya, ızgara gibi demir bi şamazingolarımız vardı, hani bir tanesinin ortadaki çubuğu kırılmıştı çat diye, müşterinin biri fazla bastırınca, sen bana verip kaynakçıya yollamıştın, ben de, elimde o kimbilir kaç kiloluk demirle, sokak sokak, imanım gevremişti usta. Hadi ben, çocuğum işte, erkeklik yapacağım diye 'Tabiî taşırım usta, ayıp ettin', falan deyip fırladım dükkândan, sen onu hiç mi durduğu yerden kaldırmamıştın usta, nasıl taşıyayım ben o landuha gibi demiri? Neyse, sonra kaynak maynak para etmemişti, her seferinde yeniden kırılıyordu, sen de o hep bize gelip traş olan marangoza tahtadan yaptırmıştın, sonra da herife acayip kızmıştın, çok para istemişti senden, sen de 'Niye'

diyememiştin, ama gözlerini tahta ayaklığa dikmiş kalmıştın marangozun karşısında. Sen öyle uzun uzun bakınca herif o 'sehpa'yı -ona 'sehpa' demişti- iyi ağaçtan yaptığını söylemişti, ben ne diyeceğini çok merak etmiştim doğrusu, çünkü bana kalırsa, müşteri traş olurken niçin ayağını öyle bi şeylerin üstüne koyuyor, ben anlamıyordum usta, sırf bi âdettir gidiyor diye o tahta parçasına para vermeni, haliyle, nasıl anlayayım? O koltuğa öyle oturmamıştım ki, saçımı hep annem kesiyordu, sonra, senin yanında birkaç aylık olduğumda, bir garip tören yapmıştın bir gün, 'Hadi gel bakalım' demiştin, ben şaşırmıştım, beni tutup koltuğa oturtmuştun. Saçımı kesmiştin, usta! O sırada kapıya gelen müşteriye de alenen "Kusura bakmayın, kapattık" demiştin. Sonra kolonya sürüp taramış, parlatmıştın. Saçıma o krem gibi şeyden de sürmüştün, mis gibi kokuyordu. Ulan, ne biçim olmuştu ha! Bi yandan acayip hoşuma gidiyor, bi yandan trende herkes sanki beni kokluyormuş gibi. Nasıl utanıyorum, bilsen. Ama sonra bir an, kalabalığın arasında, bizim dükkâna gelmiş heriflerden birini gördüm. 'Utanacak olsa koca herif utanır. Ne işte, pos bıyıklı, kapı gibi adam. O utanmıyor da ben mi utanacakmışım' dedim, daha bir sevindim, usta. Bir tek, şey oldu, mahalleye geldiğimde bizim çocuklardan daha evine girmemiş olanlar vardı, onlar parıl parıl parlayan taralı saçlarımla, kokumla dalga geçtiler, ama usta, inan hiç dokunmadı bana, çünkü biz de geçen gün bir tanesinin ayakkabılarıyla kafayı bulmuştuk, Almanya'dan abisi mi yollamıştı, neydi, erkek ayakkabısı, üstünde kırmızı, yeşil, sarı, böyle yuvarlak yuvarlak şekiller var, 'Kız ayakkabısı lan bu' diye ağlattıydık oğlanı. Ben biliyorum tabiî, birinde yeni bi şey oldu mu ötekiler çekemiyor, usta. Bir tanesi gelip benim taralı saçlarımı karıştırmaya çalıştı, itişmeye başladık orada, tam o sırada bizim bi Alaattin Amca var, komşulardan, o geçiyordu, 'Durun çocuklar' falan

deyip yanıma geldi, bana bi iltifat, bi iltifat, işte, dedi, sen, dedi, kafayı kullanırsan ustandan sanatını öğrenirsin, dedi, o zaman öbür çocuklara döndü, bakın, ona böyle yapmayın, sanatını öğrensin, hepinizin saçlarını böyle kesip tarayacak, gidip onun dükkânında traş olcaksınız ilerde, dedi. Yani usta, öyle bi sahne oldu ki, aynı gün içinde anamla babam bana hem top ayakkabısı hem bisiklet almış ben de futbolcu serisini tamamlayıp Fener forması kazanmışım gibi hissettim kendimi.

Sen beni ne kadar özene bezene traş etmiştin, usta. Saçlarım kesilmiyordu da başım okşanıyordu sanki. Koltukta otururken... ya, bak, asıl onu diyordum demin, ben koltukta otururken ayağım, o sehpa mıdır nedir ona değmiyordu ki, havada sallanıyordu. Gözüm hep senin bi sürü para verdiğin o tahta şeye takılıyordu usta. Zaten ayağım ona yetişiyor olsaydı da basamazdım ki, o lüks bi şeydi. Hani, Ziya Bey için falan demiyorum tabiî, ama, kimisi de vardı ki, belliydi usta, sırtındaki yük ayakkabısına varana dek ezmiş, yamyassı etmişti, ama bizim dükkâna gelip ayağını o şeyin üstüne koydu muydu, yerden onbeş-yirmi santim kaldırdı mıydı, ne demiştin: 'Hizmet görüyordu', di mi usta, memnun oluyordu. Senden az şey öğrenmedik be. Meselâ dükkân boş, sen oturmuş gazete okuyorsun, bekleme sandalyelerinden birinde, o sırada adamın teki giriyor içeri; işte, belli, adam geçip koltuklardan birine kurulacak, aynanın karşısına, dükkân boşken gelip bekleme sandalyesine oturacak değil ya; veya sinema gibi, bilet alıp da numaram neresi diye soracak değil, orada boş koltuklar var işte, üç tane, geçip birine oturacak, e, adamın henüz benimle de hiçbi işi yok, önce sen buyur edip traşa başlayacaksın ki, bana şunu ver bunu ver diyesin, ya da su ısıtmamı söyleyesin, üstelik sen bi şey dedin mi, zaten küçücük dükkân, ben hemen fırlar yerimden veririm, sallanmam ki, di mi, ama yok, tuttur-

muştun, içeri müşteri girince ben de mutlaka ayağa kalkacakmışım diye. Biz de kapının çıngırağı oynadıkça, zırt, fırlardık ayağa. Tabiî, sen ne dersen o olacaktı, sen ustaydın usta.

Ama bu galiba sırf benim için böyleydi. Ayrıyeten, şimdi düşünüyorum da, sen bayağı iyi bi adammışın, senin yerine başkasının yanına verselerdi belki de herif benim o ilk çaylak zamanımda hata mata affetmez döverdi beni, bilmiyorum ki. Elektrik sobasının üstündeki, kaynar su dolu çaydanlığı devirdiğimde bile sen bir-iki surat ettin, geçtiydin. Surat asmayı beceremiyordun ki zaten. Ne gözlerin izin veriyordu buna, ne incecik dudakların. Şimdi hayal meyal gözümün önüne getirmeye çalışıyorum; o duvarda asılı, çerçeveli iki diplomada güya senin fotoğrafın vardı, ama sana hiç benzemiyordu ki usta. Sana matrak bi şey söyleyeyim mi? Bu anlatacağım o zamanın hikâyesi değil, daha sonranın, en az... bi beş yılı falan var, yani senin dükkândan sonra ben birkaç yer dolaşmıştım, sanıyorum o Trabzonlu Mustafa Abinin dükkândaydı, gene öyle diplomaları var duvarda, bakıyorum bakıyorum, nerde o küçük fotoğraflardaki şiş yanaklı gür bıyıklı adı soyadı elyazısınlan yazılı Mustafa Gezgin, nerde bizim, yanağındakini göbeğine aktarmış, gözleri kısılıp büzülüp küçücük olmuş, yüzü kırış kırış Mustafa Abi! Dedim ki o zaman kendime, 'Bak oğlum' dedim, 'ustalığın şanı işte bu, ne zaman duvardaki küçük fotoğrafınlan aranda hiçbir benzerlik kalmayacak, o zaman usta olcaksın işte' dedim. Ve ne yaptım biliyor musun, usta? Gittim o gün, vesikalık çektirdim. Altı tane. Dükkândan çıkmadan saçlarımı bi güzel su serpiştirip taradım, öyle bahçe sular gibi ıslatmadan, elimi musluğun altına tutup sonra serperek -nasıl, öğrenmiş miyim, usta?-, Mustafa Abi "Ne o lan?" dedi, "Bu yaşta zamparalığa mı başladın, diye gelip enseme bi şaplak attı, şakadan. Ben cevap veremedim.

Nasıl vereyim, usta? Daha onbeş yaşında mıyım neyim, gidip de berber diplomasına fotoğraf çektireceğim mi diyeyim? Üstelik ben bile bilmiyorum o sırada, niçin öyle, sanki iki gün geç kalsam bi daha usta yapmayacaklarmış gibi telaşla fotoğrafçıya koşuyorum... Şimdi diyorum ki usta, belki de çocuk aklımlan hesap yapmışımdır o gün: fotoğrafı çocukken çektirirsem büyüyünce nasıl olsa suratım değişecek, hemen usta olurum o zaman mı dedim, ne düşündüm artık, bilmiyorum. Mustafa Abi'ye ne dedim, onu da hatırlamıyorum. Ama ben cevap vermeyince o ne dedi biliyo musun usta: "Oğlum, erkek adam öyle karı gibi ayna karşısında kırk saat süslenmez" dedi. Görüyor musun usta, adam sanki berber değil marangoz. Ulan biz bütün gün ne iş yapıyoruz orada? Gelip oturup bıyığının ucu nasıl olacak diye bin çeşit mesele çıkaran izbandut gibi herifler, affedersin, o biçim mi usta?

Ben o Mustafa Abi'yi pek sevemedim, ne yalan söyleyeyim. Gerçi adamın bize bi ton iyiliği dokundu, ama yine de, nasıl diyeyim, senin gibi değildi. Sen belki de ilk ustamdın, ondan. Ondan mı usta? Yoksa, sen, kızkardeşimin üzerini örttmelerimi saymazsan -kızkardeşim hep yorganı pikeyi atar, üstünü açardı- benim hayatta koruduğum ilk insandın, ondan mı? Ne tuhaftı usta be... Ben, bacak kadar çocuk, kaç tane kazık kadar adamın karşısına dikilmiştim, bağırıp çağırmıştım avazım çıktığınca. Üstelik ortalıkta ne döndüğüne bile uyanmamıştım, sırf senin yüzünü görmüştüm, yüzün bir başkaydı, tuhaftı, dilim varmıyor, ama zavallıcaydı, usta. Çok korkmuştun. Çok korkmuştun. Felaket korkmuştun. Yüzün ne duvardaki küçük fotoğraflara ne de her zamanki yüzüne benziyordu usta. İnce dudakların yok olmuştu. Ağzının içine mi kıvrılmışlardı, yoksa ağzın tamamen kapanıp iptal mi olmuştu? Senin gözlerin kısıktır; ama ışıklıdır, pusludur ama ışıklıdır, sen insanlara

bakardın, baktığını görürlerdi senin, görürdük, gözlerin kısıktı ama sen bakınca baktığın anlaşılırdı. O gün gözlerin koskocaman olmuştu, üstelik gözlerin güzelmiş usta, hep öyle kocaman açа açа baksan valla sana pek az kadın hayır diyebilirmiş, ama bakmıyordun, gözlerinden pus da gitmişti, bu kez senin gözlerini görmüştük usta, ama sen bakmıyordun ya da bakıyor ama görmüyordun, sanki dükkânın kapısına dayanmış o -beş kişi miydi, on kişi miydi, usta, şimdi yalan söylemiş olmayayım- insanların arkasında, üstünde biryerlerde film milim oynuyordu, sen tehdit mehdit herbişeyi bi kenara bırakmış onu seyrediyordun. Ama herifler üstüne üstüne geliyordu usta! Ben ne zaman aranıza dalıverdim bilmiyorum. Avazım çıktığı kadar bağırdım. Ne diye bağırdım? Hatırlamıyorum. Kemal Abi'ler falan kahveden mi çıkıp geldiler, her zaman sana şöyle kaşının ucuyla lütfen selâm verip geçen o elektrikçi bile niçin gelip araya girdi, o asık suratlı matbaa malzemesi toptancısı, gerçi iş bittikten sonra yanımıza yaklaşmıştı ama, gelip niçin, "Nüzhet Bey, hadi git kahvede bi çay bi şey iç, soluklan bi onbeş dakika, ben dururum dükkânda çıraklan, gelen müşteriyi de oyalarız," dedi, sana iyilik etti, hiçbirini bilemiyorum, anlayamıyorum. Çünkü sen onlarla akşamüstü hemen yanıbaşımızdaki lokantaya takılıp içmezdin, "Ablam bekler, geç kalırsam merak eder," falan derdin, gitmezdin, anlatırlardı ya hep, arada binbir ısrarla seni götürmeyi başarırlarmış, bu sefer de daha ilk kadeh bitmeden kalkarmışsın, yine benzer bahaneler uydururmuşsun. Madem gelip seni o Zeki Amca'nın adamlarından kurtardılar, ablan öldüğünde cenazeye niçin gelmediler, usta?

Korkarım sen haber vermemiştin. Valla, o zaman aklıma gelmedi, ama şimdi buna inanıyorum. Beni de götürmek istememiştin. Ama o gün dükkânı kapayıp gideceğini söyleyince ben üsteleyip öğrenmiştim. Çünkü gözlerindeki pus

falan değildi artık, basbayağı ağlıyordun usta. Koca adam, burnunu çeke çeke ağlıyordun. Yolda, peşinden gelirken, kendi kendine mırıldandığını duyuyordum. Cami avlusunda garip bir şekilde yalnızdın, usta. Komşularınız vardı. Tabutu taşımak için itişenler hiç de az sayılmazdı, ben daha sonra ne ıssız cenazeler gördüm, Fatih'te çalışırken. Cenaze namazını kılan kalabalık; bir bakarsın, dağılıvermiş, meğer cenazenin sahibi birkaç kişiymiş, ötekiler camiden çıkıp girmişler sıraya, falan. Senin ablanın cenazesinde hiç değilse otuz-kırk kişi vardı, ama sen niçin öyle yalnızdın usta? Yapayalnızdın. Felaket yalnızdın.

Beni ikinci kez traş edişin cenazeden birkaç gün sonraydı. Gene öyle, makasla tarağa büyü yapmıştın, saçlarımı okşuyorlardı. Usul usul okşuyorlardı. Ve, ilk seferinde olduğu gibi, kolonyamı da sürüp geri çekilmiş, başını yana eğmiş gülümseyerek bakmıştın. Memnundun usta. Yaptığın hoşuna gitmişti. Gerçi o günlerde herhangi bir gülümsemenin yüzüne birden iniveren o solgun perdenin ardında kalıp kaybolmaması mümkün değildi, ama olsun, yine de gülümsemiştin ya! Ama bu sefer, ikinci traşımda, "Saatler olsun beyefendi," diye takılmamış, "Borcunuz on kuruş," deyip, hayretler içersinde cebimden çıkardığım on kuruşu alıp diplomanın çerçevesinin köşesine sıkıştırmak gibi bi şey yapmamıştın. Ama bu sefer de bana esmişti, bilmiyorum neden, çıkarıp lavabonun yanına, fitili olmayan bir mum ya da kırmızı-lacivert kâğıttan kabukları soyulmuş bir muza benzeyen sabunla, üzerinde saçlarımın kırpıkları yapışık tarağın arasına bir on kuruş koyuvermiştim. Usta, o sesi nasıl duymuştun Allahaşkına? Ben o on kuruşu parmaklarımda sıkarak erittiğimi ve fayansın üzerine koyduğumda oraya sessizce yayılıvereceğini sanmıştım. Ama sen, bazen müthiş adamdın usta, oraya arkan dönüktü, ama daha ben on kuruşun kenarını tezgâha değdirir değdirmez, sanki -daha ön-

ce bi kere olmuştu hatırlarsın- elektrik sobası devrilmiş gibi, yıldırım hızıyla dönmüş ve görmüştün. Ben, neredeyse gözlerinin içine ellerimi daldırıp orada ne varsa dışarı çekecek, bütün ışıkları yakıp bakacak, gerekirse dürbün ya da pertafsız kullanacak, bana kızdın mı, yaptığım hoşuna mı gitti, ne düşünüyorsun, ne hissediyorsun, bu olay senin için nedir, anlayacaktım; bi şey söyle usta, Allahını seversen, çıt çıkarmadan karşımda duruyor, bana bakıyordun. Elimi geri çekmeye vaktim olmamıştı, yakalanmıştım. Sen on kuruşu aldın, ne yaptın? Sahi, ne yapmıştın, fark edemedim, izleyemedim. Bir tek şeyden emindim, ikimizden başka kimsenin bilmediği bir garip yöntemle, sana sarılıp öpmüş gibiydim; senin, yine ikimizden başka kimsenin izlese bile anlayamayacağı bir ayinle benim saçlarımı kesip kolonyalar sürmen ve taramana karşılık olarak.

O on kuruşu ne yaptığını sonra anladım, bildiğin gibi. Sen yokken dilenci gelmişti, yaşlı bir kadın, hava soğuktu, kapıyı aralamıştı, seni bekleyen iki müşteri vardı -üç de boş koltuk... dükkânında senin dışında iki kalfa çalışabilecekken niçin yalnız çalışıyordun usta? Bunu bir türlü sormak kısmet olmadı sana-, kapı aralanınca soğuk giriyordu, yerimden fırladım, ama kapıyı yaşlı kadının suratına kapamak da olmazdı, üstelik dilenciye para vermeyi bir çeşit büyüme belirtisi mi saydım, nedir, ayrıca o sabah çıkarken saçlarımı senin kestiğin vakit yaptığın gibi taramaya çalışmıştım; elimi cebime attım, sadece bir tane bir lira vardı bak, sahi aklıma geldi, benim babam benim kazandığım paraya hiç el sürmezdi, sadece birkaç kere, 'Çarçur etme, biriktir de üstüne başına bir şey al, bize de fayda,' demişti-, telaş içinde çekmeceni açtım, çok gerekmedikçe karıştırmazdım, bilirsin, bana aferin demiştin bir kere bunun için, çekmecende, jiletlerin, ipliklerin durduğu küçük karton kutuda bir on kuruş vardı, onu alıp dilenciye verdim.

Usta, sen ne garip adamdın, o on kuruşu dilenciye verdim diye benimle bir gün hiç konuşmadın, bir-iki gün de hiç yüzüme, gözlerime bakmadan konuştun. Ben nereden bileyim usta, bir akşamüstü, sokaktaki dükkânların çoğu ve bizim küçük Japon radyomuz kapandıktan sonra sen beni oturtup traş ettiğinde lavabonun yanındaki fayansın üzerine bıraktığım o on kuruştan ayrılmanın seni böyle, yakın bir dostun tarafından terk edilmiş, ihanete uğramış gibi yapacağını?

İşte o zaman da gidip elektrik sobasının önünde dikilmiş, gözlerini kapayıp durmuştun. Tıpkı babamın gelip beni seni yanından alacağını söylediği günkü gibi. Ben, herhalde dizleri soğuktan ağrıyor, dizlerini ısıtıyor, diye düşünmüştüm, gidip elektrik sobasının yanında duruyordun ya, ama orada durmanın elektrik sobasıyla ilgisi olmadığını sen dalıp bir adım daha atarak sobayı devirdiğinde anlamıştım. Allahtan bunu yapmıştın, yoksa kıpırdayacağın yoktu; kimbilir ne kadar dikilecektin orada, ben de ne yapacağını bilemez halde, biraz da korkarak, Yarabbim, inşallah şimdi bir müşteri giriverir içeri diye, bir yandan gözlerimi senden ayırmamaya, bir yandan kapıyı kollamaya çalışarak helâk olacaktım. Öyle gözlerini kapayıp, dermansız, yalnız, yüzün duvara dönük dikildiğinde seni... merak ediyordum usta. Komik ama, sanki caddenin ortasında öyle duruyormuşsun da şimdi bir kamyon falan gelip seni eziverecekmiş gibiydi; o küçücük tıkış tıkış dükkânın içinde...

Babam aslında fena adam değilmiş be usta. Onca doldurduştan sonra, bana, "Bir daha gitmeyeceksin işe, bitti!" dese, ben ne yapacaktım usta, kaçıp gelecek halim yoktu ya... ve, sen ne yapacaktın usta?

Babam çok arada kaldı. Senin beni traş ettiğin günü anlatıyordum demin, gürültüye geldi. O gün ben pırıl pırıl, herhalde biraz da omuzlarım kalkmış, boyum birden yirmi

santim atıvermiş gibi, anlıyorsun, ışıklar saçarak eve daldığımda anam sarıldı bana. Gözlerinden ne okunuyordu, biliyor musun: Yahu, ne iyi ettik de şu çocuğu berbere çırak verdik, bak eli yüzü nasıl değişti. Yarın öbür gün kalfa olur, usta olur, bakarsın üç-beş kuruş bir şey de bulunur, dükkânını bile açar. Babam da, oturduğu sedirden seslendi, gel bakayım sana, ulan parlamışsın falan dedi. Amaa... O gece gene Zeki Amca gelip de beni öyle görünce, ben de birileri gelse görse diye dört gözle bekliyorum, beklemez olaydım, herif bi huylandı, anlatamam. Kaşlar gözler, fısıltı falan, derken, hadi bakalım, buyrun, biz gene içeri postalandık. Usta, inanmayacaksın, ama vallahi herif, gözlerinden ateşler çıkararak, senin beni traş etmenle ilgili bi haltlar konuşuyordu.

O herif, komisyoncu Zeki Amca, neyin peşindeydi, hâlâ tam anlayamadım. Senin dükkânın yeriyle ilgili bi derdi vardı herifin. Seni oradan çıkarmak istiyordu, senin üstündeki atelyeyi falan ayarladığını, bir tek senin razı olmadığını söylüyordu, binayı bilmemne yapacakmış filan, bişeyler vardı işte. Ama, bütün bunların senin evlenmeyişinle, beni traş etmenle ne ilgisi vardı usta?

İşte, neyse, babam bana "gitmeyeceksin" dese, ben de bir daha senin yüzünü zor görürdüm, sen de bir daha benim yüzümü zor görürdün, bir daha birbirimizin yüzünü zor görürdük usta. Ayrıca, ben de yaldızlı çikolatalardan serîmi tamamlayamaz, o formayı alamazdım. Çünkü kendi paramla ancak haftada beş-on tane alabiliyordum, sen bana her hafta bir kutu getirmeye başlamıştın ve bir kutuda tam yüz tane vardı, usta! Ayrıca, ben, biliyorsun Fener'liydim ve işe bak, Beşiktaş serisini tamamlamak kısmet oldu, onun formasını verdiler gittiğimde. Şimdi, bir yandan seviniyordum, kazanmıştım, ama, ben, o sırada on iki yaşıma mı ne giriyordum, Beşiktaş formasını giyip nasıl top oynardım usta?

Demek ki, sen benim sevincimdeki burukluğu derhal sezip iş zamanı, günün ortasında dükkânı bırakıp Sirkeci'ye inmeye kalkınca yaşadıklarımı yaşayamayacaktım, babam beni seni yanından alsaydı. Sen gittiğinde, inan biliyordum, hissediyordum, benim için bişeyler yapmaya gitmiştin, bundan emin olduğumu bile söyleyebilirdim. Sezmiştim belki bunu da senden öğrenmişimdir usta. Sonra, elinde o paketle içeri girmiştin, sanki kuru temizleyiciden kırk yıllık pardesünü alıp gelmiş gibiydin -hoş sen kırk yıllık pardesüne de kayıtsız kalmaz, temizleyiciden alınca kaldırır tutar, evirir çevirir, yakasını kollarını okşardın ya-, dünyanın en olağan durumunu yaşıyorduk sanki, ben heyecandan buz kesmiş, o paketi bana vermeni bekliyordum, biliyordum, görüyordum, ambalaj kâğıdı saydam olmuştu, içinde Fenerbahçe forması vardı... Ama vermiyordun usta, bir türlü vermiyordun. Götürdün pakedi köşedeki küçük sehpanın üzerine koydun. Eve götürmek üzere aldıklarını koyardın oraya. Benim paketi de oraya koymuştun. Hadi, diyelim ki iş çıkışında verecektin, korkacak telaşlanacak bir şey yoktu; ama daha paydosa en az üç saat vardı, usta! Benim için, her sabah trenden inip yukarı yürürken önlerinde durduğum, topları, kramponları, formaları seyrettiğim spor mağazaları diyarına gittin diye lavabonun yanına ne kadar on kuruşum varsa koyabilirdim, seni o kadar sevmiştim, ama şimdi sana kızıyordum usta! Yine seni üzseler, gözlerini kapayıp elektrik sobasının orada öylece dikilsen, başımı bile çevirip bakmayacaktım sana. Müşteri falan da gelmiyordu ki, oyalanayım, ikimiz oturuyorduk dükkânda. Sen kendine işler yaratıyordun, benden de ıvır zıvır bir şeyler istiyordun. Her seslenişinde ben kafamdan gerisini "...o paket senin, al da aç bakalım" diye tamamlıyordum.

Ve bu böyle paydosa kadar sürdü. Giyindin, ben de paltomu giydim. Çıkıyoruz artık. Kapıyı açtın, çıkıyoruz, usta!

Bana dönüp "Eee?" dedin, kızgınlığım saflığını yitirdi, hayret karıştı içine, sulandırdı onu. "Formanı dükkânda mı bırakacaksın?" diye sordun. Ah! İşte böyle sordun usta... Hemen koştum içeri, pakedi yırtarken öfkemi boşalttım, forma görünmüştü ama onu saran kâğıdı ne kadar çok yırtıp koparırsam mutluluğum o kadar artacaktı, tek kelimeyle vahşiceydi usta, rüya görüyordum, yatağımın bir kol boyu üzerinde Fener forması asılı duruyordu, kapalı gözlerimle görüyordum onu, ama ellerimi kollarımı çarşafların, yorganın altına saklamışlardı, çarşaf parmaklarıma dolanıyor, kolumu çıkarıp formaya uzanamıyordum, her hamlemde yırtılan kumaş parçaları sağa sola saçılıyordu, etrafımda oluşan manzaraya bakılırsa, tek başıma, sahaya konfeti yağdıran koca açık tribüne bedeldim, hoş o zaman konfeti falan yoktu usta, kurdela bile yoktu, sadece, maçtan gelenin sesi kısılmış olurdu, maçtan dönenler mahalleye geldiğinde biz de önceden bir süre ortalıkta gözükmeyip birbirimize çaktırmadan onların arasına karışmaya bakar, sesimiz kısılmış gibi konuşurduk, maça gitmiş havası atardık ya da daha büyükler maçtayken formalarımızı çeker, kendi oyunumuza tezahürat yapardık. Hepimizin forması yoktu. Ama benim vardı artık, usta! İşte, elimdeydi. Tutup açtım onu, karşısına geçtim, arkasını çevirdim, numara yoktu, anama bir 10 numara yaptırırdın eski bir beyaz faniladan falan kestirip, dert değildi. düşünsene usta, sen bana Fener formasını almasan ben 10 numarayı Beşiktaş formasına mı yaptıracaktım? O zaman Nedim olmazdım ki, Birol olurdum! Formayı beceriksizce katladım. Peki onu öyle açıkta mı götürecektim? O sırada elin uzandı, ellerimde tortop olmuş sevincime doğru. Sen, tabii, ben paket kâğıdını parça parça etmeye girişir girişmez, cebinden bütün gün orta sehpasında müşteriler için duran, giderken her akşam eve götürdüğün gazetelerden birini çıkarmış, orta sayfasını çekip almış, ben

bakıp ilk hevesimi savuşturduktan sonra formamı yeniden sarmak üzere hazırlamıştın. Elinin göğsüme batırdığım formaya uzanışı onu alıp yeniden paketlemek için miydi? Bilmiyorum. Ama herhalde değildi, çünkü ben şimdi düşününce çok garip bulduğum o hareketi yaptıktan sonra da senin ilk işin formayı paketlemek olmamıştı. Ben, senin uzanan elini ne yapmıştım, hatırlıyorsun değil mi usta: Alıp öpmüştüm! Elini öpmüştüm ve başıma götürmüştüm. Başka ne yapabilirdim ki usta? O andaki gülüşünü hiç unutmayacağım, gözümün önünden hiç gitmiyor. Esrarlıydı usta; benim bilmediğim, Japon radyosunda işareti bulunmayan bir dalgadan, numaralanmamış veya numarasını benim bilmediğim bir istasyondan gülmüştün. Sonra formayı usulca aldın elimden. Ben o sırada öbür elindeki gazete kâğıdını fark etmiştim, formayı paketleyeceksin sandım, ama sen formayı tıpkı demin benim yaptığım gibi açıp tuttun, benim üzerime tuttun, beni onu giymiş halde canlandırdın gözünde, seyrettin, ancak ondan sonra benim küçük pakedimi hazırlayıp bana verdin. Paket yapışın da saç kesişin gibiydi usta, insan dikkat etmese hiç duyamayacağı küçük hışırtılar çıkmıştı sadece. Ve... elini öptüğüm anda fark etmiştim, şimdi seyrederken daha bir sindiriyor, emin oluyordum: Senin ellerin yumuşacıktı, pürüzsüzdü, basbayağı güzeldi usta; parmakların zarifti.

Oysa şu işe bak, babamın beni senin yanından almak istemesine yol açan, senden korkmalarıydı. Hele bana bir de hediye almış olmandan çok korktular usta. Bereket versin, babamın inadı zaman zaman kötülüğe yarıyordu, ama iyiliğe de yarayabiliyordu ve kalkıp gelerek seni kendi gözleriyle görmek, tanımak istemişti, beni senin yanından almadan önce. Ve dükkâna asık suratla, sanki alacağını istemek üzere girmişti; beni dışarı yolladığınızda ne oldu, ne konuştunuz, sana neler dedi bilmiyorum, ama döndüğümde sus-

muş oturuyor, iç geçirip duruyordu ve kalkarken senin tekrar tekrar, "Siz bilirsiniz, ama bu çocuk çabuk öğreniyor, yapmayın, kesmeyin önünü," demene karşılık hiç renk vermemişti, yalnız sen sonunda, "Hem bakın, benim kimsem yok, bana bi hal olursa, inşallah sizin oğlan o zaman yetişmiş, işi eline almış olur, o zaman, işte hazır tezgâhı var burada," diyerek adamı iyice şaşırttığında, genzinden boğuk bir, "Canım, Allah gecinden versin," çıkıp utana sıkıla senin ayaklarının dibine düşmüştü. Ya, usta, babam öyle demişti sana: "Allah gecinden versin" demişti. E, "Niçin benim oğlumu özene bezene traş edip adama benzetiyorsun, niçin ona forma hediye alıyorsun, senin hakkında niçin ileri geri bisürü laf söylüyorlar lan!" diyemezdi ya...

O gün babam nedense zihni fazlasıyla bulanmış görünüyordu. Başkalarının da hayatını tehlikeye atacak bir karar verme durumundaki, önemli mevki sahibi adamların -ne kadarı poz ne kadarı sahici bilinmez, filmlerde öyle görüyoruz en azından- halleri gelmişti üzerine. Kolay değildi usta, seni aklayacak, beni tehlikeye atacak ya da, ne bileyim işte, etrafındaki birilerine savaş açacaktı, falan.

Sonuçta, biliyorsun, babam beni senin yanından almadı; ama Allah da gecinden vermedi. Önce sende bir gariplik başladı, usta. Japon radyosuyla ilişkini kesmiştin. Sanki ona küsmüştün. Sabahları ben açıyordum, bütün gün, ne çalarsa çalsın, sen hiçbir şey demiyordun. Radyoyu duymuyor muydun ne? Ona davranışın bana neyi hatırlatıyordu, biliyor musun? Ben sana verdiğim on kuruşu daha sonra bilmeden çekmecenden alıp dilenciye verdiğim zaman bana küsmüştün, benimle ya konuşmuyor ya da asla gözlerime bakmadan, ancak bir-iki kelimenin dudaklarına dokunup havada uçmaya başladıktan sonra bana kadar ulaşmasına izin veriyordun hani, radyoya da işte böyle küsmüştün. Bu halin bana kızkardeşimi hatırlatıyordu usta.

Sana bakıp kızkardeşimi hatırlayışım sadece bu küsme hikâyesinde olmadı. Bana göstermek istememişlerdi, ama görmüştüm; gazetedeki fotoğrafına baktığımda da, dilim tutuldu bir daha hiç konuşamayacağım, felç oldum bir daha asla ne parmaklarımı ne gözkapaklarımı oynatabileceğim sandığım anda da, gözümün önünden kızkardeşimin yatağında yatışı, uykunun incecik vücudunu eğip büküp ona verdiği şekil geçiverdi; ayaklarını birleştirir, dizlerini karnına doğru, bel hizasına kadar çeker, sağ yanına yatıp sağ kolunu dümdüz ileri uzatır, başını onun üzerine yaslar, sol eliyle göğsünü, boynunu tutardı. Sanki vücudunun bu bölgesi düşmanların onu zedeleyebileceği, yaralayabileceği tek yerdi ve sol eli onun muhafızıydı ve boynuyla göğsü arasında gidip gelerek aslında devriye geziyordu. Ama sol elinin bu uğraşı çok anlamlı değildi, çünkü ileri uzattığı sağ kolunun ucunda onun küçüklüğünü, korunmasızlığını, tehlikelere açıklığını dosta düşmana ilân eden o yarı açık sağ eli usul usul kımıldardı. Parmaklarını onu ancak pek çok kereler seyrettikten sonra fark edebildiğim küçücük hareketlerle kırıp kırıp açar, eli yere değmez, insan gözünü kızkardeşimin minik parmaklarıyla yatağın yüzeyi arasındaki daracık boşluğa uzun süre dikerse bütün vücudun havada salındığı, hafifçe süzülerek odanın içinde dolaşabileceği ve bu bilinçsiz gezintisi sırasında her türlü belâyla yüzyüze gelebileceği izlenimine kapılırdı. Annemin arada bir bizim yattığımız yere göz attığında telaş içinde kızkardeşimin üzerini örtmeye girişmesi bu yüzdendi sanıyorum.

Senin üzerini de örtmüşlerdi usta. Ama öyle örtmemişlerdi. Belki de yine senden korkularından örtmüşlerdir. Beyaz bir çarşafla örtülmüştün. Başını sağ koluna yaslamış, dizlerini karnına doğru çekmiştin. O çarşafın altından gördüm bunu; pakedin içindeki formayı gördüğüm gibi gördüm, eminim. Sağ elinin parmakları hafif kırıktı. Yalnız, kızkar-

değimin bütün o aşırı hassas, her an zedelenebilir haline rağmen yüzünde insana âdetâ "Benim için meraklanmayın, benim şu an bulunduğum yerde otomobiller, kamyonlar, Zeki Amca'nın adamları, çocukları yutan büyük çukurlar, devrilebilecek elektrik sobaları falan yok," diyen, insanı yatıştıran, huzur veren, meselâ beni derhal onun mışıltısının sardığı havayı soluyarak uyumaya teşvik eden bir ferahlık, dokunulmazlık ifadesi olurdu; senin gözlerinde bu ifade hiçbir zaman olmamıştı, o son fotoğrafında da yoktu. Ama puslar ardına saklamaya çalıştığın o tedirginlik de yoktu. Sana epey acı çektirmişlerdi usta, belli oluyordu. Bir gün öğle vakti gelip, elini senin göğsüne bastıra bastıra konuşan, senden para isteyen o adam mı öldürdü seni? Benim korktuğumu anlamış, dışarı yollamaya çalışmıştın beni, o sırada o herif bana bakmıştı, ben ona bakamamıştım, usta, keşke baksaydım, şimdi katilini yakalatabilirdim belki. Ama... seni o mu öldürdü usta? Peki, ben hiç anlayamadım, niçin bir lastik hortum parçasını boğazına kadar sokarak boğdu seni? O da mı çok korkmuştu senden?

III.

Bir soygun hikâyesi

Kale

Vicdan sahibi Yuppie'ler
haline gelen eski arkadaşlara...

Birilerini soyarak elimizde nihayet üç-beş kuruşun bulunmasını sağlayabileceğimiz yollu baştan çıkarıcı fikirlerin aramızda sıkça uçuşmaya başladığı sıralarda inşaat henüz devam ediyordu. Karşımızda sadece birtakım tuğlalar, briketler, kalaslar, beton karma makineleri, hortumlar, pis sular, kireç ve kum yığınları gördüğümüz sürece elbette o binayı hiç konu etmedik. Banka falan soyamayacağımızdan emindik, ganyancılar, totocular ve bunlar gibi, belirli anlarda bol miktarda parayı süratle toplayan ve bunu düzenli olarak yapan dükkânlar, büfeler üzerine kafa yoruyorduk. Ama, herhalde o sıralarda hiçbirimiz ciddî ciddî soygun yapmaya kalkışabileceğimizi tasavvur etmediğinden, bu konuşmalar hem kararlı biçimde, somut girişimlere yolaçacak yöntemlilik ve sistemlilik içersinde sürdürülmüyordu hem de gecelerin ileri saatlerinde, uyuklama-sayıklama ortamlarında yapılıyor ve kendimizi birer birer buz gibi bir rehavet hissine terk etmemizle sonuçlanıyordu. Rehavetimiz bile sıcak değildi, çünkü oturduğumuz apartman sözüm ona kaloriferliydi, ama kalorifer doğru dürüst yakılmıyordu, ayrı-

ca soba kurmamız imkânsızdı, ikimiz de çalışıyorduk, eve yorgun dönüyorduk, sobayla uğraşamazdık, hem o saatten sonra yakılacak soba tam evi ısıtacakken biz yatağa girmiş olacaktık, üstelik yanmayan kalorifer için her ay ödediğimiz paranın üzerine bir de soba için yakıt parası harcayamazdık. İkimizin aldığı parayla ay sonunu güç belâ getiriyor, nadiren kitap falan alabiliyorduk. Tayfun'un sevgilisi Tülin'in de bizden farkı yoktu. (Aslında tam da 'yoktu' denemez, çünkü o, ortada para olmamasına rağmen zaman zaman -pek çok zaman- bir sürü lüzumsuz masraf yapabiliyordu. Tabiî arada sırada eve birtakım çiçekler falan konması veya doğru dürüst yemekler yapılması ya da renkli, iç açıcı bir masa örtüsünün alınması tamamen lüzumsuz da sayılmazdı; ama...)

Üçümüzün de hayalleri iddialı, abartmalı, devâsâ değildi. Ben sıkı bir müzik seti istiyordum, öncelikle. Tabiî seti kendi evime kuracaktım. Param olursa niçin kiracılığın meşakkatli yaşantısından kendimi kurtarmayı düşünmeyeyim ki, değil mi? Şöyle adam gibi bir dünya turunda da gözüm vardı hani. Bir de araba alırdım. Bir de, belki güneyde biryerlerde küçük bir yazlık evim olsun isterdim.

Tayfun'la Tülin'in paraları olsa ilk yapacakları, muhtemelen Tayfun'un kafasında canlandırdığından daha büyük, Tülin'in istediğinden daha küçük bir ev alıp evlenmek olurdu. Yıllardır evlenemiyorlardı. Gerçi bunda biraz, Tülin'in ailesinin, zaman zaman durumu kurtarmak için çıkardıkları olaylara rağmen kızlarının Tayfun'la asla resmîleşmemiş ve âkıbeti belirsiz nişanlılığını kanıksamış bulunmalarının, Tülin'in sık sık bize gelip Tayfun'la kalabiliyor oluşunun da rolü vardı. Ama paraları olsa niçin tek kişilik bir yatakta, seslerini bana duyurmamaya çabalayarak sevişsinler ki, değil mi?

Aslında paramız olsa neler yapardık diye uzun uzun an-

latmak istemiyorum. Çünkü bunları sizlerin de çok kolay tahmin edebileceğinize inanıyorum. Tabiî mesela Tayfun'un balıkçılık tutkusunu bilmediğinizden, adamın durup durup birtakım Fransız oltalarının markalarını sayıkladığına tanık olmadığınızdan, onun, eline geçecek ilk yüklü parayla gıcır gıcır bir olta takımı alabileceğini, eğer daha fazla parası olursa bir tekne almak isteyeceğini tahmin edemeyebilirsiniz. Yine de bizim hayallerimiz fazla uzağımızda bulunmayan, hattâ zaman zaman temas edebildiğimiz bir evrenin ötesine geçmiyordu.

Hah! Belki şöyle özetleyebilirim: Birtakım manasız işlerden, sırf aybaşı geldiğinde gidip bankaya ev kirası yatırmak, karnımız acıktığı için mecburen birşeyler yemek amacıyla çalışmaktan kurtulmak istiyorduk. Zengin olunca, belki yine çalışabilirdik, ama istediğimiz işleri yapardık. Ayrıca, arada sırada, canımız bir şeyi çok çektiğinde alabilirdik, istediğimiz zaman seyahat edebilirdik, falan...

Nereden, nasıl bol para bulabiliriz diye ne kadar çok konuştuğumuzu ve bu arada, hepsini sonra çeşitli imkânsızlıklar öngörerek elediğimiz ne gibi alternatifleri tartıştığımızı anlatmayacağım. Bu sürecin ulaştığı sonuç, net olarak, elimizde yüklüce bir para olmaksızın herhangi bir iş kuramayacağımız, sonradan kendisi çok para getirecek bir mekanizmayı oluşturamayacağımızdı. Zaten soygun fikrine bütün bu süreç içinde zaman zaman yaptığımız espriler dışında- cidden yaklaşmamız, gerçek bir imkânsızlıkla karşı karşıya bulunduğumuzu iyice anladıktan sonra oldu.

Bir akşam otururken Tayfun hepimizi fena gaza getirdi. "Ulan yaparız be!" dedi. "Çok iyi planlar ve işi baştan, ne pahasına olursa olsun yakalanmama üzerine kurarsak, ne zararı olabilir ki?" diye sordu. Tülin zaman zaman, "Aman boşverin çocuklar," diyordu, caymaya hazır görünüyordu, ama gerçekte alttan alta fikrin en ısrarlı takipçisi oydu. Üç-

beş günde bir, "Baksanıza, filanca yer olmaz mı?" diye yeni bir öneriyle geliyordu.

"Biz soygun yapabilir miyiz acaba?" tartışması üç-beş haftamızı aldı. Ama bu aşamayı geçtiğimizde hepimizi garip bir inançlılık hali sarmıştı.

İşte inşaatın kaba kısmı bu sıralarda tamamlandı. Ve o zaman gördük ki, bizim apartmanla az ötedeki başka apartmanların arasında kalmış arsaya resmen bir köşk yapıyorlardı. O arsanın bir köşesinde eskiden küçük bir ev vardı, inşaata başlarken onu yıkmışlardı. Gerçi arsayı satın alanların o küçücük evin sahiplerine ödedikleri para hakkında mahallede epey söylentiler dolaşmıştı, ama genel olarak, bunları eski evin sahiplerinin uydurduğuna inanılıyordu. Bakkaldan manavdan bu tür haberleri istemese de alıyordu insan. Bu nedenle, yeni komşularımızın sosyal statüsü hakkında küçük bir uyarıyla karşı karşıya olduğumuzu sezememiştik.

Evin, yapılması haftalarca süren oyuncaklı dış sıvası, doğramalar için getirilen tahtaların miktarı, ev meydana çıktıkça sunduğu görünüm, yavaş yavaş herkesin dikkatini eskiden çocukların top oynadığı arsaya çekmişti.

Sanırım kuracağım bağlantıyı fark ettiniz... Biz tam soygun yapma fikrine kendimizi alıştırmışken, yanıbaşımıza ya taşradan kente yanlarında bir servetle göçmüş ya da sonradan küpü doldurmuş birileri taşınıyordu. Bizim daireden çıkıp kırkelli basamak merdiveni inmek, o köşkümsü konağımsı, alaturka-modern tuhaf binanın bahçesine girip on-onbeş metre yürümek, o servete dokunabilmek için yeterliydi.

Tabiî biz de bütün zihnî faaliyetimizi o eve taşınacak insanları tanımak, hem de yakından tanımak fikri üzerinde yoğunlaştırdık. Bunun için, insanların önce o eve girip oturmaya başlaması gerekiyordu. Onları bekleyerek yaklaşık iki ay geçirdik.

Bu biraz işimize gelmişti haliyle. Çünkü soygun yapalım diye konuşmak başka, ne kadarına sahip olduğumuzu bile bilmediğimiz hayatımızı tehlikeye atıp soygunu bizzat yapmak başka...

Günler geçip komşular hâlâ taşınmadıkça, Tayfun sinirlenmeye başladı. Ben onu yatıştırmak için çeşitli yollar denedim. En etkilisi, Tayfun'u karşıma oturtup kâğıt kalemi alarak soygun planları yapmam, bunları ona çizimlerle anlatmamdı. Ama sonunda bu işi sadece onu oyalamak için yaptığımın farkına vardı. Bana, "Tufan, biliyor musun," dedi, "aslında sen sadece beni oyalamakla kalmıyor, kendi zihninde bir çarpıklık da yaratıyorsun: Bir süre sonra, kendini soygun yapmış gibi hissedeceksin, ama bir de bakacaksın ki yine elde para mara yok."

Haksız sayılmazdı. Ben küçük sehpamızın üzerinde kâğıtların üzerine krokiler çizerek ona müthiş soygunlar anlatırken garip bir zevk almaya başlamıştım. Hayatta hiç alışık olmadığım, hoşlanmadığım bir garip palavracılık iptilâsına yakalanmam an meselesiydi.

Sonunda taşındılar. Görünüşlerine bakılırsa, öyle beklediğimiz kadar batıcı, zengin ve görgüsüz, burnu havada, iğrenç tipler değildi. Yani, pek hoş tipler de değildi, ama ilk bakışta midemizi kaldıracak cinsten olsalardı, eminim soygun konusundaki kararlılığımızı artırırdı böyle bir durum.

Yine de kararsız davranmadık. Derhal evi gözlemeye başladık. Adam, karısı, biri yirmibeş biri onsekiz yaşlarında iki oğulları ve yirmi yaş dolayında kızları acaba ne zamanlarda toplu halde bir yerlere gidiyor veya herhangi bir sebeple evde bulunmuyorlardı, elbette öncelikle bunu tesbit etmeliydik.

Bu konudaki tesbitlerimiz pek iç açıcı değildi, çünkü, fazlasıyla alaturka mimarî zevklerine ve özellikle adamla karısının kılık kıyafetine rağmen, kaz sürüsü gibi hep bira-

rada dolaşan insanlar değildi. Kız bile eve akşam dönebiliyordu. Evde birileri mutlaka bulunuyordu. Sık sık da, muhtemelen yatıya, misafirleri geliyordu.

Evin tamamen boş kaldığı oluyordu, ama hem çok seyrek hem de herhangi bir düzene bağlı olmaksızın.

Ben bir ara, "Olsun," dedim, "biz evi avucumuzun içi gibi bilsek, nasıl girip çıkacağımız konusunda kesin güvenilir bir planımız olsa, bu planı yapacak bilgilerimiz olsa, evde bulunmadıkları iki saat içinde bile işi halledemez miyiz?" Tülin atılıp, "Tabiî," dedi, "yapamaz mıyız?" Nedense ikimizin de bu soruyu aslında Tayfun'a sorduğu ortaya çıktı. Sanki soygunu ısrarla savunan ve bu işin önderi oymuş gibi bir manzara... Oysa Tülin'le benim bu konudaki kararlılığımız daha düşük düzeyde olmadığı gibi, soygunu ciddî bir öneri halinde ortaya ilk süren bendim.

Bu sorulara sadece Tayfun değil, hepimiz cevap verdik. Ortaya şu sonuç çıktı: Bizim soygunumuzun ana ilkesi, yakalanmamak, tehlikeye girmemek olacaktı. Bekleyebilirdik, aybaşlarında kirayı verebiliyorduk. Tayfun bir süre daha Akdeniz'de Ege'de tekneyle dolaşmayabilirdi, Tülin bir süre daha sevgilisiyle yatmak uğruna sırt ve bel ağrılarına katlanabilirdi, ben de Danimarka ve Malezya'yı görmeden bir süre daha yaşayabilirdim. Veya Hindistan'ı, ne bileyim...

Öncelikle, sabırlı bir bilgi edinme süreci yaşayacaktık. Eve girdiğimizde hiç şaşırmamalı, her şeyi elimizle koymuş gibi bulmalıydık.

Bir gün birden zihnimde şimşekler çaktı. O sırada mutfakta birkaç günlük birikmiş bulaşığı birlikte yıkayan Tayfun'la Tülin'in yanına koşup, "Yahu biz niçin kendi kendimize gelin güvey oluyoruz burada?" diye sordum. Haliyle şaşırdılar. Devam ettim: "O evi tanımanın tek güvenilir yolu o evin içine girmek değil mi?" Tülin, deterjanlı elleriyle gözlerinin önünden çekemediği saçlarını bileğiyle geri at-

maya çabalayarak, "Ay ne diyeceksen de, sıkıldım zaten bu işten," diye konuştu. Tayfun, "Dur bakalım Tülin," dedi, "Tufan'ın aklına bir şey geldi galiba."

Onlara, eğer bu insanlarla tanışır ve görüşmeye, gidip gelmeye başlarsak haliyle evi bir süre sonra pekâlâ girdisiyle çıktısıyla öğrenmiş olabileceğimizi söyledim.

Yaklaşık yarım saat sonra, bu kez kâğıt kalemsiz, harıl harıl senaryolar yazıyorduk. Akla yakın öneriler yapılmıyor değildi, ama bazen de çok uçuyorduk. Meselâ bir ara birimiz -hangimiz unuttum-, yandaki evin yüksek bahçe duvarlarının dışında bekleyip kapıdan çıkan biriyle kazacı çarpışmış gibi yapmayı bile önerdi. "Reklâm filmlerine benziyor," gibi laflar edip bunu uygulanamaz bulduk.

Bu vakte kadar hiç planlı ve maksatlı biçimde birileriyle tanışmamıştık. Bu konuda tecrübemiz yoktu. Üçümüzden biri ortayaşlı bir kadın olsa, gündüz bir tanışma fırsatı yaratılabilirdi belki. Ya da adam kahveye falan gelse, biz de kahveye gidiyor olsak... Tabiî üçümüzün de aklı hemen ana-babadan çok çocuklara takıldı. Yaşları müsaitti. Yirmibeş yaşlarındaki oğlanla da ilişki kurabilirdik, onsekiz falan göstereniyle de. Kız da arkadaşlık edebileceğimiz yaşta sayılırdı. Hem belki yaşlarını doğru tahmin etmiyorduk; belki bize daha yakın yaştaydılar...

Tayfun'un aklına kıza asılma fikri geldi. Tülin'in pek de hoş bulmadığı ama çaresizlikten hemen reddetmediği bu fikri sonradan yararlı değil zararlı bulduk. Kızlarına asılan bir adam olarak birimizin o ailenin evine girmesi bütünüyle imkânsızlaşabilirdi. Bu durumda belki Tülin büyük oğlanla kırıştırabilirdi. Ama oğlanın Tülin'i eve götürmesi için işin epey ilerleyip "ciddiyet kesbetmesi" gerekirdi ki, bu artık bir soygun planının sınırlarını aşan, pek çok yönden vahim bir durum olabilirdi.

Aileyle tanışmak için gerekli fırsatı nasıl yaratacaktık?

Hayatımızın bundan sonraki bir bölümünü belirleyen şey, bu soruya verdiğimiz cevap oldu. Şöyle düşündük: Bizim, Tayfun, Tufan ve Tülin olarak, bugün çalıştığımız işlerin niteliğiyle, bizim akşamdan akşama gelip sabah erkenden terk ettiğimiz mahalledeki köksüzlüğümüz ve ilişkisizliğimizle, bizi hiç şüphe çekmeden bu insanların yanına yanaştıracak bir özellik edinmemiz mümkün değildi. Öyle bir özelliğimiz, sıfatımız, işlevimiz falan olmalıydı ki, onların kapısını çaldığımızda orada bulunuşumuzun sebebini açıklasın.

Seyyar satıcılık gibi bir fikir tabiî insanın aklına hemen geliyor. Ama hemen ardından, böylelikle o eve yalnız birer kere, o da kapıdan giremeden yaklaşabileceğimizi akıl ettik.

Seyyar satıcılıktan iş çıkmayacağını anlayınca, bir yerlere bağış toplama bahanesiyle gidebileceğimiz aklımıza geldi. Tayfun, vaktiyle annesinin sık sık evden eski eşyalar götürdüğü, zaman zaman yararına birtakım takvimler, piyango biletleri falan sattığı Yoksul Köy Çocuklarına Yardım Derneği'ni örnek verdi. Böyle bir dernek adına geldiğimizi söyleyerek eve gidebilirdik. Tülin, hattâ, izin isteyip içeri girerek derneğimizin faaliyetlerini anlatabileceğimizi, broşürlerimizi falan göstererek onları oyalayabileceğimizi söyledi. Bu fikir gerçekten fena değildi. Temiz pak giyinmiş, medenî görünüşlü bir genç adamla bir genç kadın köy çocukları için birşeyler yapmak gibi ulvî bir amaçla dolaşıyor, "yoksul köy çocukları" gibi duygu yüklü bir imajı suistimal etmiyor, gayet medenî bir şekilde, yoksul çocuklar için yapılanları resimler göstererek anlatıyorlardı. Bu arada, eğer konuştukları insanlar isterse tekrar gelebileceklerini, çeşitli faaliyetlerden onları haberdar edebileceklerini belirtiyorlar ve ilk gelişlerinde herhangi bir şey istemeksizin, "İşte böyle, derneğimizin çalışmalarını anlattık, size bir de broşür bırakalım, düşünün, katkıda bulunmak isterseniz, kapınızı tek-

rar çaldığımızda bizi buyur eder, bir fincan kahve ikram eder ve aklınıza gelen yardım yollarını anlatırsınız, deyip veda ediyor, gülümseyerek çıkıyorlardı.

Bir Kemalist köy öğretmeni ütopyasında başköşeyi işgal edebilecek bu planımızın hiç uygulanabilir olmadığını keşfetmemiz elbette uzun sürmedi. Çünkü, sanırım, bütün bu soygun planlama dönemimiz boyunca çoğu kez olduğu gibi, burada da zekâmızın kurbanı olduk. Herhangi bir işin girdisini çıktısını, aksayabilecek yönlerini, uygulama güçlüklerini ve tehlikelerini, başarı şansına karşılık riziko yüksekliğini hesaplamakta çok becerikliydik. Gözükara bir iş yapmak istemiyorduk, bu konuda ilkeli davranacaktık, bu bizi daha da fazla kılı kırk yarmaya götürüyordu, böylece yaptığımız her planın açıklarını derhal yakalıyorduk.

Yoksul Köy Çocukları Derneği projesinin batışında ilk neden, şüphesiz öncelikle, böyle bir derneğin olmayışıydı. Yani, aslında dernek vardı, ama kimbilir nerede çalışıyor, kimler tarafından yönetiliyordu ve bizim onlarla tanışmamız, muhtemelen bir süre bir dolu saçmasapan dernek faaliyeti yürütmemiz, dernek adına ortalıkta dolaşacak hale gelmemiz tabiî uzun hikâyeydi. Ayrıca, bakalım derneğin broşürleri falan var mıydı?

Gerçekte bu iki noktayı aşmamız imkânsız değildi. Olmayan bir derneği pekâlâ var gösterebilir, adamlar gidip Dernekler Masası'ndan tahkik etmeyeceğine göre, soygunu gerçekleştirene kadar vaziyeti idare edebilirdik. Sonra da zaten, ben Brezilya Köy Çocuklarına Yardım Derneği'nde falan çalışıyor olurdum...

Ama, derneği var göstermek amacıyla "ellerinde renkli broşürlerle medenî şekilde faaliyetlerini anlatan temiz pak insanlar" imajını yaratmak için, haydi kıyafetlerimizin temiz pak olmasını sağladık diyelim -nitekim Yoksul Köy Çocuklarına Yardım Derneği mensupları olarak Beymen'den

takımlarla gezmemiz gerekmiyordu-, broşürleri falan nereden bulacaktık?

Tayfun, "Burada akıl yürüterek sonuçlara varmaya çalışacağımıza gidip öğrenelim, dedi, "bu tür bir broşür kaça yapılır? Nasıl olsa beş-on tane bastırsak yeter." Bu iyi fikirdi. Ertesi gün Tülin'in okuldan arkadaşı bir matbaacıyı aradık. Adam bize, beş-on tane bile bastırılsa böyle bir broşürün sabit birtakım maliyet kalemleri olduğunu, bunların da -bizim tarif ettiğimiz boyut, sayfa sayısı ve renklerle- birkaç yüz bin lirayı bulacağını söyleyince, kıç üstü oturduk. (Ha, bu arada, adama mutfak eşyası pazarladığımızı, tencere-tava broşürü yapacağımızı söylemiştik tabii.)

Ben, büyük soygun için gereken broşürü bastırabilmek amacıyla bir küçük soygun yapmayı önerdim. İki gece kadar bu konuyu tartıştıktan sonra, benim de katıldığım bir süreç sonunda reddettik, çünkü eğer soygun yapabileceksek küçüğüyle uğraşmamızın anlamı yoktu, yapınca büyüğünü, sahicisini yapar ve amacımıza ulaşırdık. İki kez tehlikeye atılmanın anlamı neydi? Üstelik, ilk soygundan sonra bir tür şüpheli adam statüsüne girecektik ki, bu hareket kabiliyetimizi kısıtlayabilirdi.

Sonuçta, broşür olmayınca dernek tanıtılamaz, inandırıcı olunamaz, inandırıcı olunamayacaksa Yoksul Köy Çocukları Projesi (ona aramızda YKÇ-89 adını takmıştık) uygulanamazdı. Başka bir yol bulunmalıydı.

Bütün gün zihnimizi zorlarken, araya Sinema Günleri girdi. Tabii feci bir mali kriz yaşadık, biletlere para yetiştirmek için. Ayrıca, işten çık, sinemaya yetişme telaşı, arada ayaküstü alelacele iki lokma yemek, haydi öbür sinemaya, falan, hem bunun stresi hem de her gün bir ya da iki değişik görsel âleme yolculuk yapmanın zihnî yükü, projeler üretecek kafa bırakmadı hiçbirimizde. Yalnız, Sinema Günleri bittiğinde zihnimiz bir konuda eskisinden de fazla açıl-

mıştı: Soygunu yapmamız kaçınılmazdı, çünkü bu parasızlıkla daha fazla yaşayamazdık.

Hemen yeni projelere sıvandık. Ne var ki, talihsizlikler peşimizi bırakmıyordu, çünkü Tayfun'la Tülin'in birkaç hafta süren krizi de bu arada yaşandı. Ben, ikisinin arasında kalıp ikisini de dinlemek, ikisine de hak vermek, sonunda nasıl olsa yatışacağına inandığım bir fırtınayı yatıştırmaya çalışmak gibi güç şeyler yaşadım. Barışacakları kesindi de, onların arası bozukken proje falan konuşulmuyordu. Birbirlerinin söylediklerine sırf öteki söyledi diye itiraz ediyorlar, bunu da sert biçimde yapıyorlar ve durup dururken olay çıkarıyorlardı.

Üstelik tam bu sıralarda müthiş bir fırsat kaçırdık. Daha doğrusu Tülin kaçırdı, ama ben ortak bir davanın insanları olduğumuz için, hepimizin adına gaf sayılması gereken bu hareketin sorumluluğunu da üstlenmemiz gerektiğini düşünüyorum. Ne oldu biliyor musunuz? Biz, 'o insanlarla nasıl tanışacağız' diye kıçımızı yırtarken, bir gün Tayfun'a sinirlenerek kapıyı vurup çıkan Tülin o insanlardan biriyle tanıştığını fark etmedi! Şöyle oldu: Tülin evden sinirli sinirli çıkınca apartmanın kapısında bir süre duruyor. Uzaklaşmak istemiyor. Öyle duruyor. O sırada az öteye bir taksi yanaşıyor, içinden elinde paketlerle bir kız iniyor, taksinin kapısını güçlükle kapatıyor, arkasına dönüp kaldırıma adım atacakken ayağı takılıyor ve sendeliyor, ayağını son anda koyduğu yer bir ızgara, topuğu ızgaraya takılıyor ve kırılıyor. Kız, elinde paketlerle, kırık topuğuyla güç durumda kalınca, Tülin gidip yardım ediyor, kız teşekkürler edip evinin "zaten şurası" olduğunu söylüyor ve bahçe kapısına gelip zile bastığında kapının yanındaki düofondan bir kadın sesi duyuluyor, kız, "Benim, anne, topuğum kırıldı, Muhittin evdeyse kapıya kadar geliversin, elim dolu," diyor, kapı açılıyor, onsekiz yaşlarında bir oğlan kızın elindeki paketle-

ri alıyor, kız Tülin'e birkaç kez daha teşekkür ettikten sonra seke seke uzaklaşıyor, bahçe kapısı kapanıyor. Tülin tekrar bizim apartman kapısının dibindeki yerine dönüyor, bir sigara çıkarıyor ve işte, o anda ayılıyor.

Bunun hemen ardından, evde şiddetli bir kavga yaşandı. Bir cumartesiydi galiba. Hepimiz evdeydik. Tülin hışımla içeri dalıp, "Ben ne aptalım," diye ağlamaya başladı. Tayfun kırgınlığı bir yana bırakıp onu yatıştırmaya çabalarken, Tülin'in duygusal boşalımı yön değiştirdi ve Tayfun'a, "Senin yüzünden aklım başımda değil ki, sinirlerimi mahvettin, falan diye söylenmeye girişti. Tayfun da bunun üzerine şefkati terk edip, "Kendi akıl edemediğin şeye beni sorumlu yapma, diye söylenmeye başladı, yine kavga ettiler.

Malî ve zihnî kriz (Sinema Günleri) ve duygusal kriz (Tayfun-Tülin gerginliği) dönemleri geçtikten sonra, yeni bir şevkle projeler üretmeye koyulduk.

Tülin, Almanya'dan gelip giyim-kuşam, ev âletleri, makyaj malzemesi, parfümler falan satan insanların her eve girip çıkabildiklerine ve üstelik bunu belirli aralıklarla yapabildiklerine, birçok kadının gündüz vakti mahalle mahalle dolaşan böyle satıcıları (genellikle kadın oluyorlardı) tanıdığına dikkatimizi çekti ve, "Düşünsenize, dedi, "iki haftada bir gidebiliriz meselâ. Eğer kendimizi sevdirebilirsek bizi içeri buyur edip çay-kahve bile verirler. Biz de oturur rahat rahat etrafı inceleriz." Bu yolla kendimize tam bir güven yaratana ve meselâ evde tuvalete gidebilme hakkını kendimizde bulana kadar çok zaman geçecekti. Ama bunun sağlam bir yol olmadığı söylenemezdi. Hattâ benim aklıma, bu arada onlara bazı şeyleri gerçekten satıp para kazanabileceğimiz bile geldi.

Projeyi kabul ettik. En azından bir denemeye karar verdik. Çünkü Tayfun'a göre, bunu denemekle kaybedeceğimiz hiçbir şey yok. Diyelim ki bizden şüphelendiler, işledi-

ğimiz herhangi bir suç olmayacaktı. Sadece, bir Almanya bağlantısı uydurmamız ve, "Yani aslında Almanya'dan bize bunları yolluyorlar, biz de satıyoruz," dememiz gerekecekti.

Böyle bir bağlantıyı uydurabilirdik. Kimsenin kontrol şansı yoktu. Polis de ufak tefek satıp üç-beş kuruş kazanmak istedik diye bizi zindanlarda çürütmeyecekti herhalde.

Lâkin... "Kale"dekilere (bütün uğraşlarımıza rağmen girmeyi başaramadığımız o eve bu kod adını takmıştık) satmak üzere bavulumuzda götürceğimiz Alman malı eşyayı nereden nasıl bulacaktık? Elbette bu projenin can alıcı sorusu da buydu; bu noktayı hemen fark etmiştik. Tayfun, "Etrafta bir sürü ithal mallar mağazaları var," dedi. "Gidip oralardan toplar, gerekiyorsa etiketleriyle falan oynarız. Mâkûldü.

Araştırmayı Tülin'in yapmasına karar verdik. Ama onun çalıştığı şirkette hesap kitap ayıydı ve Tülin bütün gün korkunç bir tempoda çalıştığı gibi, haftada birkaç gece fazla mesaiye kalıyordu. Vakti yoktu, onu çok beklememiz gerekecekti. Tabiî Tayfun veya ben de bir cumartesi günü gidip ithal mallar mağazalarını dolaşabilirdik, ama özellikle Kale'deki kadına satış yapmaya kalkışacağımıza göre, onun hoşlanıp satın alabileceği eşyaları Tülin'in seçmesinin çok daha rasyonel olacağını biliyorken bunu yapamazdık.

Bunun yerine, şöyle bir manevrayı akıl ettik: Tülin birtakım defterleri falan şirketten gizlice çıkararak eve getirecek, ben de muhasebeci olduğum için gece yüklenip onun işlerini tamamlayacak, böylece boş vaktinin olmasını sağlayacaktık, o da gidip ithal mallar mağazalarına bakabilecekti.

Bunu yapamadık. Çünkü Tülin'lerin şirkette kullanılan defterlerin boyutları şirketten gizlice çıkarılmaya elverişli değildi. Ayrıca, herhangi bir hesabı takip etmek için en az beş-altı defteri birarada elinin altında bulundurması gerekiyordu, bu da işi daha güçleştiriyordu. Tayfun'un aklına, Tü-

lin'in birtakım defterlerdeki gerekli kayıtları küçük kâğıtlara kopya etmesi, evde bunlar üzerinde çalışmamız, Tülin'in ertesi gün bitmiş hesapları sadece defterlere temize çekerek çok daha az vakit harcayacağı gibi bir fikir geldi. Biraz düşününce, bunun Tülin'in işini iki değilse de en azından bir buçuk misline çıkaracağı sonucuna vardık.

Sonunda, talihsizlikten fırsat doğdu. Tülin'in tansiyonu bir gün fena halde düştü (ona arasıra oluyordu bu). İşe gitmesi imkânsızdı, adım atamıyordu, başı dönüyordu, midesi bulanıyordu. İşyerini Tayfun aradı, onu tanıyanlar vardı orada, boyuna Tülin'e telefon ettiği için, telefonlarda birkaç kişiyle samimi olmuştu. Ayrıca şirkettekiler Tülin'in tansiyon sorununu biliyorlardı, birkaç kez orada da fenalık geçirmişti. İşlerinin yoğunluğuna rağmen anlayış gösterdiler, "Aman tabiî canım, gelmesin, ne olacak, biz zaten sabahlayacağız bugün, fark etmez," falan dediler. Böylece Tülin evde kaldı ve öğleden sonra iyice açılıp hareket edebilir hale geldiğinden, çıktı ve ithal mallar mağazalarını dolaştı.

Akşam bize açıkladığı araştırma sonuçları iç açıcı değildi. Onun pek önemsediği ama bizim dikkate almadığımız bir durum vardı: Bu mağazaların hepsinde aynı veya benzer şeyler satılıyordu ve bunları özel olarak evlere götürüp pazarlamak, eğer Kale'deki kadının da bu mağazalara gitme şansı varsa -ki, normal olarak elbette vardı- umutsuz bir çaba olurdu, Tülin'e göre.

Bunu uzun boylu tartışmadık. Çünkü daha önemli bir durumla karşı karşıyaydık. İthal mallar mağazalarından bir bavul doldurmanın maliyeti birkaç milyondan aşağı değildi. Yani, tabiî ki daha ucuza da bir bavul doldurabilirdik, ama eve girip kadının önüne durmadan yeni şeyler çıkarmamız, bunların değişik ve üzerine laf anlatılabilir, evde kalış zamanımızı yeterince uzatmaya elverir mallar olması gerekliydi. Dolayısıyla, bir kez daha, önce para sorunu karşımıza çıktı.

Aybaşında maaşlarımızı biraraya getirsek, ev kirasını, kalorifer parasını falan çıkarıp, yiyecek için üç-beş kuruş ayırsak, pek de fena olmayan bir bavul doldurabilirdik. Önümüzdeki ayı sıkı bir perhizle geçirmek, böyle büyük bir proje için katlanılabilir bir durumdu. Yalnız, bavulumuz da yoktu. Tülin evden getirebileceğini söyledi, ama onların bavulları da Almanya'dan gelmediği her halinden belli olacak, eski püskü şeylerdi, anlattığına göre.

Zaten "Almanya'dan geliyorum" projesi gerçekte o kadar da sağlam değildi. Sürekli olarak bizi kapının girişinde tutmaları, içeri sokmamaları ihtimali vardı.

Bu durumda, yeni bir proje geliştirmemiz gerekliydi. Benim Fransa'da okuyan sevgilimden, "Benim burada birisiyle bir küçük ilişkim oldu" diye mektup almam, mektubu okuyunca bombok olmama rağmen suratımın asılma sebebini konuşmak istemeyişim, tam Almanya projemizin yattığı günlerdeydi. Ben yeni projeler için bir süre tartışmak değil düşünmek istediğimi söyledim ve Tayfun'la başbaşayken elime bir kitap alıp köşeye çekilmeyi, Tülin de varsa ikisini bir an önce odalarına göndermeyi tercih ettim. Onlarla sinemaya falan bile pek gitmedim, girişte çıkışta yine, "Senin suratın niçin asık?" sorularıyla boğuşmak zorunda kalmayayım diye. Sevgilime dokunaklı bir mektup yazacaktım, onu tasarlamaya çalışıyordum. Yalnız bu arada, kafamda soygun projesinin muazzam bir yer kapladığını ve başka bir şey düşünmeme izin vermediğini keşfettim. Yani, istediğim gibi dokunaklı bir mektubu tasarlayamayışımı buna yordum ki, sanırım haksız da değildim.

Çalıştığım işten ne kadar sıkıldığımı hissedişim ve buna iyice kafayı takışım da aynı sıralardaydı. Ve bu, kafamda birden soygun konusundaki sorunsalı altüst eden kıvılcımın çıkmasını sağladı: Biz yanlış yoldaydık! Veya, girdiğimiz yol tıkanmıştı ve biz orada ısrar edeceğimize başka bir

yoldan ilerlemeye çalışsak belki de sonuca varabilirdik. En büyük duygusal yükler altındayken bile rasyonel düşünebiliyor olmak beni hem rahatsız hem de biraz memnun ediyordu.

Sapmamız gereken yeni yola şu akıl yürütme süreciyle ulaşmıştım: Soyacağımız insanlarla niçin tanışmak istiyorduk? Eve girebilmek için. Eve niçin girecektik? Soygunun mekânını tanıyabilmek için. Bunu niçin yapacaktık? Evi soyacağımız için.

İşte yanlış olan buydu. Niçin evi soyalım ki! Bu evin yapılmasını da sağlayan zenginliğin kaynağına, yani adamın işyerine yaklaşmaya çalışmak çok daha akıllıca olmaz mıydı?

Bu fikrimi açtığımda Tülin bir süre tereddüt geçirdi, Tayfun çok daha kısa sürede fikre adapte oldu, benim mantığımı geliştirdi. Dedi ki: "İşyerinden girmek tabiî ki daha doğru. Çünkü bu bize aynı zamanda soygunu birtakım kâğıt üstü numaralarıyla yapabilme şansını verebilir." Ben önce anlamadım. Ama Tayfun konuya değişik bir bakış açısı getirmişti. "Birimiz girip onun işyerinde çalışmaya başlasın, diyordu.

İşte bu gerçekten hârikaydı, çünkü bu yola bir adım atıldı mı, işin ucunda adamın en güvendiği, sevgili elemanı olmak, bize bir sürü şeyini emanet etmesi, evine girip çıkabilmemiz ve daha başka bir dolu ihtimal vardı. Ne hoş!

Bu fikir birkaç gün son derece neşeli yaşamımızı, iki akşam kendimize sofralar kurup şaraplar içmemizi sağladı. Bir akşam, da, ay sonu olmasına rağmen meyhaneye gittik ve cebimizde kalan son paraları harcadık.

Zafer sarhoşluğundan ayılmaya başladığımızda, yavaş yavaş, projemizi geliştirmenin ilk adımlarını attık. Öncelikle, adamın adını, soyadını, ne iş yaptığını falan öğrenmeliydik. Tülin de ben de muhasebeci olduğumuz için; adam ne iş yapıyor olursa olsun yanında çalışabilme ihtimalimiz vardı.

Tayfun makine mühendisliğinden ayrılmıştı, teknik ressamlık yapıyordu, ona göre bir iş her yerde bulunmazdı.

Adamın adını kime sorabilirdik? Tayfun, "Kimseye!" dedi. "Bazen bir soygunun hazırlanış sürecine ait izler geriye doğru sürüldükçe, meselâ iki yıl önce bir kapıcıya sorulmuş tek soruya kadar ulaşılabilir. Biz para edinmek ama rahatsız edilmemek istiyoruz, değil mi?" Ona hak verdik. Demek ki, o evdeki insanlarla ilgilendiğimizi kimseye belli etmemeliydik. (Tülin'in bir ara topuğu kırılan kıza yardım etmiş oluşu, o sırada apartman kapısının önünde bekliyor gibi görünmüş olabileceğinden ötürü, acaba şüphe çekecek bir ayrıntı olarak daha sonra hatırlanır mıydı? Sanmıyorduk. Bu kadarı artık imkânsız sayılabilirdi. Ayrıca, bu işin içinde bir nebze riziko da olacaktı elbette.)

Aklımıza, bahçe kapısında zil varsa adamın adını soyadını okumak ve telefon rehberine bakmak geldi. Bahçe kapısının önünde dikilip zildeki ismi okumamız şüphe çekebileceğinden, karşıdaki apartman kapısından dürbünle okuyabileceğimizi düşündük. Bunu ben önerdim. Yani, tam önermedim de, düşünelim diye ortaya attım. Ama sonra baktım ki, kaldırımçlan geçerken, bahçe duvarına yakın yürüdüğünde -ki bu asla şüphe çekecek bir davranış olmazdı, oradan geçen bir sürü insan bu şekilde yürüyordu-, zildeki isim okunabilirdi. Bunu tesbit edince, Tayfun'un gözleri daha keskin olduğundan onun okumasını önerdim.

Şöyle bir plan yaptık: Tayfun bizim camdan beni gözleyecek, aşağı inip ona oradan nasıl geçerse yazıyı okuyabileceğini gösterecektim. İndim, yürüdüm, o arada yazıyı da okumuşum. Adamın adı Sadettin Tomrukoğlu'ydu. Ama bu zilde yazılı değildi. Adam bahçe kapısının ortalık yerine küçük bir pirinç levha koyup üzerine kazıtmıştı adını. Tam özenti işte!

Böylece bütün projelerimizin başından beri doğru dürüst bir adım atmış saydık kendimizi. Sıra, rehbere bakmaya

gelmişti. Bu işi Tayfun üstlendi. Evde rehber yoktu. Postaneden bakılacaktı. İlk ciddî tehlikeyi bu yüzden atlattık. Tayfun işyerine yakın bir postaneye gitti, rehberden Tomrukoğlu'nu aramaya; o postane küçük, rehberler ortalıkta durmuyor, Tayfun memurelerden birinden rehberi istiyor. Bizim Tayfun yakışıklıcadır, herhalde kız onunla mı ilgilendi, nedir, "Kimi arayacaksınız, ben bakayım," diyor Tayfun'a. Tayfun birden sanki rehberi ne amaçla istediğimizi biliyorlarmış hissine kapılıp ürküyor ve, "Yok sağolun, vazgeçtim," deyip postaneden çıkıyor.

Ertesi gün başka bir postanede rehberden baktı Tayfun. Akşam gelip, dört ayrı Tomrukoğlu olduğunu, bunlardan hiçbirinin adının Sadettin olmadığını söyledi. Şimdi iş güçleşmeye başlamıştı. Telefon adamın babasının üzerine falan olmalıydı.

Bu sorunun cevabına giden yolu Mısır Çarşısı'nın civarında buldum. Dalgın dalgın yürürken, Kuru Kahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları tabelası zihnimi aydınlattı. Bu adamın işyeri babasından kalmaysa, şirketinin böyle bir adı olabilirdi.

Bu bilgi bizi pek bir yere götürmedi. Ama şans bir kere yüzümüze gülmeye başlamış olmalıydı, çünkü sorun birkaç gün sonra çözüldü. Hem de kökünden!

Tayfun çelik cetvel almaya Perşembe Pazarı'na gitmişti. Herhalde orada ne gördüğünü tahmin ettiniz: *Şerafettin Tomrukoğlu ve Mahdumları* diye bir tabelâ!

Yine postaneye gidildi (başka bir postaneye), rehberden Şerafettin Tomrukoğlu'nun numarası alındı, gelindi. Aradığımızda Sadettin Bey'i soracak ve karşımıza çıkarsa uyduruk bir şeyler konuşacaktık (sesimizi değiştirerek). Bunu yaptık. Ve oldu! İlk seferde bulmuştuk. Oydu, evet, şimdi adamın işyerini, telefonunu, her şeyini biliyorduk. Avucumuzun içindeydi artık.

Şimdi, nasıl becerip onun yanında işe girecektik?

Bir parantez açayım: Bunu becerebileceğimize güvenimiz tamdı. Bize birşeyler olmuştu. Artık somut adım üzerine adım atıyorduk. Nihayet düşünme yeteneğimiz kendine hayat içinde fiilî sonuçlar üretebileceği bir alan açabilmişti.

Ve ne kadar kolay oldu, anlatamam. Önce, Köy Çocukları Derneği konusundaki tecrübemizden yararlanarak, kendimize naylon bir muhasebe firması yarattık. Basitçe, uydurma amblemli kartvizitler bastırdık. (Kartvizit broşür gibi değil, ucuza bastırılabiliyor.) Tülin'i şık şıkırdım giydirip gönderdik. Sadettin Bey'le görüştü (sonradan anlatırken ne kadar heyecanlıydı, görmeliydiniz). Her şey mükemmel gidiyordu, çünkü Sadettin Bey, muhasebe kayıtlarının bilgisayarla tutulacak olması fikrine umduğumuzdan daha çabuk ısınmıştı. Herhalde etrafındaki bir dolu adam ona artık muhasebede bilgisayara geçmenin gerekliliğinden sözediyordu. Bu iş için bilgisayar alması, dolayısıyla bir çırpıda büyükçe bir para harcaması gerekmeyecekti, bize her ay -karşılıklı görüşerek saptayacağımız- bir küçük tutarı ödeyerek kendini ve firmasını modernleştirebilecek, çağın gereklerine ayak uyduracaktı. Sadettin Bey bu işe en çok, "hesap zamanı" denen dönemde muhasebe sonuçlarına haftalarca güvenilir biçimde ulaşamama sorunu ortadan kalkacağı için sevinmişti.

Tülin ona tekrar uğrayacağını söyleyerek çıkmıştı. Şimdi artık projemizin ete kemiğe bürünüşünü hayranlıkla izliyorduk.

Yalnız, artık hareketlerimize de çok dikkat etmemiz gerekiyordu. Meselâ adamla bizim apartmanın önünde burun buruna gelme ihtimalimiz her zaman vardı. Şunu düşünmedik sanmayın: Eğer işler yolunda gider, bir süre sonra Tülin ya da ben adamın şirketinde çalışmaya başlarsak, kendi belirleyeceğimiz bir mizansen içinde adamla evin

önünde karşılaşmak elbette bir avantaj olabilir, "Aaa, bu kadar yakın oturuyormuşuz" falan denip daha ileri samimiyetlerin kapısı açılabilirdi. Ama bunun için henüz erkendi.

İşler yolunda gitti. Saptadığımız senaryo uyarınca Tülin, biz adamın muhasebe kayıtlarını tutmaya başladıktan bir süre sonra, bizim şirketteki işinden memnun olmadığını, eğer Sadettin Bey uygun görürse, bir de bilgisayar alırsa, onun şirketinin kendi muhasebe birimine sahip olabileceğini falan ona anlattı. Tabiî bu kez kullandığı argümanlar, ondan işlerini bize vermesini isterken sıraladıklarının tam tersiydi.

Adam, Tülin'i, mi beğendi, neden böyle istedi, bilmiyoruz, ama teklifi hemen kabul etti. Böylece Tülin, şimdi çalıştığı işinde aldığı maaşın az üstünde bir paraya, Sadettin Bey'in yanında çalışmaya başladı.

Bu sürecin tek olumsuz yanı, Tülin'i mümkün olduğunca cazibeli kılmak için çeşitli masraflar yapmamız gerekmesi, rol oynayacağım diye giydiği kılıklara, yaptığı makyajlara Tülin'in alışması ve neredeyse değişik bir tip haline gelmesiydi. Gerçi bu da ne kadar olumsuzluktu, bilmiyorum...

İkinci olarak, şirket adına naylon faturalar falan yapmamız gerekiyordu, teknik ressam Tayfun bunu teknik olarak çözüyordu, bize ödediği para adam için önemli bir tutar olmadığından, ayrıca ödediği para karşılığında istediği işi fazlasıyla aldığından -çünkü birçok gece, sabahlara kadar onun hesaplarıyla uğraşıyorduk- ve en önemlisi, adamın muhasebecisi olarak, herhangi birilerinden aldığı faturanın güvenilirliğini sınayacak olan yine biz olduğumuzdan, sorun çıkmıyordu.

Bir de, işin şöyle bir hoşluğu vardı, bu iş bize bir süre ek gelir getirmişti.

Ama tabiî Tülin adamın yanında işe girince ek gelir sadece onun maaşının az buçuk artışıyla sınırlı kaldı.

Neyse, adamın hesaplarının içine dalmıştık. Nereden ne kazanıyor, tabiî kâğıt üzerine yansıdığı kadarıyla izleyebiliyorduk. Bunu özellikle belirtiyorum, çünkü adamın tuttuğumuz hesaplarına göre olması gereken zenginliği pek de önemsenecek kadar değildi. Üstelik, işyerinde hayli babacan bir patron olduğunu Tülin anlatıyordu. Cömertmiş de. İhtiyacı olan elemanlarına açıktan paralar falan verilmesinde sakınca görmüyormuş.

Adam hakkında başka bilgiler de ediniyorduk. Meselâ, Tülin adamın ailesine müthiş bağlı olduğundan emindi. Daha sonra, ben de adamın yanında çalışmaya başladığımda, onun asla bara pavyona takılmadığını gördüm, ailesi dışında yaşantısı olmadığını tesbit ettim. Biraz sıkıcı, ama gerçekten yumuşak ve nedense iğrenç davranışları olmayan bir adamdı. Bize de fena para vermiyordu.

Benim Sadettin Bey'in yanında çalışmaya başlamam, Tülin işe girdikten 10 ay kadar sonra oldu. Bu süre içinde adam Tülin'e acayip güvenmeye başlamıştı. Bir gün kızı işyerine geldiğinde onu Tülin'le tanıştırmış, (Allahtan kız kırılan topuk hikâyesinden Tülin'i hatırlamamış), neredeyse görüşmelerini, samimi olmalarını teşvik etmişti. Ve şimdi ne söyleyeceğim, biliyor musunuz? Tülin iki kez onların evine davet edildi!

Projemiz mükemmel biçimde gerçekleşiyordu. Adamın dünyasına sadece sızmamış, onun bir kısmına hâkim bile olmuştuk. Hattâ, 70 yaşını çoktan geçmiş "kasadar"ı -ona böyle sesleniyordu- Nusret Bey, kocaman kasayla aramızdaki tek engel durumuna gelmişti.

Bir ara, adamın bütün iş sürecini tanıdığımız için artık kolaylıkla yapabileceğimiz kâğıt üstü manevralarıyla vakit kaybetmeyip; doğrudan kasayı soyarak kaçmayı tartıştık. Ama tabiî eldeki paranın büyük bölümü nakit değildi. Senetlerle bir halt edemezdik. Çeklerin tahsili de neredeyse

imkânsızdı. Yani bütün çekleri bir anda kapıp götürüp paraya çeviremezdik. Çünkü bu işi yapmaya değecek bir tutarın oluşması için, çekleri elimizde biriktirebilmemiz gerekliydi ki, bu imkânsızdı, ikinci, üçüncü gün anlaşılırdı. Ayrıca, adamın bir sürü çekini bozdurup, aynı anda bankadan bir sürü parasını çekmeye kalkarsak -haydi imza işlerini falan hallettik diyelim-, mutlaka işgüzar banka müdürlerinden biri, 'Hop, ne oluyor?' diye telefon falan ederdi. Yani: Bu kadar uğraşmıştık, yeterince hassas ve ince bir plan üretene kadar bekleyebilirdik. Ayrıca, işi öğrendikçe adamın önüne yeni ufuklar açıyor, sonunda bizim olacak parayı gün geçtikçe artırıyorduk. O bizim paramızdı. Onunla tekneler, evler alınacak, bu saçmasapan işlerde çalışılmayacak, New York'a, Paris'e gidilecekti (Paris'i sevgilim orada olduğu için söylemiyorum, orayı zaten hep görmek isterdim). Tülin de ben de adamın inisyatif sahibi elemanlarıydık (benim pozisyonum, sırf muhasebecilik değil, hattâ asıl olarak o değil, bir miktar işletme yöneticiliği gibi bir şeydi, aldığım para da, bu nedenle oradaki en yüksek maaşlardan biriydi). Ona birtakım öneriler götürüyor, şimdiye kadar belirli bir rutin içinde götürdüğü işini kaydırabileceği ve yeni paralar kazanabileceği başka alanlar tavsiye ediyorduk. Böylelikle yavaş yavaş paralara parmaklarımızın ucuyla dokunduğumuzu hissediyorduk. Eldeki miktarları yeterli gördüğümüzde darbeyi indirecektik. Söylendiği anda anlaşılacağı üzere, artık bize yol gösteren, ilk soygun önerisinden bu yana yaşadıklarımızın derli toplu bir tahlilinden, edindiğimiz tecrübe birikiminden yararlanarak oluşturulmuş, son derece sağlam bir aşamalı sıçramalı soygun teorisiydi.

Teorimizin kılavuzluğunda gece gündüz çalışmaya başladık. Geceleri oturup gazetelerin ekonomi sayfalarını, çeşitli ekonomik bültenleri analiz ediyor, uzun uzun tartışıyoruz. Bu arada, çeşitli ithalat imkânlarına da kafa yoruyoruz. Ben

bu amaçla, yeni işim dolayısıyla girdiğim piyasadan tanıdığım hiç değilse on kişiyle sohbetler ettim. Tülin de öyle. O kadar sıkı birtakım öneriler (ya da derli toplu, sağlam, başarı garantisini hemen belli eden, tek bir öneri) götürelim ki, diyoruz, yürütülmesinde adamın bize inisyatif vereceği ve böylelikle soygunu çok daha kolay gerçekleştirebileceğimiz kanallarda ilerleyen işlere el atılsın. Aklımıza gelen çok sayıda öneri var. Bunların bir kısmı olgunlaştı, bir kısmı inceleme aşamasında.

Bu arada, Tayfun'la Tülin evlenmek için soygunu beklememeye karar verdiler. Bugünlerde düğünleri olacak. Onlara ev ararken, şimdi eskiye oranla epeyce düzelmiş sayılabilecek malî durumumuzun gerçekte yaşantımızda gözle görülür bir zenginleşme sağlamadığını, önümüze pek kayda değer yeni imkânlar açmadığını bir kez daha tesbit ettik ve soygun fikrinin ne kadar isabetli olduğunda bir kez daha birleştik.

Dünya zaten erkeklerin, dolayısıyla erkeklerin dünyasını anlatmaya çalışmakta ne mânâ var, denebilir. İşte, efendim, boyundurukları altında bir dünyada bile anca kendilerine ilâve boyunduruklar yaratarak kendilerini koruyabilen bu tür canlıların incelenmesi türümüzün gelişmesi bakımından önem arz ediyor. Bu kitabın ana gövdesini oluşturan ilk bölümü, yazarın da mensubu bulunmaktan ötürü ziyadesiyle karışık duygular ve durumlarla boğuşmak zorunda kaldığı, buna karşılık geceleri sokakta gezebildiği "hâkim cemaat"in halet-i ruhiyesine hasredildi. İkinci bölümde, erkek dünyasının "hâkim" olmayı beceremeyen iki mensubunun hüzünlü öyküsü var. Son bölümdeyse, dünyayı azar azar tırtıklayıp zimmetlerine geçirmeye çalışan şehirli kafadarların yeryüzüne yumuşak iniş macerası. *Erkek Hikâyeleri*, kadınlarla erkeklerin frekans farklılıklarıyla başlayıp, çoğunluk tarafından kolayca algılanamayan frekanslardan etrafa çaresiz sinyaller gönderen insanların sessiz çırpınışlarıyla sürüyor. Okurken bol bol gülmeniz de muhtemel, yutkunmanız da.

İLETİŞİM 10
ÇAĞDAŞ TÜRKÇE EDEBİYAT 12

ISBN 975-470-046-X
9 789754 700466